

ARKIVER OG SKOLER

- en undersøgelse af arkivernes undervisningstilbud til folkeskolen

INFORMATIONSFORVALTNING

KANDIDATSPECIALE

Anders Lykke Widt

**STANDARDFORSIDE
TIL
EKSAMENSOPGAVER PÅ HISTORIE**

Udfyldes af den/de studerende

Prøvens form (sæt kryds):	Projekt	Speciale X	Skriftlig hjemmeopgave
----------------------------------	----------------	----------------------	-----------------------------------

Uddannelsens navn	Historie: Kandidat i Informationsforvaltning		
Semester	10. semester (4. semester kandidat)		
Prøvens navn (i studieordningen)	Modul L: Kandidatspeciale		
Navn(e) og Studienummer	Navn	Studienummer	
	Anders Lykke Widt	20114963	
Afleveringsdato	Mandag den 1. august		
Projektitel /Specialetitel på dansk	Arkiver og skoler - en undersøgelse af arkivernes undervisningstilbud til folkeskolen		
Bachelorprojektitel /Specialetitel på engelsk	Archives and schools - a study of Danish archives' educational programs for elementary schools		
I henhold til studieordningen må opgaven i alt maks. fylde 80 sider à 2400 tegn – jf. studieordningen gældende	80 à 2400 tegn dermed 192.000 tegn		
Den afleverede opgave fylder antal tegn (indholdfortegnelse, titelblad, resumé og bilag medregnes ikke)*	191.640		
Vejleder	Bente Jensen		

Hvilket modul har du fulgt:

Modul L: Kandidatspeciale

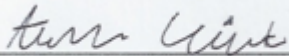
Jeg/vi bekræfter hermed, at dette er mit/vores originale arbejde, og at jeg/vi alene er ansvarlig(e) for indholdet. Alle anvendte referencer er tydeligt anført. Jeg/vi er informeret om, at plagiering ikke er lovlig og medfører sanktioner.

Regler om disciplinære foranstaltninger over for studerende ved Aalborg Universitet (plagiatregler):

<http://plagiat.aau.dk/GetAsset.action?contentId=4117331&assetId=4117338>

Dato og underskrift

Mandag den 1. august

Anders Lykke Widt

- Vær opmærksom på, at opgaven ikke er afleveringsberettiget, hvis den overskrider det maksimale antal sider, som er angivet i studieordningens prøvebeskrivelse. Du/I har dermed brugt et eksamensforsøg.

Abstract

This master thesis examines the conditions and competence the Danish archives have for creating educational programs for elementary schools, as well as the archives use of practical and theoretical methods in these programs. Therefore, the master thesis will discuss the opportunities and challenges in the design of the educational programs.

The results are based on empirical data, collected through interviews with four different archives in Denmark, as well as former research on the topic and relevant theory.

Danish archives have taken interest in creating educational programs for elementary schools. This is partly due to the interest in getting their collections used and getting new users. In 2014, a new elementary school reform was implemented. The reform gave archives the opportunity to make a legitimate cooperation with elementary schools, as one of the aspects in the school reform demanded that the schools should cooperate with local cultural institutions, which made archives an obvious partner. The reform also gave some defined *Common Objectives* for the courses in the Danish school, which has provided the archives some specific points to work with when making an educational program. Therefore this master thesis also examine whether or not the archives uses these *Common Objectives* when working with educational programs. Half of the surveyed archives uses these objectives, while the other half do hardly ever use them.

The master thesis also examines the practice and theory that archives use in their work with educational programs. The examined archives base their teaching on informal learning and active participation, which means that all of the examined programs uses unconventional learning methods such as: role playing, city walks, competitive quizzes and creational product creation. These methods differ from normal archival practice, but is part of the studied archival outreach for younger users.

In addition to this, there is also an analysis of the archives' structural conditions that gives an insight into the fundamental structures needed for an archive to create educational programs. All the studied archives have all had the right structural conditions to make educational programs. This is seen by the archives cooperation with their municipality, and some of them have succeeded in getting additional funding from private and government funds to finance the work with educational programs. External funding has proven to be a good short-term solution, since it can put the archives in the process of making educational programs. If the archives fail to get external financing, it will obviously be a short- and long-term problem. This would mean that the municipality will have to support the

archives financially in order for them to fund their educational programs in the longer term. Only one of the four studied archives receives full financial support from their municipality, where the rest uses external funds.

The master thesis has found that several factors may have important implications for archives ability to provide educational services. This can be financial challenges as well as practical challenges, such as transport between the archive and school, and the teachers working hours. If the archives addresses these challenges, the opportunities to be successful in making educational programs are many.

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	4
Problemstilling	5
Problemformulering	5
Problemstillingens relevans	6
Specialets struktur	6
Afgrænsning	7
Arkivloven	7
Den åbne skole	8
Organiseringsmodeller.....	9
Finansiering	10
Udfordringer	10
Det gode samarbejde	12
Fælles Mål.....	13
HistorieLab.....	14
Kortlægning af arkiver	15
Udvælgelse af arkiver.....	15
Kolding Stadsarkiv	15
Lokalhistorisk Arkiv i Gentofte.....	16
Odense Stadsarkiv	16
Køge Arkiverne	17
Metode.....	17
Centrale elementer	17
Type af respondenter.....	18
Interview	18
Interviewguide.....	19
Forskningsoversigt	20
Første bølge.....	21
Anden bølge	26
Tredje bølge	32
Den svenske arkivpædagogik.....	34
Teori	37
Arkivpædagogik.....	37

Pædagogisk psykologi.....	39
Lev Vygotsky	40
John Dewey	40
Læringsteori	42
Analyse.....	43
Arbejde, praksis og faglige overvejelser – de enkelte arkivers tilbud.....	43
Læringsspil i Gentofte	44
Bevægelse og digitale medier i Køge	48
Konkurrence om Odense	52
Produktskabelse og samarbejde i Kolding.....	56
Pædagogiske- og arkivfaglige metoder	60
Uddannelsesmæssig baggrund.....	60
Historien skal mærkes på kroppen.....	60
Tilpasning, praksis og bevægelse	62
Konkurrence som motivation for både lærere og elever	65
Fokus på <i>Fælles Mål</i>	68
Placering i samfundet og ressourcemæssige forhold	72
Kulturskolerne	72
Pressede lærere og en mere lukket skole?	74
Praksis som grundlag for teoretiske overvejelser	76
Eksterne ressourcer - en kortsigtet løsning?	78
Diskussion	81
Teori eller praksis?.....	81
Det pædagogiske udgangspunkt.....	82
Synlighed eller et alternativ til undervisningen?.....	83
Kommunikation og samarbejde med folkeskolen	85
De politiske og kommunale strukturer	85
Udfordringer.....	86
Har alle arkiver mulighed for at lave undervisningstilbud?.....	87
Konklusion	88
Litteraturliste	90
Tekst.....	90
Links.....	93

Bilagsoversigt

Bilag 1- Noter fra seminar mandag den 14. marts 2016, HistorieLab

Kurt Lyhne: hvad er HistorieLab for noget?.....	1
Saxild Arkiv.....	3
Ingrid degn fra Hinnerup. Fagerskovkommune. 40 år som lærer.....	4
Arkiver og Rollespil Dan Møller fra Viborg lokalhistoriske arkiv.....	5
Kolding Stadsarkiv. Lene Wuul og Kamma Poulsen-Hansen.....	7
Bente fra Aalborg Stadsarkiv.....	10
Henning Sørensen fra Dragør lokalarkiv.....	11
FALIHOS.....	13
Henrik Ottosen - Samarbejde med læreruddannelse.....	15
Lars Allan Haakonson – Netværk og opstart af skoletjeneste – SkoletjenesteNetværk.....	16

Bilag 2 - Noter fra evaluerings workshop hos Kolding Stadsarkiv

Den forunderlige rejse.....	1
Før nu og fremtid undervisningstilbud.....	3
Hvem er jeg.....	5

Bilag 3 - Spørgsmål til de udvalgte arkiver om undervisningstilbud

Lokalhistorisk Arkiv i Gentofte - Mette Henriksen.....	1
Køge Arkiverne - Lars Kjær.....	2
Odense Stadsarkiv - Johnny Wøllekær.....	3
Kolding Stadsarkiv - Kamma Poulsen-Hansen.....	4

Bilag 4 - Interview med Mette Henriksen fra Lokalhistorisk arkiv i Gentofte

Bilag 5 - Interview med Lars Kjær fra Køge arkiverne

Bilag 6 - Interview med Johnny Wøllekær fra Odense Stadsarkiv

Bilag 7 - Interview med Kamma Poulsen-Hansen fra Kolding Stadsarkiv

Bilag 8 – Fælles Mål og Historiekanon

Færdigheds- og vidensmål (efter 4. klassetrin).....	1
Færdigheds- og vidensmål (efter 6. klassetrin).....	2
Færdigheds- og vidensmål (efter 9. klassetrin).....	3
Kanonliste.....	4

Indledning

Som en del af folkeskolereformen blev de danske folkeskoler fra starten af skoleåret 2014 forpligtigede til at samarbejde med lokale institutioner og virksomheder gennem tiltaget *den åbne skole*.¹ Dette tiltag skal sikre, at eleverne får en mere varieret undervisning, som er praktisk orienteret og tættere på virkeligheden.² Den grundlæggende tanke er, at eleverne kan blive undervist i forskellige fag hos faggrupper i lokalområdet. *Den åbne skole* har derfor givet anledning til, at institutioner eller virksomheder med interesse i et samarbejde med folkeskolen kan tilbyde konkrete undervisningstilbud, hvilket folkeskolerne kan benytte sig af. Tiltaget har betydning for de danske arkiver, idet de som institution får anledning til at lave konkrete undervisningstilbud til folkeskolen og på denne måde viderebringe arkivets viden og skærpe arkivets synlighed i samfundet.

Nogle af de danske arkiver, der benytter sig af denne mulighed, er *§7-arkiverne*,³ altså kommunale stadsarkiver, som er tilknyttet forskellige forvaltninger alt efter den pågældende kommunes struktur.⁴ Disse *§7-arkiver* er ikke forpligtigede til at lave formidling på baggrund af arkivloven, men arbejder alligevel ofte med formidlingsopgaver, som arkiverne qua de kommunale vedtægter tildeles fra deres respektive forvaltninger. Foruden de kommunale vedtægter er stadsarkiverne ofte medlemmer af de politiske organisationer SLA⁵ og/eller ODA.⁶ Disse organisationer har egne vedtægter, hvor medlemsarkiverne gerne skal bestræbe sig på at være formidlende arkiver.⁷ Derfor har flere af disse kommunale arkiver ansat medarbejdere til formidling såvel som bevaring, registrering og tilgængeliggørelse. Én type formidling, som arkiverne kan varetage, er undervisningstilbud til folkeskolen.

Nogle arkiver har udbudt undervisningstilbud længe før folkeskolereformen af 2014 og *den åbne skole* trådte i kraft. Dog har folkeskolereformen af 2014 resulteret i et større fokus på lokalområdernes kulturinstitutioner som mulige samarbejdspartnere i et *åbent skole tilbud*. Desuden er det blevet muligt for et arkiv at søge om ressourcer fra staten til udarbejdelsen af undervisningstilbud, så længe

¹Retsinformation. "Folkeskoleloven", konsulteret den 19. april 2016

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=176327#id940e34ca-2db5-4fce-be75-d2808742527f>

²Justine Grønbæk Pors, "Understøttende undervisning". I *Folkeskolen – efter reformen*, red. Jens Rasmussen et al. (Hans Reitzels Forlag, 2015), s. 163

³§ 7. Kommunerne og regionerne kan oprette arkiver

⁴Retsinformation. "Arkivloven", konsulteret 20. juni 2016

<https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=12066>

⁵Sammenslutningen af lokalarkiver

⁶Organisationen Danske Arkiver

⁷SLA, "2012 strategi- & arbejdsplan", (Sammenslutning af Lokalarkiver og Arkibas ApS, 2012), s. 1-2

tilbuddene opfylder kravene fra folkeskolereformen af 2014 til de forskellige fag.⁸ Arkivet kan derfor bruges som en aktiv ressource for folkeskolens undervisning i forskellige lokalområder. Dette leder frem til specialets problemstilling, som præsenteres i det følgende afsnit.

Problemstilling

Med folkeskolereformen af 2014 er de danske arkivers muligheder forbedrede ift. at samarbejde med lokale folkeskoler i form af undervisningstilbud. I takt hermed er det blevet muligt at søge om eksterne ressourcer til udarbejdelsen af undervisningstilbud. Der findes allerede samarbejder mellem arkiver og lokale folkeskoler,⁹ men det er dog langt fra alle arkiver, som praktiserer således. Der findes også eksempler på arkiver, som har udbudt undervisningstilbud før folkeskolereformen af 2014, men i takt med *den åbne skole* er der skabt et berettiget grundlag for at samarbejde mellem arkiverne og folkeskolerne. Foruden denne politiske og juridiske mulighed for et samarbejde har der været tradition for, at danske arkiver har haft en generel interesse i at formidle ud fra deres arkivalier. Specialet finder det derfor relevant at analysere de eksisterende arkivundervisningstilbud, idet dette kan vise tilbuddenes bredde og dermed også de forskellige metoder og strukturer, som arkivundervisningstilbud kan baseres på. Det gøres med henblik på at vise eksempler på danske arkivers samarbejde med folkeskolerne i deres respektive lokalområder. Der har tidligere været interesse i forskning inden for området, men denne er ikke opdateret ift. arkivernes nutidige betingelser og rammer. Derfor er det muligt, at der eksisterer flere praktiske erfaringer end teori på området. For at skabe ny og opdateret viden til feltet udarbejdes specialet derfor som en undersøgelse af arkivernes praktiske erfaringer med udarbejdelse af undervisningstilbud. Dette med henblik på at skabe inspiration og bidrage til en samlet beskrivelse af arkivernes forskelligartede metoder.

Problemformulering

En undersøgelse af indholdet i danske arkivers undervisningstilbud med henblik på at analysere arkivernes erfaringer samt praktiske og teoretiske metoder. Endvidere analyseres arkivernes strukturelle

⁸HistorieLab. ”Med puljemidler i ryggen” konsulteret 23. juni 2016
<http://historielab.dk/projekter/saft-og-kraft-i-udviklingsprojekter-med-puljemidler-i-ryggen/>

betingelser for at etablere undervisningstilbud. Dette afrundes med en diskussion af tilbuddenes indhold, opbygning og betingelser med henblik på at fremstille arkivernes udfordringer og muligheder i etableringen af undervisningstilbud.

Problemstillingens relevans

Problemstillingen skaber grundlag for en dybdegående undersøgelse, som ikke er set tidligere inden for feltet. På trods af at der gennem de sidste 40 år har været enkelte udgivelser, som har beskæftiget sig med arkivernes muligheder for at lave undervisningstilbud til folkeskolen,¹⁰ er der ikke tidligere set en samlet undersøgelse som denne, der har til formål at gå i dybden med forskelligartede undervisningstilbud og arkivernes betingelser. Problemstillingens relevans er derfor grundet i undersøgelsens potentiale til at skabe ny og opdateret viden inden for området. Dette har til formål at inspirere arkiver med interesse i at lave undervisningstilbud.

Specialets struktur

Specialet er baseret på kvalitative interviews med fire udvalgte arkiver. Afgrænsningen afdækker de områder, som undersøges ift. arkivernes betingelser. Dette er organisering, finansiering, udfordringer, samarbejde og de *Fælles Mål*, som folkeskolen er underlagt. Dernæst kortlægges de valgte arkiver til den videre undersøgelse.

Efterfølgende præsenteres specialets forskningsoversigt, hvor relevant forskning inden for området fremstilles og sammenholdes. Derved skabes grundlag for dele af analysen.

Dernæst kommer et redegørende teori afsnit baseret på forskellige typer af teori, som findes relevant for at afdække arkivernes brug af teori og metoder.

Analysen er bygget op over tre dele. Først redegøres for arkivernes undervisningstilbud og disse analyseres ud fra de *Fælles Mål*.¹¹ Dernæst analyseres arkivernes virkemidler, samt teoretiske og praktiske erfaringer og metoder. Afslutningsvist analyseres og diskuteres arkivernes konkrete strukturer og betingelser.

¹⁰Leif Ingvorsen. *Lokalhistorie – En vejledning til undervisnings- og studiebrug*. (København: DHF, 1978)

¹¹Se afgrænsning s. 13-14

Dette udmunder i en diskussion af specialets temaer og til sidst en direkte konklusion på problemformuleringen.

Afgrænsning

Afgrænsningen tager udgangspunkt i indholdet af arkivernes, folkeskolernes og kommunernes rammer ift. udarbejdelse og udførelse af undervisningstilbud udbudt af arkiver. Her er det først og fremmest de politiske og økonomiske forhold, som afgrænses ift. konkrete tiltag, der muliggør samarbejdet mellem arkiv og folkeskole. Dernæst forekommer en afgrænsning af folkeskolens rammer for at benytte sig af arkiverne som eksterne samarbejdspartnere. Herunder ses nærmere på folkeskolereformens betydning for samarbejdet. Sidst præsenteres HistorieLab¹², som kan spille en rolle for arkivernes muligheder for at udarbejde undervisningstilbud.

Arkivloven

De danske offentlige arkiver er underlagt arkivloven. Arkivloven er relevant ift. arkivernes arbejde med undervisningstilbud, da den ikke påskriver formidling som formål for arkiverne. Det ses i kapitel 2 §4:¹³

§ 4. Statens Arkiver har til formål

- 1) at sikre bevaringen af arkivalier, der har historisk værdi eller tjener til dokumentation af forhold af væsentlig administrativ eller retlig betydning for borgere og myndigheder,*
- 2) at sikre muligheden for kassation af ikkebevaringsværdige offentlige arkivalier i samarbejde med de myndigheder, der er omfattet af denne lov,*
- 3) at stille arkivalier til rådighed for borgere og myndigheder, herunder til forskningsformål,*
- 4) at vejlede borgere og myndigheder i benyttelse af arkivalier,*
- 5) at udøve forskning og udbrede kendskabet til forskningens resultater.*

¹²Nationalt videnscenter for historie- og kulturarvsformidling

¹³”Arkivloven”

Loven er ligeledes gældende for §7-arkiverne, som er beskrevet i arkivlovens kapitel 2 §7.¹⁴

Dette betyder, at de offentlige arkiver ikke juridisk er pålagt at udbyde formidlende arbejde, såsom undervisningstilbud, hvorfor det kan tænkes, at det formidlende arbejde ikke har højeste prioritet hos arkiverne. Derfor skal motivationen til formidling komme andetsteds fra. Det kan være i form af deres rolle under den kommunale forvaltning, hvor arkiverne er underlagt kommunale vedtægter, som i nogle tilfælde kan tildele arkivet formidlingsopgaver. Derfor er det vigtigt at pointere, at arkivernes arbejde med undervisningstilbud er et initiativ, som skal tages og ikke et krav.

Den åbne skole

Som tidligere nævnt er der i takt med den nye folkeskolereform etableret tiltaget *den åbne skole*, hvilket er centralt ift. arkivernes relevans og mulighed for at tilrettelægge undervisningstilbud. Tiltaget bevirker, at skolerne skal finde eksterne undervisningstilbud, der opfylder lovkravene bestemt under Folkeskolebekendtgørelsens kapitel 2, §3, stk. 4 og 5:¹⁵

§3

Stk. 4.

Skolerne indgår i samarbejder, herunder i form af partnerskaber, med lokalsamfundets kultur-, folkeoplysnings-, idræts- og foreningsliv og kunst- og kulturskoler, med lokale fritids- og klubtilbud og med de kommunale eller kommunalt støttede musikskoler og ungdomsskoler, der kan bidrage til opfyldelsen af folkeskolens formål og mål for folkeskolens fag og obligatoriske emner. Kommunalbestyrelsen fastlægger mål og rammer for skolernes samarbejder, og skolebestyrelsen fastsætter principper for samarbejdet.

Stk. 5.

Som led i de i stk. 4 nævnte samarbejder kan skolens leder beslutte, at personer, der ikke er ansat ved kommunens skolevæsen, i begrænset omfang kan varetage undervisningsopgaver i folkeskolens fag og obligatoriske emner og understøttende undervisning.

Her fremgår, at skolerne skal indgå i et samarbejde med lokalsamfundets kulturtilbud med henblik på at få dækket folkeskolens *Fælles Mål* samt obligatoriske mål for fag og emner. Med bekendtgørelsen kan arkiverne med rette lave et samarbejde, hvis initiativet og ressourcerne er på plads.

¹⁴”Arkivloven”

¹⁵”Folkeskoleloven”

Både folkeskolerne og arkiverne er placeret i kommunale forvaltninger. Mange danske kommunalar-kiver er typisk placeret i en eller anden form for kulturforvaltning. Folkeskolerne er altid placeret i *børn og unge-* eller *skoleforvaltningen*. For at kunne analysere de etablerede samarbejder vil de kom-mende afsnit fokusere på organiseringsmodeller, finansiering, udfordringer og faglige betingelser, der kan forklare rammerne for et samarbejde mellem arkiv og skole. Dette gøres ud fra en rapport omhandlende *den åbne skole*, som er udarbejdet af analysefirmaet Deloitte i samarbejde med Under-visningsministeriet og Kommunernes Landsforening. Rapporten er baseret på kvalitative interviews med repræsentanter fra folkeskoler.¹⁶ Rapporten er relevant for arkiverne, da den giver indsigt i de muligheder og udfordringer som skoler og andre kulturinstitutioner har givet udtryk for i deres ar-bejde med *den åbne skole*. Dog undersøger rapporten ikke samarbejder mellem skole og arkiv. Rap-porten har overvejende undersøgt samarbejdet mellem skole og idrætsforeninger, ungdomsskoler, musikskoler og andre kulturinstitutioner end arkiver. Rapporten benyttes som redskab i analysen, idet det er den eneste konkrete økonomiske og organisatoriske analyse af åben skole samarbejder.

Organiseringsmodeller

Rapporten fra Deloitte har analyseret organiseringen af *åben skole* samarbejder. Ifølge Deloitte er der generelt to forskellige organisatoriske modeller, der kan forklare folkeskolernes handlemuligheder. Det drejer sig om den centrale model og den decentrale model.¹⁷

I den centrale model er de kommunale ressourcer styret fra centralt hold i kommunen. Det samme er tilfældet i organiseringen i kontakten mellem folkeskole og samarbejdspartnere. Oftest er der ansat en koordinator i skole- eller børn og unge forvaltningen, som har til opgave at organisere samarbejdet. Den centrale model ses oftest i kommuner, som arbejder med eksterne parter, såsom et arkiv. Selvom den centrale model er styret fra forvaltninger vælger skolerne selv, hvem de vil samarbejde med og hvordan samarbejdet skal fungere. I denne model afsætter kommunen ressourcer til organiseringen af samarbejder mellem skole og ekstern partner.¹⁸

I den decentrale model er organiseringen af samarbejder lagt ud til de enkelte skoler. Denne model ses oftest i kommuner med mange landdistrikter og få skoler. Det enkelte samarbejde etableres ofte

¹⁶Deloitte, ”*Den åbne skole – Undervisningsministeriet*”, 2014

¹⁷Deloitte, s. 16

¹⁸Deloitte, s. 16-18

via foreningslivet og personlige netværk. De fleste kommuner, der arbejder med den decentrale model, er ikke med til at etablere samarbejder og behøver nødvendigvis ikke at have viden omkring *åben skole* samarbejder i kommunen. Finansieringen bliver derfor også foretaget af de enkelte skoler.¹⁹

Organiseringsmodellen, som findes i den pågældende kommune, er altså af betydning for arkivernes mulighed for at samarbejde med folkeskolerne, idet skolerne har forskellige betingelser for deltagelsen i et sådan samarbejde.

Finansiering

Hvad end kommunen benytter den centrale eller decentrale model skal selve undervisningstilbuddet finansieres. Finansieringen er en væsentlig faktor for arkivernes muligheder for at lave undervisnings-tilbud, idet de jf. arkivloven ikke har formidling og undervisning som formål og dermed er økonomiske ressourcer ikke selvsikrede. Finansiering i *åben skole* samarbejder foregår ifølge Deloitte på fire forskellige måder: 1) de eksterne samarbejdspartnere kan være frivillige, (2) samarbejdet bliver delt mellem skolen og den eksterne samarbejdspartner enten med timer eller økonomiske ressourcer, (3) den ene part har alle udgifter ved et samarbejde eller (4) der kan søges eksterne midler fra puljer eller fonde fra det private erhvervsliv eller fra staten til organiseringen og udviklingen af samarbejder mellem skole og eksterne parter.²⁰ Deloitte's rapport viser, at det oftest er den frivillige- og delemo- dellen, der bruges og foretrækkes. Her skal der tages højde for, at Deloitte's rapport er to år gammel og der muligvis kan være sket et skifte i de typiske finansieringsmodeller. Da arkiver ikke undersøges i rapporten kan finansieringsmodellen se helt anderledes ud; dette undersøges nærmere i analysen.

Udfordringer

Deloitte's rapport afdækker også skolernes og kommunernes udfordringer i forbindelse med samarbejdet med eksterne partnere. Seks udfordringer har været særligt gennemgående:

¹⁹Deloitte, s. 17-18

²⁰Deloitte, s. 18

1. Etablering af samarbejde

Skolerne har svært ved at få overblik over tilbuddene i lokalsamfundet. Når et samarbejde er etableret kræver det stor motivation, initiativ og ressourcer at vedligeholde samarbejdet mellem skole og eksterne partner.

2. Lærernes rolle

Det har været svært at finde en balance, hvor lærerne har en optimal rolle i samarbejdet. Lærerne skal arbejde sammen med andre faggrupper uden pædagogiske kvalifikationer og være villige til at arbejde i uformelle læringsituationer og fremmede rum og miljøer. Læreren skal endvidere lade den eksterne part overtage rollen som underviser, men samtidig ikke glide for meget i baggrunden, da det kan resultere i mistet koncentration hos eleverne. Derfor er det vigtigt, at samarbejdet afspejler en balancegang, hvor både læreren og den eksterne part bidrager.

3. Praktiske og logistiske udfordringer

Dette kan være praktiske udfordringer såsom transport eller udstyr. Dertil findes forsikringsmæssige udfordringer bl.a. i form af forældretiladelser og andre former for juridisk arbejde.

4. Samarbejdspartneres pædagogiske kompetencer

Det kan være en udfordring, at personalet hos en ekstern partner ikke er pædagogisk uddannet.

5. Finansiering

Denne del er ikke et så stort problem i Deloittes undersøgelse, da de generelt har undersøgt samarbejder drevet på frivillig arbejdskraft. Dog spår kommunerne og skolerne, der har deltaget i undersøgelsen, at *den åbne skole* vil skabe et pres, fordi der vil komme større efterspørgsel på enkelte tilbud, hvilket vil kræve finansiering.

6. Forskellige interesser

Det kan være en udfordring, at skolerne og de eksterne partnere har forskellige interesser. En ekstern part kan blot være villig til at lave et undervisningstilbud for egen vindings skyld og ikke

for at højne undervisningsniveauet. Derfor skal sådanne forhold afklares inden et samarbejde kan etableres.²¹

Disse udfordringer er relevante at analysere ift. arkivernes arbejde med undervisningstilbud, da de kan have betydning for, hvorvidt samarbejdet med skolerne bliver succesfuldt.

Det gode samarbejde

Dette afsnit fokuserer på, hvilke faglige rammer, der kan have betydning for samarbejdet mellem folkeskole og arkiv. Her bruges antologien *Folkeskolen – efter reformen* fra 2015 til at afgrænse de faglige rammeforhold i folkeskolen, idet det er en uundgåelig betingelse, når arkivet skal samarbejde med skolerne i form af undervisningstilbud. I kapitlet *Understøttende undervisning – Potentielle mellemrum og autentiske møder* af Justine Grønbæk Pors²² beskrives *den åbne skole* ud fra nogle faglige overvejelser. Tiltaget skulle skabe en bedre folkeskole, idet folkeskolerne skulle åbne sig mod lokalsamfundet med konkrete krav til samarbejde. Barriererne mellem folkeskolen og ”den virkelige verden” skulle nedbrydes med samarbejde, hvilket skulle give eleverne fornemmelse af, hvad deres læring i skolen kan bruges til.²³

Pors er ikke uenig i selve ideen om *den åbne skole*, men kritiserer den bagvedliggende diskurs, idet omtalen af eksterne partnere som ”den virkelige verden” skaber et skel mellem folkeskolen og det omgivende samfund. Dette viser en forestilling om, at det autentiske kun findes uden for de offentlige institutioner.²⁴ Derudover kritiserer Pors forventningen til, at selve tilstedeværelsen af en ekstern partner anses som højnende læringsniveauet, da strukturen i sådanne samarbejder ofte forringes. Derfor påpeger hun, at skolerne og lederne skal gøre en ekstra indsats for at få succesfulde samarbejder med eksterne partnere. For at højne læringsniveauet skal der være en klarlægning af samarbejdet, samt arbejdes med hvilke og hvorledes forskellige læringsmål bliver indfriet. Et godt samarbejde er dermed kendetegnet ved at have en dialogbaseret balancegang, hvor engagement og motivation skal dyrkes hos begge parter.²⁵

²¹Deloitte, s. 25

²²Adjunkt, Copenhagen Business School

²³Pors, *Understøttende undervisning*, s. 163-164

²⁴Pors, *Understøttende undervisning*, s. 165

²⁵Pors, *Understøttende undervisning*, s. 165

Fælles Mål

En relevant faktor i arkivets udarbejdelse af undervisningstilbud er, læringsmålene for folkeskolen. Dette er især afgørende, hvis et arkiv skal ansøge om eksterne midler, da bidragsyderne oftest kræver, at der er grundlag for, at skolerne vil benytte undervisningstilbuddet.

Læringsmålene er efter folkeskolereformen af 2014 formuleret som *de forenklede Fælles Mål*, hvilket er en videreudvikling af de *Fælles Mål* fra 2003 og 2009. De *Fælles Mål* afspejler, at den danske folkeskole igennem en årrække har været målstyret ift. elevernes kompetencer og faglige viden.²⁶ De forenklede *Fælles Mål* beskrives konkret på EMU.dk og på Undervisningsministeriets hjemmeside.²⁷

I forhold til specialets fokus på undervisningstilbud udbudt af arkiver er det væsentligt at afgrænse, hvilke fag der analyseres. Derfor undersøges især kompetencemål og færdigheds – og vidensmål, som er gældende for historiefaget, idet dette fag oftest er indgangsvinklen i et undervisningstilbud fra et arkiv. Det skal dog pointeres, at et undervisningstilbud fra et arkiv også kan bygges op omkring andre fag.

De *Fælles Mål* er bygget op ved hjælp af kompetencemål, som er de overordnede mål eleverne skal opfylde, når de er færdige med et trinforløb.²⁸ Historiefaget som er bygget op af tre trinforløb: 3.-4. klassetrin, 5.-6. klassetrin og 7.-9. klassetrin. Hvert trinforløb har tre gennemgående kompetenceområder/mål: *Kronologi og sammenhæng, Kildearbejde og Historiebrug*.²⁹ Hvert kompetencemål indeholder op til seks færdigheds- og vidensmål, som skal opfyldes før eleven har opnået kompetencemålet for et trinforløb.³⁰ Tabellerne for alle klassetrin kan ses i bilag 8.³¹ Disse tabeller bruges i analysen af undervisningstilbud for at undersøge, hvorvidt arkiverne gør brug af disse mål.

Eleverne skal også igennem 29 historiekanonpunkter i løbet af deres tre trinforløb.³² Der er ikke begrænsninger på, hvornår kanonpunkterne skal bruges, men eleverne skal igennem dem i løbet af deres

²⁶Jens Rasmussen og Andreas Rasch-Christensen, ”Målstyring: nye Fælles Mål”. I *Folkeskolen – efter reformen*, red. Jens Rasmussen et al. (Hans Reitzels Forlag, 2015), s 113

²⁷Undervisningsministeriet. ”Fælles Mål oversigt” konsulteret 2. juli 2016
<http://uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Fag-timetal-og-overgange/Faelles-Maal/Historisk-oversigt>

²⁸EMU. ”Danmarks læringsportal”, konsulteret 6. juni 2016
<http://www.emu.dk/modul/introduktion-til-forenklede-f%C3%A6lles-m%C3%A5l>

²⁹Undervisningsministeriet, ”Læseplan for faget historie”, (2014), s. 3

³⁰”Danmarks læringsportal”

³¹Bilag 8

³²Bilag 8

tre trinforløb.³³ Kanonpunkterne bruges som redskab i analysen for at undersøge, hvilke temaer folkeskolerne efterspørger.

HistorieLab

I forbindelse med folkeskolereformen af 2014 blev et nationalt videnscenter for historie- og kulturarvsformidling, HistorieLab, oprettet. HistorieLabs formål beskrives i nedenstående tekstfelt.³⁴

I forbindelse hermed etableres et videnscenter for historie- og kulturarvsformidling. Det Nationale Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling har fokus på viden om og forståelse af historie og kulturarv som en forudsætning for menneskers identitet og deltagelse i samfundslivet. Videncentrets aktiviteter er rettet mod grundskole, dagtilbud og ungdomsuddannelser.

Målet er at styrke børns og unges viden og forståelse af, at historie og kulturarv har betydning for samfundsudvikling, hverdagsliv og værdigrundlag, og at denne forståelse kan bruges som middel til at tage bestik af deres fremtidsmuligheder. Centrets projekter skal således bidrage til at realisere intentionen i folkeskolereformen om, at børn og unge bliver godt rustet til deres fremtidige liv som samfundsborgere i Danmark.

Videncentret skal skabe overblik over og styrke formidlingen af historie og kulturarv, som den foregår i dagtilbud, skole, uddannelser, ved museer og oplevelses-centre samt i kultur og medier i Danmark.

En af HistorieLabs opgaver er at skabe et overblik over de undervisningstilbud, der eksisterer i Danmark. Derfor har de fået bevilliget 10. mio. kroner i en fire årig periode fra 2014 til 2018 samt en ekstern bevilling på 3,4 mio. kroner årligt. Arkiver og andre kulturinstitutioner kan ansøge om en andel af disse ressourcer eksempelvis til at udarbejde undervisningstilbud, der opfylder HistorieLabs krav. Kravene afspejler eksempelvis de *Fælles Mål*, der gælder historiefaget, samt en evaluering af selve forløbet. I forbindelse med den stigende interesse for at lave undervisningstilbud fra arkivernes side arrangerede HistorieLab den 14. marts 2016 en konference for danske arkiver. Konferencen omhandlede arkivernes muligheder for at samarbejde med folkeskolen.³⁵ Dette viser, at HistorieLab har

³³HistorieLab, Forenkledte Fælles Mål i historie – *Håndsrækning*, red. Jens Aage Poulsen (HistorieLab, 2015), s. 33

³⁴HistorieLab "Om centret", konsulteret 11. juli 2016

<http://historielab.dk/om-centret/>

³⁵Bilag 1

fået større fokus på arkiverne som en kulturinstitution, der kan lave undervisningstilbud. Derfor vil specialet se nærmere på HistorieLabs rolle for arkivernes strukturelle betingelser.

Kortlægning af arkiver

Da specialets udgangspunkt er en analyse af forskelligartede undervisningstilbud fra arkiverne til folkeskolen er der foretaget en grundig kortlægning af danske arkivers undervisningstilbud med henblik på at finde frem til forskellige former for teori og metode. Dette er for at give analysen den størst mulige bredde og for at give et indtryk af de mange forskellige metoder, der bruges i praksis. Dertil er arkiverne gennemgået med henblik på deres placering i kommunalt regi for at kunne analysere de forskellige rammer, som arkiverne fungerer under.

Udvælgelse af arkiver

På baggrund af overvejelserne fra den ovenstående afsnit er de valgte arkiver til videre analyse Lokalhistorisk Arkiv i Gentofte, Odense Stadsarkiv, Kolding Stadsarkiv og Køge Arkiverne. Med undtagelse af Køge Arkiverne er alle §7-arkiver. Køge Arkiverne har dog størrelse og funktion lignende et stadsarkiv. I det nedenstående beskrives kort de fire arkivers arbejdsmetode.

Kolding Stadsarkiv

Kolding Stadsarkiv har ikke tidligere udarbejdet undervisningstilbud og er derfor stadig i en form for opstartsfase, dog med igangværende tilbud. Arkivet har fået omkring en halv million kroner i eksterne midler fra forskellige fonde udelukkende til at lave en skoletjeneste med undervisningstilbud rettet mod *den åbne skole*.³⁶ Arkivet brugte året 2015 på at strukturere deres skoletjeneste og undervisningstilbud. Blandt andet har arkivet inviteret lærere til workshops omkring undervisningstilbuddene.³⁷ Undervisningstilbuddene hos Kolding Stadsarkiv består bl.a. af byvandring og brug af fotografiske arkivalier i et samarbejde mellem historie og billedkunst.³⁸

³⁶Bilag 7, tid 52:40-53:20

³⁷Bilag 7, tid 33:40-33:50

³⁸Bilag 7, tid 03:50-04:20

Kolding Stadsarkiv er relevant at analysere, idet arkivet udbyder nye undervisningstilbud baseret på folkeskolebekendtgørelsen.

Lokalhistorisk Arkiv i Gentofte

Det lokalhistoriske Arkiv i Gentofte arbejder især med rollespil og har formået at lave disse omfattende rollespil hovedsageligt med egne midler.³⁹ Arkivet er også interessant, idet Gentofte kommune har oprettet ”Kulturskolerne” som bindeled mellem folkeskolerne og kulturinstitutionerne. Kulturskolerne råder over ressourcer, lærere, skuespillere og instruktører. Samarbejdet udmønter sig i kulturpakkerne, hvilke er indbefattet i et stort katalog, som skolerne i kommunen kan finde undervisningstilbud igennem. Her har arkivet i Gentofte hele tre tilbud, der er beskrevet ud fra de mål, som eksempelvis historieundervisningen kræver.⁴⁰

Lokalhistorisk arkiv i Gentofte er relevant at analysere på grund af den benyttede rollespilsmetode samt kommunens strukturering af de kulturelle undervisningstilbud.

Odense Stadsarkiv

Odense Stadsarkiv har introduceret *Odensequizen* som deres undervisningstilbud. Quizzen er omfattende og Odense Kommunes 6. klasser kan deltage.⁴¹ Det er en anderledes måde at strukturere et undervisningstilbud og derfor er det interessant at analysere quizelementet. Derudover har arkivet søgt om penge ved HistorieLab og Kulturstyrelsen til at lave et nyt tilbud, som kommer til at hedde *Mytedetektiverne*. Tilbuddet er skabt på baggrund af interessen for *Odensequizen*.⁴²

³⁹Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte. ”Kulturskoler og -pakker”, konsulteret 15. juni 2016 <http://gentoftehistorie.gentofte.dk/da/Undervisning>

⁴⁰Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte. ”Kulturskolerne 15-16”, konsulteret 15. juni 2016 <http://www.kulturskolerne.dk/files/Brochureskoler-.pdf>

⁴¹Johnny Wøllekær, ”Odensequizen. Kan lokalhistorie være nervepirrende spændende?”, I *#arkivdag – relevans, medvirkning, dialog*, red. Marit Hosar et al. (ABM-media AS, 2016), s. 119

⁴²”Med puljemidler i ryggen”

Køge Arkiverne

Køge Arkiverne er relevant at analysere på baggrund af arkivets historieskole ved navn "Clio". Historieskolen indbefatter tydeligt formulerede målsætninger om deres undervisningstilbud, bl.a. et ønske om at øge kendskabet til lokalhistorien og de personlige rødder, samt at give børn kendskab til forandringer i samfundet. Derudover lægger arkivet vægt på udvikling af aktiviteter i fritiden og i skolen, samt udvikling af nye formidlingsformer. Alle disse målsætninger tager udgangspunkt i de *Fælles mål*.⁴³

Metode

Dette afsnit beskriver specialets brug af metode. Først gennemgås de centrale elementer med fokus på deres relevans for undersøgelsen af problemstillingen. Dernæst beskrives specialets brug af den kvalitative metode til indsamling af empiri.

Centrale elementer

På baggrund af specialets problemstilling fokuseres først og fremmest på at skabe et teoretisk ræsonnement, der kan anvendes i analysen og til besvarelsen af problemstillingen. Først beskrives den tidligere forskning inden for området for at give en forståelse af forhenværende tematikker. Dernæst tager det teoretiske afsnit udgangspunkt i pædagogik og formidling.

Analysen er opdelt i tre niveauer. Første niveau analyserer arkivernes tilbud ud fra de faglige overvejelser, som arkiverne har haft ift. de *Fælles Mål*. Det andet niveau beskriver de pædagogiske og didaktiske teorier og metoder, som kan anvendes i beskrivelsen af undervisningstilbuddenes virkemidler. Som sidste niveau i analysen undersøges arkivernes strukturelle betingelser. De tre niveauer skal sikre en grundig undersøgelse idet de tager fat i forskellige dele af problemformuleringen. Desuden lægger analyseniveauerne op til videre diskussion af undersøgelsens resultater.

⁴³Køge Arkiverne. "Historieskolen Clio", konsulteret 8. juli 2016
<http://koegearkiverne.dk/historieskolen/om-historieskolen-clio/malsaetninger-for-historieskolen-clio>

Type af respondenter

Specialet undersøger arkivernes erfaringer med undervisningstilbud, da arkiverne har en unik viden om, hvordan undervisningstilbud organiseres og hvilke udfordringer, de møder i hverdagen. En anden metode kunne have været at undersøge skolerne og lærernes oplevelser af arkivernes udbud af undervisningstilbud. Det kunne have givet en anden type viden til feltet og vil være relevant til videre undersøgelse. Arkiverne er dog valgt som undersøgelsesfænomener, idet problemstillingen omhandler arkivernes erfaringer og betingelser, hvilket skolerne og lærernes oplevelse kun ville give en delvis besvarelse af.

Interview

Den valgte metode til indsamling af empiri er kvalitative interviews, da denne metode kan bidrage til at få et unikt indblik i de forskellige arkivers erfaringer og organisering af undervisningstilbud til videre analyse. Dette afsnit er derfor bygget omkring de metoder og teorier, som Lene Tanggaard og Svend Brinkmann introducerer i bogen ”*Kvalitative metoder – En grundbog*”.

Det kvalitative forskningsinterview har til formål at komme i dybden med respondentens viden og afdække respondentens oplevelse af det undersøgte fænomen.⁴⁴ Det kvalitative forskningsinterview står i modsætning til det kvantitative, som søger at få en større mængde besvarelser, men ikke har den samme dybde. Et sådan interview vil også have en stram strukturering, som minder et spørgeskema.⁴⁵

Det kvalitative interview skal i højere grad være løst struktureret.

Interviewene i denne undersøgelse har derfor en mere løs struktur således, at der er tale om ”semi-strukturerede kvalitative forskningsinterview” baseret på nogle grundlæggende forberedte spørgsmål, hvor der kan være afvigelser alt efter respondenternes besvarelse⁴⁶. Derfor udarbejdes en interviewguide bestående af konkrete spørgsmål, der skal sætte interviewet godt i gang. Dette beskrives nærmere i det nedenstående afsnit.⁴⁷

⁴⁴Svend Brinkmann og Lene Tanggaard, *Kvalitative metoder – en grundbog*, (Hans Reitzels Forlag, 2010), s. 17

⁴⁵Brinkmann og Tanggaard, *Kvalitative metoder*, s. 36

⁴⁶Brinkmann og Tanggaard, *Kvalitative metoder*, s. 35

⁴⁷Brinkmann og Tanggaard, *Kvalitative metoder*, s. 39

Interviewguide

Interviewguiden skal give en begrundelse af, hvorfor de forskellige spørgsmål optræder i interviewet. Her henvises til bilag 3, hvor de strukturerede spørgsmål kan ses i den rigtige rækkefølge. Det er vigtigt at understrege, at spørgsmålene ikke er faste, men blot et middel til at drive det semistrukturerede forskningsinterview.

De anvendte interviews er delt i tre overordnede forskningsspørgsmål. Først spørges indtil arkivet, dernæst skolen og til sidst kommunen.

Første forskningsspørgsmål er derfor at klarlægge, hvad de forskellige arkivers undervisningstilbud er, måden de er bygget op og drevet ud fra de overvejelser arkiverne har om sig selv, teorien bag og de skoler, der bruger tilbuddene.

Anden forskningsspørgsmål handler om, hvordan arkiverne udfører praktiske opgaver med folkeskolerne. Det indebærer alt fra kommunikation, transport, samarbejde, læringsrum og forudsætninger.

Det tredje forskningsspørgsmål skal klarlægge de rammebetingelser arkiverne arbejder inden for; hvad der er bestemt fra politisk side af i deres respektive kommuner, hvordan de er strukturerede og hvilke økonomiske forudsætninger de har.⁴⁸

Under disse tre forskningsspørgsmål er der en række interviewspørgsmål. Interviewspørgsmålene er mere konkrete og søger at opnå beskrivende svar.⁴⁹ Derfor starter interviewet med et ”indledende spørgsmål”, hvor der bliver spurgt konkret til, hvilke undervisningstilbud, det pågældende arkiv arbejder med.⁵⁰ Det semistrukturerede interview giver interviewerens mulighed for at stille ”opfølgende spørgsmål” på respondentens svar og dermed afvige fra interviewguiden. Dette kan være relevant for at skabe få en mere sammenhængende viden og uddybelse af konkrete emner. Interviewguiden er dertil baseret på forskellige typer af spørgsmål, herunder ”sonderende spørgsmål”, eksempelvis når der spørges, hvordan arkivet ser sig selv som undervisende institution samt ”direkte spørgsmål”, hvor respondenterne bliver stillet et konkret spørgsmål.⁵¹

Disse metodeovervejelser har været relevante for at sikre, at den indsamlede empiri beskriver speci- alets problemstilling og dermed kan bruges til videre analyse og diskussion.

⁴⁸Bilag 3

⁴⁹Brinkmann og Tanggaard, *Kvalitative metoder*, s. 41

⁵⁰Bilag 3

⁵¹Brinkmann og Tanggaard, *Kvalitative metoder*, s. 41

Forskningsoversigt

Forskningsoversigten tager udgangspunkt i den danske forskning omhandlende arkivers arbejde med undervisningstilbud. Forskningen sammenlignes og diskuteres overfor hinanden. Sidst beskrives den svenske forskning, som har dannet grundlag for den svenske arkivpædagogik. Forskningsoversigten har til formål at give en historisk dimension til de nuværende praksisser og skabe en sammenhæng i den eksisterende forskning. Endvidere giver forskningsoversigten grundlag for analysens teoretiske og metodiske overvejelser.

Arkivernes arbejde med undervisningstilbud er ikke et nyt fænomen. Der har været interesse for at formidle arkivernes viden i forskellige perioder gennem det sidste århundrede. På denne baggrund identificerer specialet tre bølger inden for samarbejdet mellem arkiv og folkeskole. Disse præsenteres kort i det følgende og beskrives dybdegående i de kommende afsnit.

1) *Første bølge* har sit udspring i perioden mellem 1960'erne og 1970'erne. Her var der særlig fokus på lokalhistorie. Antallet af lokalhistoriske arkiver både på frivillig og kommunal plan steg i denne periode markant.⁵² Interessen resulterede i flere bøger og artikler omkring lokalhistorie. Desuden medførte dette, at lokalhistorien især i 1980'erne begyndte at spille en rolle i folkeskoleundervisningen. Ifølge Henning Bro var interessen så stor, at lokalhistoriske foreninger begyndte at lave initiativer, der skulle bringe lokalhistorien ind i folkeskolen.⁵³ Lærerne blev bl.a. tilbudt kurser i inddragelse af lokalhistorie.⁵⁴ Der opstod en mindre bølge af litteratur, der kobede arkiver og folkeskolen sammen. Også fra politisk side blev besluttet, at folkeskolerne skulle åbnes mod lokalsamfundet.⁵⁵

2) *Anden bølge* opstod i 1990'erne. Der udkom en smule forskning i starten af 1990'erne, men først da den børnekulturpolitiske redegørelse fra 1999 blev udgivet kom en ny åbning for kulturinstitutionerne ind i folkeskolen.⁵⁶ I denne blev lagt op til "det nye partnerskab", som skulle være mellem kulturinstitutioner og folkeskoler.⁵⁷ Netop dette politiske tiltag kan perspektiveres til den nuværende

⁵²Helle S. Larsen. *Fra lokalarkiver til skoler – Formidling af den lokale kulturarv*. (Sammenslutningen af lokalarkiver, 1999), s. 8

⁵³Henning Bro, "Fortid og Fremtid. Lokalhistorie". *Historisk Tidsskrift*, (Bind 109 Hæfte 2 2009), s. 479-480

⁵⁴Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 8

⁵⁵Pors, *Understøttende undervisning*, s. 163

⁵⁶Kulturministeriet. "Børn og Kultur – Redegørelse til Folketinget om regeringens børnekulturpolitiske indsats", (1999), s. 3

⁵⁷Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 9

politiske situation, som er kommet på baggrund af folkeskolereformen af 2014 og som forsøger at skabe samarbejde mellem folkeskoler og kulturinstitutioner.

3) *Tredje bølge* begyndte i 2000'erne, hvor der begynder at ske en erfaringsudveksling med svenske arkiver og deres erfaringer med arkivpædagogik.⁵⁸ Dog bliver der ikke udgivet konkret forskning på området i denne bølge.⁵⁹ Det er muligvis grundet, at arbejdet med undervisningstilbud bliver mere praksisorienterede.

Første bølge

I den først bølge fra 1970'erne og 1980'erne findes bl.a. to udgivelser fra Dansk Historisk Fællesforening. Den første er en idebog omkring lokalhistorie fra 1977⁶⁰ og den anden er Leif Ingvorsens *Lokalhistorie – En vejledning til undervisnings- og studiebrug* fra 1978.⁶¹ Allerede for 40 år siden begyndte idéerne altså at spire ift., hvordan arkiverne kunne bruges som en ressource i undervisningen. I idebogen gives anvisninger til de perioder og materialer, der egner sig bedst til undervisningstilbud fra arkiverne. Der er større mængde af praktiske overvejelser end pædagogiske og didaktiske, men det er tankevækkende, at mange af de grundlæggende idéer omkring arkivernes materiale (journaler, folketællinger, regninger osv.) stadig er de samme.⁶²

Dengang var tanken, at eleverne skulle forholde sig kritisk til materialet, ligesom det ses i nogle af de nuværende undervisningstilbud. Der er stor fokus på, at noget materiale kræver bearbejdelse og læreranvisninger før det tages i brug som undervisningsmateriale. Dette blandt andet på grund af arkivaliernes skrøbelighed og sværhedsgrad.⁶³

Det, som idebogen mangler i pædagogiske og didaktiske overvejelser ift. lokalhistorien, beskriver Ingvorsens bog. Her argumenteres for, at lokalhistorie sagtens kan indgå i læringskrav, der omhandler nationalhistorie, da anvendelse af lokalhistorie kan give mindre eksempler på nationalhistorien.⁶⁴ Sådanne overvejelser står nutidens arkiver ligeledes over for, når der skal udarbejdes undervisningstilbud til folkeskolen, hvor historieundervisningen skal tænkes i små og store historier. Eleverne skal

⁵⁸Thomas A Møller, *Arkiver, museer og skolebørn – Arkiver og Museer omkring Øresund*. (Farums Arkiver og Museer, 2001).

⁵⁹Karsten Gabrielsen, *Rapport fra et nordisk seminar om arkivformidling*, (Arkivforeningen, 2004).

⁶⁰DHF, *Idebog for lokalhistorie* (Dansk historisk Fællesforening, 1977), 1977 s. 2

⁶¹Ingvorsen, *Lokalhistorie*,

⁶²DHF, *Idebog for lokalhistorie*, s. 17

⁶³DHF, *Idebog for lokalhistorie*, s. 14

⁶⁴Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 8

kunne skelne mellem deres egen historieforståelse og de store globale strømninger.⁶⁵ Eksemplet illustrerer, at arkiver med interesse i undervisningstilbud skal forholde sig til de krav, som folkeskolen stiller. I det nutidige tilfælde er det de *Fælles Mål* i folkeskolebekendtgørelsen som skal overholdes, hvis lærerne skal være interesseret i et undervisningstilbud. Idebogen foreslår også et andet didaktisk greb, som består i at benytte ildsjæle i lokalsamfundet som ressource.⁶⁶

Ingvorsen pointerer endvidere, at det er en god ide at arbejde med lokalhistoriske emner, som eleverne kan relatere til. Et eksempel kan være skolegang i bedsteforældrenes tid med udgangspunkt i kort, billeder, renskrevne skoleprotokoller, skemaer og opfordringer til eleverne om at snakke med deres bedsteforældre.⁶⁷ Af andre temaer er der byudvikling, reformer og industrialisering, som alle kan kobles med andelsbevægelsen.⁶⁸ Ingvorsens forsætter med at uddybe de historiske aspekter i temaerne, men konkluderer afsluttende, at skolerne og de lokalhistoriske kulturinstitutioner burde samarbejde mere. Især arkiverne menes at have en særlig pædagogisk opgave i at stille arkivmateriale til rådighed, således niveauet i historie undervisningen højnes.⁶⁹

Ingvorsen argumenterer for, at samarbejdet mellem skoler og arkiver vil bringe lokalsamfundet tættere sammen og skabe lærerig kontakt mellem mennesker. Derfor fremhæver Ingvorsen engagement og interesse som vigtige betingelser for, at undervisningstilbuddet og samarbejdet bliver succesfuldt. Dette gælder både arkiver og lærere, som aktivt skal søge viden eksempelvis gennem aftenkursuser i lokalhistorie⁷⁰. I tråd hermed foreslår Idebogen at etablere kurser i lokalhistorie for lærere med interesse for brug af undervisningstilbud i deres fag for at give lærerne større viden omkring lokalhistoriske emner og materialer. Det med formål at støtte lærerne i deres metodiske og didaktiske overvejelser i samarbejde med kvalificerede historikere.⁷¹ Det vil uden tvivl give god ballast til lærere, der ser sig selv som historieløse eller som underviser i historie på trods af, at de ikke er uddannet historielærer eller kommer fra skolens lokalområde.⁷²

⁶⁵Forenklede Fælles Mål i historie, s. 39

⁶⁶DHF, *Idebog for lokalhistorie*, s. 8

⁶⁷Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 15

⁶⁸Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 20

⁶⁹Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 120

⁷⁰Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 121

⁷¹DHF, *Idebog for lokalhistorie*, s. 36

⁷²Bilag 1, s. 2

Som en anden central betingelse kan arkivernes økonomiske fundament påpeges. Ingvorsen argumenterer for, at arkivernes pædagogiske opgave som formidler skal anerkendes, således kommunen giver økonomisk støtte.⁷³

Der findes også eksempler på mere konkrete undervisningstilbud. Et af disse undervisningstilbud, som fremlægges i et tidligere inspirationsmateriale til arkivernes undervisningstilbud, er brug af protokoller. Dette forslag ses i Lars Groths og John Frikkes bog *Lokalhistorie - Idé og metode* fra 1984.⁷⁴ I denne bog er bl.a. et eksempel på, hvordan en protokol med et hoveriregnskab kan bruges til matematikundervisningen. Her skal eleverne finde matematiske svar og samtidig bruge svarene til at analysere størrelsen af det pågældende landbrug og det hverdagsliv, de har på landbruget.⁷⁵

Idebogen foreslår, at arkivernes undervisningstilbud kan bestå af emnekasser, der kan indeholde forskellige materialer fra en tidsbestemt periode, og som er mulige at fragte ud på skolerne således eleverne kan få materialet mellem hænderne.⁷⁶ Emnekasserne ses som supplering til bøgerne og som et redskab, der skal gøre lærere og elever fortrolige med fortiden. Desuden påpeges, at emnekasserne ikke skal bruges som pauseklovn i undervisningen.

Fotos beskrives som et af de vigtigste materialer til undervisningstilbud. Fotos kan derfor indgå i forskelligartede undervisningstilbud.⁷⁷ Ingvorsen påpeger også brugen i fotos, idet visuelt materiale ses som en fordel i undervisningstilbuddene, især til de yngste klasser (3.-5. klasse). Ingvorsen mener, at undervisningen til de yngste elever hovedsageligt skal bestå af iagttagelse, da elevernes læsefærdigheder ikke er gode nok til at arbejde med arkivmateriale.⁷⁸ Brug af billeder fremhæves også som pædagogisk redskab i bogen *Af Ideer til historieundervisningen – 3.-5. klasse* fra 1986 af Birgit Knudsen. Denne bog er lavet som inspiration til skolerne omhandlende brugen af lokalhistoriske ressourcer, herunder arkiverne, i historieundervisningen. Knudsen argumenterer for, at samfundet i højere grad bliver visuelt og at børn selektivt kigger efter billeder, når de får en bog i hånden. Derfor ses billedet som en væsentlig kilde til forståelsen af mennesker i tiden.⁷⁹ Billedanalyse skærper elevernes kritiske sans og eleverne er i stand til at stille gode spørgsmål i forbindelse med billeder.

⁷³Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 120

⁷⁴John Frikke og Lars Groth, *Lokalhistorie Idé og metode*. (Amtscentralen i Odense, 1984), s.10

⁷⁵Frikke og Groth, *Lokalhistorie*, s. 15

⁷⁶DHF, *Idebog for lokalhistorie*, s. 25

⁷⁷DHF, *Idebog for lokalhistorie*, s. 26

⁷⁸Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 14

⁷⁹Birgit Knudsen, *Ideer til historieundervisningen – 3.-5. klasse*. (Aschehoug, 1986), s. 39

En anden metode til undervisningstilbud, er byvandring eller ekskursioner. Idebogen giver en udførlig vejledning i, hvordan ekskursioner kan struktureres. Ekskursioner eller byvandring benyttes stadig som undervisningstilbud i dag. De analyserede arkiver tilbyder byvandring som en del af deres undervisningstilbud. Derfor er denne metode ikke revolutionær, men strukturering er anderledes end i 1977.

I idebogen bliver byvandring foreslået som en tværfaglig form, der skal give eleverne en visuel demonstration af forskellige fag. Eleverne skal få et indblik i byens udvikling ift. forskellige analyserende spørgsmål, som eksempelvis:⁸⁰

*Hvorfor er byen placeret der hvor den er?
Hvad er årsagen til dens udvikling?
Er byens erhverv naturbestemt?
Er der mindesmærker der refererer specielle begivenheder?
Hvilken betydning har trafikforhold og byudvikling gensidig haft på hinanden?*

Spørgsmålene kan besvares med byvandring kombineret med gode formidlere og arkivalier som kort og luftfotos. Ingvorsen nævner ligesom Idebogen også byvandring og ekskursioner ud fra gamle kort og mindesmærker som gode metoder til undervisningstilbud.⁸¹ Metoden betyder også, at flere fag kan benyttes i samspil, såsom historie, geografi og biologi. Frikke og Groth beskriver endvidere et konkret undervisningstilbud bestående af en byvandring, hvor eleverne kan arbejde med måling af matrikelkort til analyse af forskellige byers udvikling sammenholdt med fotos.⁸² Knudsen beskriver i tråd med de to ovenstående eksempler byvandring i samspil med kortmateriale.⁸³ Endvidere fremstilles fire forskellige bud på, hvordan en byvandring kan sammensættes alt efter byens type. Fælles for dem alle er, at arkivfotos kan bruges til at sammenligne de forskellige typer af byer før og nu.⁸⁴

Ovenstående viser, at hverken byvandring som metode eller de pædagogiske greb, som bruges til at gøre vandringerne mere lærerige, er ny viden. Der er inspiration at hente i forskningen fra den første

⁸⁰DHF, *Idebog for lokalhistorie*, s. 18

⁸¹Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 33-34

⁸²Frikke og Groth, *Lokalhistorie*, s. 25

⁸³Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 69

⁸⁴Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 70

bølge. Til gengæld er det lidt bekymrende, at denne litteratur har været tilgængelig men glemt i 30-40 år.

Den første bølge slutter som sagt i starten af 1990'erne. Der kan ses et overlap mellem de to første bølger, idet den anden bølge starter i 1990'erne. Dog præsenterer Knudsen nogle interessante ideer, som går igen i anden bølge. Blandt andet beskrives, hvordan der kan gøres brug af interviews af bedsteforældre,⁸⁵ hvilket Ingvorsen også pointerer.⁸⁶

Knudsen præsenterer desuden nogle ideer, som ikke er beskrevet i tidligere forskning. Det er blandt andet dramatisering af historietimerne, hvor der udarbejdes en form for skuespil/rollespil, som eksempelvis kan baseres på arkivernes indsamlede dagbøger og rejseberetninger. Eleverne kan lave kulisser som del af undervisningen, hvor fotografier kan bruges som inspiration.⁸⁷

I tråd med dramatiseringen er Knudsen også en af de første til at bringe den historiske rekonstruktion på banen i den første bølge. Et eksempel på en historisk rekonstruktion er, at elever laver mad efter gamle opskrifter og på den måde erfare og diskutere de disponible madvarer og sammenligne deres egen kost. Det kan føre eleverne ind på samtaleemner som hungersnød, klasseskel, sygdomme osv.⁸⁸

Der kan også laves historiske rekonstruktioner af lege og spil, hvor eleverne bruger kroppen og kommer i berøring med historien.

Knudsen bruger den pædagogiske psykolog John Deweys erfaringsbegreb til at forklare, hvad eleverne får ud af historiske rekonstruktioner. Erfaringsbegrebet er baseret på, at en erfaring ikke er viden, men en aktivitet. Mennesket skal have interaktion med miljøet for at opnå erfaring. Netop derfor er historiske rekonstruktioner en god metode til at give eleverne nye erfaringer.⁸⁹

Knudsens sidste nye idé er udarbejdelsen af historiske børnebøger. Knudsen pointerer, at bøgerne ikke nødvendigvis behøver at være hundrede procent historisk korrekte, men kan baseres på kilde-materiale, som der er til rådighed hos arkiverne. Der kan eksempelvis laves historiske børnebøger ud fra dagbøger, journaler og protokoller. Ifølge Knudsen kan fiktionen bruges, hvor det er nødvendigt, så længe historien tager udgangspunkt i en historisk periode. Børnebøger kan ifølge Knudsen styrke børnenes historiebevidsthed igennem de sammenhænge, årsagsforklaringer og handlingsforløb, der kan laves i teksten.⁹⁰

⁸⁵Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 6-7

⁸⁶Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 14-15

⁸⁷Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 22-24

⁸⁸Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 51-52

⁸⁹Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 49

⁹⁰Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 36

Anden bølge

Knudsen idéer markerer skiftet fra første til anden bølge af forskning, der omhandler undervisnings-tilbud fra arkiverne. Knudsens idéer ligner på nogle områder idéerne fra både Idebogen fra 1977, Ingvorsens bog fra 1978 og Groth og Frikkes bog fra 1984. Dog adskiller Knudsens eksempler sig ved et større fokus på indlevelse og didaktik. Derfor opstår en automatisk overgang fra Knudsens udgivelse til forskningen i anden bølge i 1990'erne. I året 1990 udgives tre bøger med formål at give eksempler på, hvordan arkiver og lokalhistorie kan bidrage til historieundervisningen.

Første bølges styrkede fokus på lokalhistorie bl.a. i 1980'ernes læsevejledninger giver anledning til udgivelsen af antologien *Historie og lokalsamfund – En håndbog i formidling* fra 1990. Antologien består af kapitler fra flere forskellige forfattere, der arbejder med lokalhistorie og folkeskoler. Arkiverne beskrives i kapitlerne *Lokalhistorie i folkeskolen* af Ole Sørensen, *Velkommen på arkiver og museer* af Grete Rung og Jørgen Dieckmann Rasmussen samt en del kapitler til inspiration af Birgit Knudsen.⁹¹

Ole Sørensen, som var overlærer og museumspædagog ved Søllerød Museum, beskriver tværfaglighed, didaktik og metodiske anvisninger i arbejdet med lokalhistorie i folkeskolen.⁹² Sørensen argumenterer for, at yngre elever har en tendens til at leve sig ind i historiefortællinger, mens ældre elever er gode til at indsamle og følge op på nye temaer.⁹³ Et andet gennemgående tema er tværfaglighed. Rung og Rasmussen argumenterer også for, at lokalhistorien kan bruges tværfagligt til mange forskellige fag.⁹⁴ Lokalhistorie kan ikke bare bruges i historieundervisningen, men også i matematik, geografi, dansk, sløjd og meget mere.

Sørensen anser dertil interviews som en god metode til at få de ældre elever i forbindelse med lokalsamfundet og opnå en god erfaring. Det er tydeligt, at Sørensen er inspireret af første bølge, da der henvises til både Idebogen og udgivelserne af Ingvorsen, Groth og Frikke samt Knudsen.⁹⁵ Dermed

⁹¹Søren Ehlers, *Historie og Lokalsamfund – En håndbog i formidling*, Søren Ehlers, (København: Dansk historisk fællesforening, 1990), s. 7

⁹²Ehlers, *Historie og lokalsamfund*, s. 9

⁹³Ole Sørensen, "Lokalhistorie i folkeskolen". I *Historie og Lokalsamfund – En håndbog i formidling*, red. Søren Ehlers, (København: Dansk historisk fællesforening, 1990), s. 11

⁹⁴Grete Rung og Jørgen D. Rasmussen, "Velkommen på arkiver og museer". I *Historie og Lokalsamfund – En håndbog i formidling*, red. Søren Ehlers, (København: Dansk historisk fællesforening, 1990), s. 129

⁹⁵Sørensen, *Lokalhistorie i folkeskolen*, s. 18

er Sørensen bevidst omkring tidligere forskning i emnet. Sørensen er også enig i, at billeder fra lokalhistoriske arkiver vil være et godt redskab i undervisningen af de små klasser. Det samme gælder 3.-5. klasser, hvor Sørensen er tilhænger af Knudsens idéer, bl.a. brugen af interviews og erindringer i undervisningen.⁹⁶ I modsætning til Knudsen argumenterer Sørensen for, at det primært er de ældre klasser, som har gavn af interviews som erfaringsbyggende. Sørensen anbefaler interview som redskab til 8.-10. klasse, hvor eleverne kan skabe netværk i lokalsamfundet og indsamle erindringer til arkiverne.⁹⁷ Interviews som redskab kan tilskrives Ingvorsen, der i 1978 første gang kommer med ideen.⁹⁸

Sørensen beskriver endvidere, at idéerne fra første bølge har rodfæstet sig i takt med, at metoderne og redskaberne afprøves i praksis. Et eksempel er, hvordan børn fra 3. klasse på Stolpedalsskolen i Aalborg arbejder med kortmateriale og billeder.

Ifølge Rung og Rasmussen kræver undervisningstilbud meget forberedelsestid og bearbejdelse. Derudover beskriver de, at der kan opstå problemer, hvis lærerne ikke bidrager til tilrettelæggelsen af undervisningen hos kulturinstitutionerne.⁹⁹ Dertil skal de enkelte arkiver bruge tid på at finde, forske, bearbejde og formidle dele af deres samlinger, hvilket er krævende og derfor en af grundene til, at det kan være svært at opretholde udbuddet af undervisningstilbud.¹⁰⁰

Forskningen står forholdsvis stille i den første periode i anden bølge. Først i 1998 udkom et projekthæfte lavet af lokalarkiverne i Vestsjællands Amt med henblik på at få flere børn og unge ind på arkiverne. Projektet hed *Vulkanen – Ren lava – udgivet af lokalarkiver i Vestsjælland Amt – Tema: Børn, unge og lokalhistorie* havde til formål at styrke kendskabet og forholdet mellem arkiver og skoler.¹⁰¹ Ligesom Rung og Rasmussen¹⁰² udtrykker Lise Høyrup, konsulent for lokalarkiverne i Vestsjællands Amt, at samarbejdet mellem skole og arkiv er gået i hårdknude og derfor møder skolerne dårligt forberedte op eller kommer uanmeldte med urealistiske forventninger.¹⁰³ Igen understre-

⁹⁶Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 3

⁹⁷Sørensen, *Lokalhistorie i folkeskolen*, s. 18

⁹⁸Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 14-15

⁹⁹Rasmussen og Rung, *Velkommen på arkiver og museer*, s. 128-129

¹⁰⁰Rasmussen og Rung, *Velkommen på arkiver og museer*, s. 119

¹⁰¹Lise Høyrup, "Bag punkerhåret spirer fremtidens lokalhistoriker", I *Vulkanen - Ren LAVA - Tema: Børn, unge og lokalhistorie*, (LAVA, 1998), s. 3

¹⁰²Rasmussen og Rung, *Velkommen på arkiver og museer*, s. 119

¹⁰³Høyrup, *Bag punkerhåret*, s. 3

ges, at engagement kræves fra begge parter, hvis et samarbejde skal lykkes. Det er vigtigt, at arkivernes medarbejdere kan håndtere pædagogiske opgaver såvel som skolelærerne skal engagere sig i lokalhistorie.

Høyrup anser børn for at være en god målgruppe, idet arkiverne tvinges til at se nye vinkler. Derudover mener Høyrup, at børnene kan komme arkiverne til gavn, da de kan hjælpe med at indsamle, bearbejde, lave interviews og udstillinger. Pointen om, at arkiverne skal have noget igen, er også fremsat af Sørensen.¹⁰⁴ Høyrup mener, at de elever, der stifter erfaring med arkiverne i skolen, vil bidrage til arkiverne senere i livet, når de har overstået kærester, uddannelse og karrieræs.¹⁰⁵ Helle Larsen mener ligesom Høyrup, at en succesfuld formidling kan betyde, at eleverne får større viden om arkiverne, som de tager med sig videre i livet. Larsen kommer i udgivelsen *Fra lokalarkiver til skoler – Formidling af den lokale kulturarv* fra 1999 med bud på, hvad formidlingsarbejdet kræver af arkiverne. Larsen beskriver endvidere gevinsterne ved et samarbejde mellem folkeskolerne og arkiverne.¹⁰⁶

Larsen beskriver arkivets formål som at indsamle, registrere, bevare og formidle. Desto mere formidling, desto flere afleveringer får arkiverne på grund af folks kendskab til arkivernes funktion.¹⁰⁷ Dog ses formidling ikke altid som en forudsætning for arkivernes virke, hvilket betyder, at denne del ikke prioriteres i samme grad som de andre. Derfor argumenterer Larsen for, at arkiverne skal samarbejde med folkeskolerne, idet formidlingen vil ramme et yngre publikum som kan vokse op med viden om, hvad et arkiv er.¹⁰⁸ Larsen argumenterer også for, at samarbejdet er en gevinst for arkiverne, da de får bearbejdet deres samling til forskning og bøger, hvilket skaber et større og bedre kendskab til samlingerne. Derudover kan eleverne selv være med til at skabe nye arkivalier, enten ved lave interviews i lokalsamfundet eller tage billeder fra området. Dertil beskriver Larsen, at børn og unge er underrepræsenterede i arkivernes samlinger. Der er mangel på materiale om børn og unges liv fra deres eget synspunkt og det vil arkiverne kunne få ved et samarbejde med en folkeskole.¹⁰⁹ Ifølge Larsen er det en fordel, at eleverne er produktskabende. En inspiration hun muligvis har fået fra Ingvorsens udgivelse fra 1978, hvilken står anført i litteraturlisten.¹¹⁰

¹⁰⁴Sørensen, *Lokalhistorie i folkeskolen*, s. 11

¹⁰⁵Høyrup, *Bag punkerhåret*, s. 5

¹⁰⁶Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 21

¹⁰⁷Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 13

¹⁰⁸Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 22

¹⁰⁹Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 21-22

¹¹⁰Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 74

Produktskabelsesmetoden er gennemgående i anden bølge. Her ses bl.a. et forskningsprojekt, som forsøger sig med identitetsdannelse i et samarbejde mellem arkiver og folkeskole. Samarbejdet foregik i det daværende Ribe Amt mellem Esbjerg Kommune, Pædagogisk Center i Esbjerg, Esbjergs kommunale skolevæsen og Esbjerg Byhistoriske Arkiv. Artiklen er skrevet af amtskonsulent Birgitte Herreborg Thomsen fra Ribe Amts Lokalarkiver med titlen *Kan man komme i praktik som arkivar?*¹¹¹ Projektet blev startet på baggrund af den nye læseplan for historiefaget i 1995. Projektet havde til formål at få eleverne til at arbejde med historiebevidsthed og identitetsdannelse gennem lokalhistorien med fokus på indlevelse, indsamling, analyse og vurdering af historiske problemstillinger. Projektet blev delt op i tre emner¹¹².

*Din, min og vores historie – Eleverne arbejder med egen
familiehistorie*
*Vores og bydelens historie – byudvikling i elevernes
nærområde*
*Vore og byens historie – Eleverne arbejder med hele
byens udvikling*

En 7. klasse blev udvalgt til projektet, der blev afviklet på skolen og arkivet. Selve indholdet var med fokus på slægtsforsknings og elevernes familiers historier. Projektet anvendte redskaber som aviser, byvandring, lysbillede serier, gammeldags madpakker, skolestuer, historiske modeshows og rundvisninger. Eleverne havde selv været med til at finde på emner og udarbejdede produkter i undervisningen. Produkterne blev brugt til fremlæggelser, så både arkivarer og lærere kunne se resultatet. På den måde fik eleverne et ansvar over for opgaverne og skulle bruge deres kreativitet. Thomsen evaluerer, at det kræver stort engagement og samarbejde fra både lærere og arkivarer. Thomsen mener desuden, at kravet om fremlæggelse var afgørende for succes. Der konkluderes, at eleverne havde glæde af projektet og gerne ville komme igen.¹¹³

¹¹¹Birgitte H. Thomsen, "Kan man komme i praktik som arkivar?" I *Vulkanen - Ren LAVA - Tema: Børn, unge og lokalhistorie*, (LAVA, 1998), s. 33

¹¹²Thomsen, *Kan man komme i praktik som arkivar?* s. 34

¹¹³Thomsen, *Kan man komme i praktik som arkivar?* s. 38

Kan arkiverne og folkeskolerne så bruge hinanden? Dette spørgsmål stiller føromtalt Helle Larsen i artiklen *Samarbejde med skolerne hvorfor? – hvordan?* Helle Larsen, tidligere folkeskolelærer og leder af Farums Arkivers og Museers skoletjeneste, er en af de største pionerer ift. samarbejdet mellem folkeskolen og arkiverne. Larsen argumenterer for, at samarbejdet mellem skole og arkiv er brugbart, men at der er langt mellem teori og praksis.¹¹⁴

Larsen argumenterer for, at arkivernes overskud til formidling er begrænset, idet opgaver som indsamling og bevaring har højest prioritet. Larsens artikel er fra en tid, hvor der ikke var direkte planer for, hvad historieundervisningen skulle indeholde. Dette var en udfordring, idet arkiverne og skolerne havde vanskeligt ved at finde ud af, hvad et undervisningstilbud skulle indeholde. Larsen mener derfor, sådanne planer ville lette arbejdet for begge institutioner. Sådanne planer er kommet med folkeskolereformen af 2014, hvor de *Fælles Mål* har givet arkiverne og skolerne konkrete pejlemærker at arbejde ud fra. Larsen foreslår endvidere, at samarbejdet mellem skole og arkiv kan styrkes eksempelvis ved at lave et katalog over arkivernes tilbud. Larsen påpeger, at kildematerialet i undervisningstilbuddene med fordel kan være erindringer, fotos, talmateriale, breve og sager.¹¹⁵ Dette materiale beskrives også i forskning fra første bølge.

Larsen udarbejder i 1999 også et SLA-kompendium, som indeholder mange idéer og opskrifter til udførelse.¹¹⁶ Larsen kommer med bud på, hvordan skoletjenester, arkivbesøg, arkivmapper, arkivkufferter, emner, kildegrupper, billedmateriale, breve, erindringer, aviser, folketællinger, kort, interviews, ture og sagn kan laves og bruges i samarbejdet mellem arkiv og skole. Som forskningen i første bølge også pointerer, vægtlægger Larsen, at stort set alle fag kan bruges i et undervisningstilbud fra arkivet. Det er tydeligt, at Larsen er inspireret af tidligere forskning, men hun bidrager også med nye tilbud og idéer.

I artiklen *Skolen og lokalhistorien* skrevet af Knud Holch Andersen, lektor på Thisted Gymnasium, påpeges, at kulturinstitutionerne og skolerne ikke kan undvære hinanden.¹¹⁷ Ifølge Holch Andersen skal især arkiverne være opsøgende for at undgå en mulig konsekvens af fremtiden; et historieløst

¹¹⁴Helle S. Larsen, ”Samarbejde med skolerne – hvorfor? – hvordan?”. I *Vulkanen - Ren LAVA - Tema: Børn, unge og lokalhistorie*, (LAVA, 1998), s. 17

¹¹⁵Larsen, *Samarbejde med skolerne*, s. 19

¹¹⁶Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 40

¹¹⁷Knud H. Andersen, ”Skolen og lokalhistorien” I *Vulkanen - Ren LAVA - Tema: Børn, unge og lokalhistorie*. (LAVA, 1998), s. 6

samfund. Denne historieløshed ses også hos lærere, som i høj grad ikke kommer fra skolernes lokalområde, hvilket også problematiseres af Larsen og i Idebogen fra 1977.¹¹⁸ Derfor kan arkiverne ikke forvente, at folkeskolerne har kendskab til dem og skal derfor de ifølge Larsen bruge forskellige metoder til at være opsøgende¹¹⁹. Larsen argumenterer endvidere for, at samarbejdet skal støttes centralt gennem kommunen, som det eksempelvis ses i dag i den centrale model fremstillet af Deloitte.¹²⁰

Larsen argumenterer for, at samarbejdet mellem folkeskoler og arkiver i 1999 skulle baseres på ”de nye partnerskaber”.¹²¹ Det var en af grundene til, at Larsen udarbejdede SLA-kompignet udelukkende omhandlende arkivers samarbejde med folkeskolen. Larsen pointerer, at det ikke er noget nyt, at arkiver og folkeskoler arbejder sammen; der har blot været mangel på central styring og formelle krav. De forskellige samarbejder har ofte været afhængige af ildsjæle med et særligt engagement, hvilket havde den konsekvens, at samarbejdet forsvandt sammen med ildsjælene.¹²²

Larsen beskriver desuden udviklingen i forskningsfeltet fra 1960’erne frem til slutningen af 1990’erne, hvor der ses en nedadgående periode i 1980’erne og 1990’erne. Ifølge Larsen skulle ”de nye partnerskaber” være med til at skabe mere formaliserede samarbejder, så det ikke var ligeså ildsjælsbaseret. Larsen ser det dog som en udfordring, at arkiverne og folkeskolerne næsten ingen kendskab har til hinanden som institutioner. De største problemer beskrives som arkivernes fordeling af timer til formidling samt folkeskolernes mangel på undervisningstimer i historiefaget og uddannede historielærere.¹²³ Disse problematikker er gentagne gange pointeret af forfatterne nævnt i forskningsfeltet.

¹¹⁸DHF, *Idebog for lokalhistorie*, s. 36

¹¹⁹Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 9

¹²⁰Deloitte, s. 16

¹²¹Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 9

¹²²Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 7

¹²³Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 16

Tredje bølge

Tredje bølge starter i 2000'erne. Der opstår en nyskabende deling af viden inden for feltet, hvilket udmunder i flere rapporter fra vidensdelingsmøderne. Den første er fra 2001 og er en rapport fra femte konference omhandlende vidensdeling tværs over Øresund med svenske arkiv og museums kollegaer. Rapporten hedder *Arkiver, museer og skolebørn – Arkiver og Museer omkring Øresund* af Thomas A. Møller.¹²⁴ Den anden rapport er fra 2004 og har titlen *Rapport fra et nordisk seminar om arkivformidling* af Karsten Gabrielsen.¹²⁵ Vidensdelingen har betydet, at de danske arkiver fået viden omkring den svenske arkivpædagogik, hvilket har fungeret som inspiration for de deltagende arkiver.

Foto fra Vidensdelingsmøde

Selve brugen af det arkivpædagogiske begreb ikke er fremtrædende i Danmark. Dette er dog ikke ensbetydende med, at det ikke findes. I artiklen *Arkivformidling: arkiver for alle?* fra 2004 beskriver Bente Jensen og Charlotte S. H. Jensen den danske brug af arkivformidlingsbegrebet i sammenligning

¹²⁴Møller, *Arkiver, museer og skolebørn*, 2001.

¹²⁵Gabrielsen, *Rapport fra et nordisk seminar*, 2004.

med den svenske. I Danmark bruges arkivformidlingsbegrebet til at forklare de kommunikative processer mellem arkiv og bruger. Til sammenligning har arkivpædagogikken i Sverige mere fokus på den pædagogiske relation mellem arkiv og bruger.¹²⁶ Ifølge Jensen og Jensen i artiklen *Arkivformidling: Mål, begreber og metode* fra 2006 skal arkivformidling i Danmark forstås som et begreb, der dækker arkivets kommunikative proces med brugerne hvad end om det er folkeskoleelever eller om det er ældre pensionister.¹²⁷ I betydningen af begrebet indgår derfor ikke pædagogiske overvejelser i formidlingen.¹²⁸

Det danske arkivformidlingsbegreb er bredere end den svenske arkivpædagogik, idet det også dækker over tilgængeliggørelse og vejledning til forskelligartede brugergrupper. I nogle tilfælde kan arkivformidling betyde, at arkiver bearbejder materiale eksempelvis til en bog eller et opslag på sociale medier.¹²⁹

Den svenske arkivpædagogik smitter af på det danske arkivformidlingsbegreb i den tredje bølge på grund af vidensdelingen, som skete i 2000'erne. I tredje bølge opstår et større fokus på digitale medier som redskab for arkiverne. Ifølge Charlotte S.H. Jensens kapitel *Arkivformidling i fremtiden* i antologien *#arkivdag – relevans, medvirkning, dialog* fra 2016 er fremtiden for det danske arkivformidlingsbegreb især arbejdet med det digitale, da det er en helt basal byggesten i formidlingen af arkivernes indhold.¹³⁰ Arkivformidlingsbegrebet anvendes i en bred kontekst i specialet, da formidling grundlæggende kan ses som det, arkiverne foretager sig, når de tilrettelægger et undervisningstilbud ud fra arkivmateriale.

Den tredje bølge er stadig gældende. Tredje bølge har dog kun budt på sparsom forskning omhandlende undervisningstilbud. I den tredje bølge er betingelserne for arkivernes arbejde med undervisningstilbud ændret, og det kan tolkes, at der er kommet fokus på en mere praksisorienteret metode. Dette betyder, at hvor der tidligere blev udgivet teoretisk materiale med opfordring til at lave under-

¹²⁶Bente Jensen og Charlotte S. H Jensen, *Arkivformidling- Arkiver for alle?*, 2004, s. 7-8

¹²⁷Bente Jensen og Charlotte S. H Jensen, *Arkivformidling: Mål, begreber og metode*, s. 21-36(Arkiv, Samhælle og forskning, 2006), s. 8

¹²⁸Jensen og Jensen, *Arkivformidling- Arkiver for alle?*, s. 8

¹²⁹Jensen og Jensen, *Arkivformidling Mål, begreber og metode*, s. 16

¹³⁰Charlotte S.H. Jensen, "Arkivformidling i fremtiden". I *#arkivdag – relevans, medvirkning, dialog*, red. Marit Hosar et al. (ABM-media AS, 2016), s. 175

visningstilbud, er tendensen ændret, således arkiverne laver undervisningstilbud, der ikke er så teori-baserede. Dette kan bl.a. ses i Johnny Wøllekærs kapitel *Odensequizen - Kan lokalhistorie være nervepirrende spændende?* i antologien *#arkividag*.¹³¹

Den tredje bølge er altså præget af manglende teoretisk viden om undervisningstilbud. Dog kan det ses, at de danske arkiver har haft en vidensdeling med de svenske arkiver, hvilket fører frem til en gennemgang af baggrunden for den svenske arkivpædagogik i det følgende afsnit.

Den svenske arkivpædagogik

Den svenske arkivpædagogik beskrives som begreb i rapporten *Nationellt uppdrag inom arkivpedagogik 2006-2008*.¹³² Endvidere eksisterer arkivpædagogik som en uddannelse ved de svenske universiteter.¹³³ Den svenske arkivpædagog henvender sig til relationen mellem arkiv og børn. Der kan argumenteres for, at den svenske arkivpædagogik er en type for sig, hvilket gør det vanskeligt at sammenligne nøjagtigt med danske eksempler.

Den svenske arkivpædagogik bygger som nævnt på en uddannelse, der direkte henvender sig til formidling eller arkivpædagogik. Denne uddannelse er oprettet på baggrund af den svenske regerings beslutning om at lave en national uddannelse i arkivpædagogik.¹³⁴ Dette er et eksempel på, at arkivdiskursen og lovkravene ser anderledes ud i Sverige. Det har sit udspring i den svenske regerings arbejde med at fremme kulturinstitutionerne med fokus på kultur i skolen i 1990'erne. Den svenske regering nedsatte en arbejdsgruppe, der fra 1995-1998 dannede et samarbejde mellem skoler og kulturinstitutioner for at fremme anderledes læringsmiljøer. Det svenske kulturdepartement udformede endvidere et mål for de svenske kulturinstitutioner i 1999 vedrørende, at de skulle nå ud til flere og større målgrupper, herunder skoler.¹³⁵

Den svenske arkivpædagogik er blevet formet og formuleret over flere omgange. Skånes Arkivförbund har før 1990'erne arbejdet med arkivpædagogik. I 1988 udkom udredningen *Öppenhet Och Minne-arkivens roll i samhället* som fastslog, at de svenske arkiver var en del af kulturpolitikken og

¹³¹Johnny Wøllekær, *Odensequizen*. s. 119

¹³²Skånes Arkivförbund. "Slutrapport: Nationalt uppdrag inom arkivpedagogik 2006-2008", s.14

¹³³Södertörns Högskola. "Arkivpedagogik kurs", konsulteret 8. juli 2016

https://www.sh.se/p3/ext/content.nsf/aget?openagent&key=sh_course_page_1017AV

¹³⁴Jensen og Jensen, *Arkivformidling- Arkiver for alle?*, s. 8.

¹³⁵Eva Sjögren og Catarina Lundström, *Historia på riktigt – arkivpedagogik i praktiken*, (Skånes Arkivförbund 2001), s. 21

kulturarven. Dette gav anledning til en diskussion omkring arkivernes rolle i det svenske samfund¹³⁶ og resulterede i et videre projektarbejde fra den svenske regering i samarbejde med Skånes Arkivförbund. Her uddrages, at de svenske skoleelever i for ringe grad havde viden omkring arkivernes virke som kulturinstitution. Derfor var konklusionen, at der måtte uddannes arkivpædagoger ligesom museerne i Sverige havde deres museumspædagoger.¹³⁷ Ud fra disse erkendelser kom flere lokale og kommunale tiltag i midten af 1990'erne, hvor forskellige svenske arkiver begyndte at samarbejde med folkeskolen. Nogle projekter blev endda varetaget af det svenske Riksarkivet. Med alle disse projekter rundt omkring i Sverige var der brug for en generel retning. Skånes Arkivförbund søgte i 1997 om projektmidler til en arkivpædagog og fik dermed ansat landets første arkivpædagog. I 2001 blev projektet i fast del af finansieringen til Skånes Arkivförbund.¹³⁸

I 2001 udkom bogen *Historia på riktigt – arkivpedagogik i praktiken* af Eva Sjögren og Catarina Lundström udgivet af Skånes Arkivförbund. Denne bog kan ses som hovedværket inden for den svenske arkivpædagogik. Den bygger på arkivpædagogernes erfaringer fra 1990'erne og samler dem til denne håndbog, som er detaljeorienteret ift. de metoder og redskaber en arkivpædagog kan benytte.

Arkivudredningen *Arkiv för alla – nu och i framtiden* fra 2002 slår endnu engang fast, at der er brug for arkivpædagoger i Sverige og at arkiverne skal være for børn og unge. Dermed er de svenske arkiver underlagt andre forudsætninger og diskurser for at samarbejde med skolerne end de danske arkiver.¹³⁹

Som nævnt startede Skånes Arkivförbund ud med at arbejde med arkivpædagogik. Arkivpædagogikken blev udvidet af den svenske regering i 2005 til at skulle være en national blåstemplet treårig uddannelse, som skulle varetages netop af Skånes Arkivförbund. I første omgang skulle der være en forsøgsperiode mellem 2006 og 2008, hvilket blev slået fast i rapporten: *Nationellt uppdrag inom arkivpedagogik 2006-2008*.¹⁴⁰ Den svenske regering har i samarbejde med det svenske Riksarkiv og Skånes Arkivförbund diskuteret og italesat den svenske arkivdiskurs for at få sat gang i nogle formidlingstiltag. Det står i kontrast til den danske arkivdiskurs, hvor diskussionen i de højere instanser virker mangelfuld ift. indholdet af arkivloven.

¹³⁶Skånes Arkivförbund. *Slutrapport* s. 9

¹³⁷Skånes Arkivförbund. *Slutrapport* s. 10

¹³⁸Skånes Arkivförbund. *Slutrapport* s. 11

¹³⁹Sjögren og Lundström, *Historia på riktigt*, s. 21

¹⁴⁰Skånes Arkivförbund. *Slutrapport* s.12

Af nyere svensk forskning kan nævnes *Krumelurer i arkiven – en pedagogisk resurs* fra 2007 af Karin Sjöberg. Sjöbergs tilgang til undervisningstilbud og arkivpædagogik er analog. I ovennævnte bog beskrives metoder ift. bearbejdning af arkivmateriale, så det kan bruges som undervisningstilbud for de mindste. Sjöberg relaterer arkivmaterialet til Astrid Lindgrens fortællinger om *Emil fra Lønneberg*; således bliver fiktionen med visuelle fortolkninger til undervisningsmateriale baseret på originalt arkivmateriale.¹⁴¹ Sjöberg bruger fiktion og fakta i sammentrækning. Således opstår hendes begreb om *faction*, som repræsenterer en ny form for udarbejdelse af undervisningsmateriale og -tilbud. I *Från silverfisk till arkivdetektiv – Arkiven – en resurs för skolan* i antologien *#arkivdag* fra 2016 beskriver hun begrebet *faction*.¹⁴² Det handler om at bruge fiktionens dramatiske greb ud fra en historisk virkelighed. *Factionen* kan være et godt redskab idet eleverne skal tage stilling og dermed kan deres interesse øges. Begrebet har dog også sine udfordringer i arkiververdenen, da arkiverne består af autentiske kilder.¹⁴³

Karin Sjöberg i udklædning

Sjöberg prioriterer også udklædning og rollespil i undervisningstilbuddene for at fange børnenes interesse, eksempelvis ved at bruge et sølvfisk kostume til at vise børnene, hvilke udfordringer arkiverne kæmper med. Et andet eksempel er brugen af et detektivkostume, som skal gøre en tur rundt i arkiverne mere spændende og udfordrende. Sjöberg beskriver, at hun blev mødt af skepsis i starten

¹⁴¹Karin Sjöberg, *Krumelurer i arkiven – en pedagogisk resurs*. (Skånes Arkivförbund, 2007), s. 7

¹⁴²Karin Sjöberg, "Från silverfisk till arkivdetektiv", I *#arkivdag – relevans, medvirkning, dialog*, red. Marit Hosar et al. (ABM-media AS, 2016), s. 116

¹⁴³Sjöberg, *Från silverfisk till arkivdetektiv*, s. 117

af sit arbejde med arkivpædagogik. Blandt arkivarerne var frygten, at børnene skulle komme til at ødelægge noget. Frygten er dog afløst af arkivarernes interesse i at anvende arkivpædagogik. Arkivpædagogikken kan derfor ses som succesfuld.¹⁴⁴

Teori

I dette afsnit præsenteres specialets teoretiske fundament. Teorien anvendes i lighed med forskningsoversigten som analyseredskab med henblik på de virkemidler, der i undervisningstilbuddene bruges til at fange børnenes interesse og derved få børnene til at lære noget nyt. Først redegøres for begrebet arkivpædagogik, dernæst pædagogisk psykologi og sidst læringsteori.

Arkivpædagogik

Begrebet arkivpædagogik er inspireret af grundlæggende tanker inden for den pædagogiske psykologi. Her kan især fremhæves Lev Vygotskys forståelse af læring og social interaktion samt John Deweys teori om aktiv deltagelse med kreative processer. Disse uddybes senere i teoriafsnittet.

Begrebet arkivpædagogik er af svensk oprindelse og udviklet igennem 2000'erne. På baggrund af arbejdet af ildsjæle, initiativtagere og politiske strømninger er arkivpædagogikken begrebsliggjort til videnskabelig funderet teori. I *Historia på Rigtigt – Arkivpedagogik i praktikken* listes grunde til, hvorfor arkiverne skal arbejde med arkivpædagogik, hvilket ses i nedenstående illustration.¹⁴⁵

¹⁴⁴Sjöberg, *Från silverfisk till arkivdetektiv*, s.113

¹⁴⁵Sjögren, og Lundström, *Historia på riktigt*, s. 15

- *Sprida nyttjandet av primära källor/autentiske källor till en bredare och yngre publik.*
- *Identifikation med verkliga människor, verkliga händelser och verkliga miljöer. Historia på riktigt! Kan starta tankar och reflektioner, stärka den egna identiteten och skapa förståelse för andra. Empati i tid och rum.*
- *Källkritik och informationbehandling. Goda möjligheter att jämföra olika källor, se hur information i olika medier byggs upp. Reflektion över källkritiska frågor – vad är sant och falskt, finns det flera sanninger, vem har skapat informationen?*
- *Viktigt verktyg för demokratin. Medborgarna ska veta var informationen finns, kunna ta del av den och hantera den självständigt. De små medborgarna – barnen och ungdomarna – bör få med sig dessa kunskaper genom skolan. Senast i årskurs 9 skall alla veta vad ett arkiv är!*
- *Ger möjlighet till närmiljöprojekt och ett åldersintegrerat arbetsätt där skolungdomar kan knyta kontakter med äldre i sin närmiljö för att gemensamt skildra den egna miljön och dess historia.*
- *Pedagogisk "riktigt" arbetsätt. Det forskande arbetsätt – at söka information på egen hand, forska med hjälp av primärkällor, källkritiska resonemang, processinriktat arbetsätt osv – allt stämmer med läroplanens intentioner.*
- *Ligger i linje med statliga intentioner på "Kultur i skolan" – området. Arkiven har et uppdrag från staten at öppna arkiven och samarbeta med skolan.*

Illustrationen fremfører de vigtigste punkter i den svenske arkivpædagogik. Punkterne uddybes i bogen. Arkivpædagogikken ses som et redskab til forbedring af historieundervisningen i Sverige. Eleverne gøres bekendte med historiedidaktiske greb samt kildekritik og ophav til forskellige typer af informationer. Endvidere har arkivpædagogikken til formål at gøre eleverne bevidste om deres rolle som medborgere i samfundet. Det betyder, at skoleelever skal have viden om, hvad et arkiv er, indeholder og kan, når de går ud af skolen, da information er et centralt element i et demokratisk samfund.

Definitionen på arkivpædagogik i Sverige lyder således:¹⁴⁶

Målinriktad marknadsföring gentemot skola, elever och lärare utförd av specialiserade personer, där föreläsande/berättande, visningar och övningar är det vanligaste arbetssättet och där man i den praktiska utformningen använder obearbetat men utvalt arkivmaterial i form av reproduktioner för dessa övningar.

Definitionen udtrykker en generel retningslinje for arbejdet med arkivpædagogik i Sverige. Begrebet arkivpædagogik er en vigtig del af specialets analyse, da det netop kan beskrives som arkivpædagogik, når et arkiv laver undervisningstilbud til børn og unge i Danmark. Begrebet og den bagvedliggende teori bruges derfor til at give indsigt i de strømninger, som ses i de fire arkivers undervisningstilbud.

Som nævnt i forskningsoversigten kan den svenske arkivpædagogik minde om begrebet *formidling*, som bruges af de danske arkiver. Der findes ingen generelle retningslinjer for, hvordan begrebet formidling skal forstås ift. forskellige målgrupper. Modsat begrebet formidling italesætter den svenske arkivpædagogik de læringsmæssige teorier, som anvendes ift. den yngre målgruppe. De mest centrale teorier beskrives i de følgende afsnit om pædagogisk psykologi og læringsteori.

Pædagogisk psykologi

Dette afsnit tager udgangspunkt i de pædagogisk psykologiske teorier, som danner grundlag for den svenske arkivpædagogik.¹⁴⁷ Her anvendes to teoretikere: Lev Vygotsky(1896-1934), russisk jurist, historiker og psykologiinteressert samt John Dewey(1859-1952) amerikansk pædagog og filosof. Vygotsky og Deweys læringsteorier er endvidere grundlæggende for flere nye læringsteorier.

¹⁴⁶Skånes Arkivförbund. *Slutrapport*, s. 14

¹⁴⁷Skånes Arkivförbund. *Slutrapport*, s. 20

Lev Vygotsky

Lev Vygotsky er ophavsmand til den *kulturhistoriske teori*. Denne teori er relevant for specialets analyse, da den kan forklare, hvilke erkendelser eleverne gennemgår i undervisningstilbuddene. Vygotskys teori tager udgangspunkt i det, som eleverne kan tillære sig under de rette omstændigheder. Derudover beskrives de processer, som er med til at påvirke udviklingen mellem individ og samfund. Læring sker derfor i et samspil og en interaktion mellem individet, samfundet, kulturen og naturen.¹⁴⁸ Individet og samfundet er derfor i et reciprokt forhold. Vygotskys kulturhistoriske teori handler endvidere om, at brugen af redskaber er en form for materialisering af menneskers erfaring, som videreføres til efterfølgende generationer.¹⁴⁹

Et andet væsentligt begreb, som Vygotsky har udviklet, er *zonen for nærmeste udvikling*, også kaldes Vygotskys læringsteori.¹⁵⁰ Begrebet forklarer vekselvirkningen mellem læring og udvikling. Individets læring skaber udvikling af individets mentalitet, og derved skabes basis for nyere og mere kompleks viden. Denne vekselvirkning sker i et dialektisk forhold gennem social interaktion med andre. Zonen for nærmeste udvikling kan altså defineres som barnets mulighed for at opnå større viden og læring, hvis barnet aktivt deltager og indgår i social interaktion.¹⁵¹ Den sociale interaktion i Vygotskys teori fremhæves som det bærende element i den svenske arkivpædagogik. Dermed fokuseres på, at læring og udvikling sker i samarbejde med enten en lærer, formidler eller en skolekammerat.¹⁵²

John Dewey

John Dewey er en af grundlæggerne af pragmatismen, som er tanken om, at idéer er menneskeskabte redskaber til mestring af en verden under forandring. Individet er altid aktive deltagere i forskellige sociale fællesskaber. Idéer og tanker ses som praktiske redskaber, som får deres værdi igennem de anvendelsesmuligheder, de har i fællesskabet.¹⁵³

¹⁴⁸Klaus Nielsen og Lene Tanggaard, *Pædagogisk psykologi – grundbog*, (Samfundslitteratur 2011), s. 250

¹⁴⁹Nielsen og Tanggaard, *Pædagogisk psykologi*, s. 117

¹⁵⁰Nielsen og Tanggaard, *Pædagogisk psykologi*, s. 120

¹⁵¹Nielsen og Tanggaard, *Pædagogisk psykologi*, s. 121

¹⁵²Skånes Arkivförbund. *Slutrapport*, s. 20

¹⁵³Nielsen og Tanggaard, *Pædagogisk psykologi*, s. 48

Ifølge Dewey er opnåelse af viden forbundet med handling. Individet er ikke bare iagttager af verden, men deltager i verden. Dermed er der også et skel mellem den formelle og uformelle læring. Eleverne skal ikke ses som iagttagere i en formel undervisningsform. Eleverne skal være aktivt handlende i en eksperimenterende uformel læring.

Deweys begreb *inquiry* beskriver den handling, der sker, når et individ står over for en ukendt situation og forsøger at forme den til en ny erfaring igennem aktiviteter. Dermed opstår begrebet som mange i dag kalder *learning by doing*. Det er ikke handlingen i sig selv, der giver læring, men forståelsen af handlingen og konsekvensen, idet dette skaber erfaring, således individet kan bruge denne forståelse som redskab i praksis.¹⁵⁴ Dewey brugte fire pædagogiske greb baseret på idéen om barnets fire naturlige interesser:¹⁵⁵

En interesse i at kommunikere.
I at undersøge.
I at konstruere ting.
I at udtrykke sig kunstnerisk.

Deweys teori omhandler altså, at elever skal undervises i en tværfaglig, kreativ og skabende proces, hvor elevernes interesser identificeres. Deweys læringsteori har dannet grundlag for mange af de moderne læringsteorier, som bruges af undervisere og formidlere på folkeskoler og kulturinstitutioner. Begreberne aktiv deltagelse, gruppearbejde, produktskabelse og taktile handlinger kan dermed spores tilbage til Dewey.

Deweys teori er relevant for specialets analyse, idet det er interessant at undersøge, hvorvidt arkiverne tager højde for elevernes betingelser for læring i deres tilrettelæggelse af undervisningstilbud ud fra idéen om, at læring sker gennem aktiv deltagelse.

¹⁵⁴Nielsen og Tanggaard, *Pædagogisk psykologi*, s. 50

¹⁵⁵Brinkmann, "John Dewey – science for a changing world". (Transaction Publishers, 2013), s. 155

Læringsteori

For at forstå undervisningstilbuddets opbyggelse er det væsentligt at forstå den teori, som understøtter arbejdsprocessen. Psykolog Mads Hermansen beskriver i artiklen ”*historiefortælling som hovedvejen i livet og benchmark for museumdidaktik*” tre faser, som et undervisningstilbud skal indeholde: en forfase, midterfase og efterbearbejdningsfase. Forfasen indebærer, at lærerne har mulighed for at forberede eleverne på tilbuddet og skabe motivation. Midterfasen er selve udførelsen af tilbuddet og efterbearbejdningsfasen er det videre arbejde, som lærer og elever kan have med undervisningstilbuddet og eventuelle evalueringer af tilbuddet.¹⁵⁶ Denne teori anvendes til at undersøge om undervisningstilbuddene indeholder disse faser.

Der findes både analoge og digitale undervisningstilbud. Derfor er det relevant at kunne analysere begge typer ud fra teoretisk viden. En af de førende forskere på området i Danmark er Lotte Nyboe. I bogen ”*Digital dannelse. Børn og unges mediebrug og -læring inden for og uden for institutionerne*” forklarer hun, hvad brugen af digitale medier kan betyde for undervisningen. Her påpeger Nyboe, at eleverne skal have en god introduktion til brugen af de digitale medier, således der skabes forståelse for redskabernes gøremål i undervisningen.¹⁵⁷ I forbindelse med brugen af digitale medier og spil/leg sammentrækker Nyboe de engelske ord *education* og *entertainment* til begrebet *edutainment*, hvilket beskriver, at læring ved brug af underholdning kan være en god motivation for eleverne.¹⁵⁸ Nyboe opstiller nogle naturlige interesser hos børn, som kan minde om Deweys. Disse er, at eleverne laver noget i fællesskab, konkurrerer og er interaktive.¹⁵⁹ Især konkurrenceelementet som motivation er relevant, da flere af undervisningstilbuddene gør brug af det.

Den sidste læringsteori, som analysen har afsæt i, er *cooperativ learning*. Denne teori har fokus på kommunikation og samarbejde.¹⁶⁰ Undervisningens struktur skal bygges op om forbedring af både læring og trivsel for at forberede eleverne til et globaliseret verdenssamfund. Dette gøres ved, at eleverne samarbejder om projektorienterede opgaver og reflekterer over egen læring.¹⁶¹

¹⁵⁶Mads Hermansen, ”historiefortælling som hovedvejen i livet og benchmark for museumdidaktik”, 2011, 20-21

¹⁵⁷Lotte Nyboe, *Digital dannelse. Børn og unges mediebrug og -læring inden for og uden for institutionerne*, (Frydenlund 2009), s. 92

¹⁵⁸Nyboe, *Digital dannelse*, s. 154

¹⁵⁹Nyboe, *Digital dannelse*, s. 155

¹⁶⁰Tanja Maria Andersen, ”Samarbejde og kommunikation”, I *Historiepædagogik*, red. Thomas Binderup et al. 190-207. (KvaN, 2012), s. 198

¹⁶¹Birgitte Kjærsgaard, *Cooperativ learning – om læring med plads til alle og brug for alle*, (utrykt Kandidat Speciale, Århus Universitet, 2011). s. 23-24

Cooperativ learning er baseret på Vygotskys førnævnte teori om ”zonen for nærmeste udvikling”.¹⁶² Kommunikation anses for at være et socialt behov, som skal opfyldes før eleven kan udvikle sig.¹⁶³ Eleverne må derfor snakke sammen i løbet af undervisningen, da det skaber trygge rammer og dialog i undervisningen. Elevernes motivation skal skabes igennem det sociale samspil og først når interessen for emnet optræder skal det faglige indhold bygges på.¹⁶⁴

Cooperative learning bygger altså på, at elevernes læring opstår gennem kommunikation og samarbejde med andre elever og lærere om et kreativt produkt. Det er relevant at analysere ud fra denne teoretiske vinkel, idet den kan bidrage til en øget forståelse af elevernes læringsudbytte i undervisningstilbuddene.

Analyse

Analysen er opdelt i tre hovedemner; første del omhandler de fire arkivers undervisningstilbud, anden del omhandler arkivets pædagogiske overvejelser og brugte metoder, mens tredje del omhandler arkivets placering i samfundet og ressourcemæssige forhold. De kvalitative interviews bruges som fundament for analysen. Dermed er det arkivernes egne ord, der ligger til grund for beskrivelserne af undervisningstilbuddene og arkivernes metodebrug. Det kan være et kritikpunkt, idet der kan være en tendens til, at arkiverne kun forholder sig positivt til deres egne undervisningstilbud.

Arbejde, praksis og faglige overvejelser – de enkelte arkivers tilbud

I det følgende afsnit præsenteres arkivernes undervisningstilbud, hvilket skal give en forståelse af undervisningstilbuddenes forskelligartethed. Endvidere analyseres undervisningstilbuddene ift. de *Fælles Mål* (jf. side 15-16).

¹⁶²Andersen, *Samarbejde og kommunikation*, s. 198

¹⁶³Kjærsgaard, *Cooperativ learning*, s. 23-24

¹⁶⁴Andersen, *Samarbejde og kommunikation*, s. 199

Læringsspil i Gentofte

Hos Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte er undervisningstilbuddene inddelt i 'kulturpakker'. Kulturpakkerne bliver beskrevet af arkivleder Mette Henriksen som deres "luxus tilbud".¹⁶⁵ Kulturpakkerne er lavet i samarbejde med Kulturskolerne, som er et tiltag lavet af Gentofte Kommune, der skal fungere som bindeled mellem kulturinstitutionerne og skolerne i kommunen. Kulturskolerne udgiver et katalog med folkeskolerne som målgruppe, hvor kulturinstitutioners kulturpakketilbud, herunder arkivets, beskrives. Kulturpakkerne, som er udbudt af arkivet, er bygget op omkring læringsspil/rollespil. Undervisningstilbuddene henvender sig til et bredt udvalg af klassetrin, hvilket betyder, at flere elever kan få oplevelsen af, hvad deres arkiv kan byde på.

Arkivet udbyder i skoleåret 2016-2017 tilbuddene *En skoledag i 50'erne* og *Bønder under Bernstorff*. Dertil har de i samarbejde med Garderhøjfortet i Gentofte yderligere to undervisningstilbud. I skoleåret 2015-2016 havde arkivet undervisningstilbuddene *En dag på Hellerup tændstikfabrik* og *Når krigen kommer*.¹⁶⁶ I det nedenstående beskrives undervisningstilbuddene ud fra, hvilke kompetenceområder, samt færdigheds- og vidensmål, som dækkes ift. de *Fælles Mål*.

Undervisningstilbuddet *En skoledag i 50'erne* er et læringsspil til 0.-2. klassetrin og 3.-5. klassetrin. 0.-2. klassetrin har ikke historieundervisning endnu, men 3.-5.klassetrin kan få opfyldt nogle af de krav, der stilles til historieundervisningen. Undervisningstilbuddet foregår på skolerne. Arkivet introducerer i nogle tilfælde undervisningstilbuddet inden selve udførelsen.¹⁶⁷ Eleverne får den lektie, at de skal møde op udklædte som børn fra 1950'erne med tilsvarende madpakker inden selve undervisningstilbuddet går i gang. Undervisningstilbuddet består af, at to medarbejdere fra arkivet kommer med arkivalier fra den skole, de skal undervise på. Det er gerne protokoller med navne på elever fra 1950'erne, hvis alder er tilsvarende de underviste elever. Derudfra vælger eleverne en rolle, som de vil spille under undervisningsforløbet.¹⁶⁸ I rollespillet skal eleverne have morgensang, march, udenadslære, lære kongerækken, skrive med blæk og have gymnastikøvelser. Undervisningstilbuddet kan både dække historie og dansk.¹⁶⁹

¹⁶⁵Bilag 4, tid 02:30 – 02:40

¹⁶⁶"Kulturskoler og -pakker" s. 3

¹⁶⁷Bilag 4, tid 03:40-03:45

¹⁶⁸Bilag 4, tid 31:40-32:40

¹⁶⁹Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte. "Kulturskolerne 16-17", konsulteret 15. juni 2016
http://www.kulturskolerne.dk/files/_skoler_web_enkelt.pdf s. 8

Undervisningstilbuddet har til formål at dække forskellige punkter af de *Fælles Mål*, herunder følgende kompetenceområder:^{170, 171, 172}

- *Kronologi og sammenhæng* efter 4. klassesetrin: Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv. Færdigheds- og vidensmålet *Livsgrundlag og produktion* opnås i fase 1, hvilket indebærer, at ”*Eleven kan beskrive ændringer i livsgrundlag og produktion*”
- *Historiebrug* efter 6. klassesetrin - Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum. Færdigheds- og vidensmålet *Konstruktion og historiske fortællinger* opnås i fase 1. Det betyder, at ”*Eleven kan konstruere historiske fortællinger og eleven har viden om struktur i historiske fortællinger*”.

Undervisningstilbuddet *En skoledag i 50'erne* er et eksempel på, hvordan Lokalthistorisk Arkiv i Gentofte opbygger sine rollespil. De andre rollespil er bygget op efter nogle af de samme principper.

¹⁷⁰”Kulturskoler 16-17”, s. 8

¹⁷¹EMU. ”Danmarks læringsportal”, konsulteret 6. juni 2016
<http://www.emu.dk/modul/historie-f%C3%A6lles-m%C3%A5l-1%C3%A6seplan-og-vejledning>

¹⁷²EMU. ”Danmarks læringsportal”, konsulteret 6. juni 2016
<http://www.emu.dk/modul/historie-f%C3%A6lles-m%C3%A5l-1%C3%A6seplan-og-vejledning>

Som tidligere nævnt udbyder arkivet også undervisningstilbuddet *Bønder under Bernstorff*, som fokuserer på demokratiet og landboreformerne i 1700-tallets Danmark. Tilbuddet er lavet i samarbejde med rollespillere fra Rollespilsakademiet. Det henvender sig til elever på 5.-6. klassetrin og udbydes kun i en uge. Forløbet foregår på Bernstorff Slot i tidsrummet 09:00 til 13:00. Eleverne spiller bønder, der skal trække lod om jordstykker og skal prøve, hvordan det er at kæmpe for demokratiet. Derudover bruges Bernstorff Slotshave til at vise eleverne rundt i et historisk landskab, mens der fortælles om lokalområdet. I forhold til de *Fælles Mål* kan tilbuddet være med til at dække kompetenceområderne:

- *Historiebrug i fase 2* – Kompetencemålet: Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum.
- *Konstruktion og historiske fortællinger* – Færdigheds- og vidensmål: Eleven kan forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser og eleven har viden om enkle sammenhænge mellem fortidsfortolkninger og nutidsforståelser.

Undervisningstilbuddene, som var aktuelle i skoleåret 2015-2016, havde ligeledes rollespil som omdrejningspunkt. Tilbuddet *En dag på tændstikfabrikken* henvendte sig primært til 4.-5. klassetrin, men kunne tilpasses 3. og 6. klassetrin. Dette tilbud omhandlede industrialiseringen, fagforeninger og arbejderbevægelsen i Danmark omkring år 1900. Fokus var på den lokale kulturarv, og en tidligere arbejdsplads i kommunen og de dertil indsamlede arkivalier blev benyttet. Forløbet blev afholdt af en historiker fra det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte og en skuespiller. Eleverne fik dermed viden om, hvordan de skulle spille de forskellige roller, som eksempelvis arbejdsdreng eller fagforeningsmand. Selve forløbet blev afholdt på skolen og i Kulturskolernes lokaler. I forhold til de *Fælles Mål* opnås de samme kompetenceområder og færdigheds- og vidensmål som *En skoledag i 50'erne*.¹⁷³ Temaet og selve spillet adskiller sig dog. På den måde rammer temaerne forskellige kanonpunkter, således Gentofte Kommunes skoleklasser kan deltage i flere tilbud i løbet af deres skolegang.

¹⁷³”Kulturskolerne 15-16” s. 14

For eleverne på 8.-9. klassetrin blev læringsspillet *Når krigen kommer* udbudt i skoleåret 2015-2016. Ligesom *Bønder under Bernstorff* blev tilbuddet baseret på udnyttelsen af en kulturhistorisk lokalisation i Gentofte Kommune, i dette tilfælde et bunkeranlæg under Bernstorff Slotshave. Der blev benyttet kildemateriale, billeder og en diskussion omkring opdelingen af øst og vest til at gøre eleverne fortrolige med den kolde krig inden læringsspillet påbegyndtes. Læringsspillet omhandlede, at Danmark er i krig og derfor skal eleverne lede landet videre fra bunkeren baseret på kildemateriale og instruktioner omkring, hvordan dette skal gøres. Dette undervisningstilbud henvendte sig udelukkende til de ældre klasser på grund af de læsefærdigheder, som tilbuddet kræver. Tilbuddet blev bygget op over fire timer og krævede ikke forberedelse. Fagene historie, dansk, tysk og samfundsfag kunne alle komme i spil i undervisningstilbuddet. Til stede var en historiker fra det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte og en spiludvikler. I forhold til de *Fælles Mål* kan undervisningstilbuddet især ramme historiefagets mål efter 9. klassetrin:¹⁷⁴

- *Historiebrug*: Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid.
- *Konstruktion og historiske fortællinger – fase 1- Færdighedsmål- og vidensmål*: Eleven kan redegøre for sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger eleven har viden om sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger.

Foruden disse overordnede ”luksus” undervisningstilbud arbejder arkivet i Gentofte med at lave nogle mere ”arkivagtige” tilbud. Dette i form af ”arkivkasser”, der skal indeholde arkivalier og genstande fra personer, der har boet i Gentofte Kommune. Meningen er, at eleverne skal gå på opdagelse i kasserne og være en slags ”detektiver”. Dette tilbud er stadig under udvikling.¹⁷⁵

¹⁷⁴”Kulturskolerne 15-16” s. 18

¹⁷⁵Bilag 4, tid 06:40-07:40

Bevægelse og digitale medier i Køge

Køge Arkivernes udbud af undervisningstilbud er i høj grad baseret på deres oplevelse af en større efterspørgsel fra lærernes side efter historiefaget blev et eksamensfag.¹⁷⁶ Dette har medført, at Køge Arkiverne har konkretiseret deres undervisningstilbud, således lærerne nemmere kan gå til dem.¹⁷⁷ Dette gøres bl.a. ved at benytte deres historieskole *Clio*, som beskrives senere, til at samle udbuddet af tilbud. Et eksempel herpå er tilbuddet *Gør-det-selv byvandring*, hvor der på Clios hjemmeside findes tre PDF-filer, som lærere og elever kan benytte til at lave deres egne byvandring med tilhørende quizzes. Byvandringerne er tilrettelagt i Køge midtby, hvor det er sikkert at færdes i trafikken.¹⁷⁸

Køge Arkiverne er ikke et administrativt §7-arkiv, som de andre arkiver i specialets analyse. Dog har det flere af de samme funktioner ift. at være en kommunal og formidlende kulturinstitution. Historieskolen *Clio* er en videreførelse af et netværk, som stammer fra Køge Arkivernes involvering i ”Hit med Historien”. Hit med Historien er en bogserie omhandlende Køges lokalhistorie,¹⁷⁹ som er skabt af kulturinstitutionernes samarbejde i Køge Kommune og som har eksisteret de sidste 15 år¹⁸⁰ Af kulturinstitutioner kan bl.a. nævnes Køge Bibliotekerne, Køge Museum og skoleforvaltningen.¹⁸¹ Derudover har der været forskellige samarbejder med børnebogsforfattere og folk med særlig lokalhistorisk viden. Bogserien er tiltænkt mellemtrinnet og i bøgerne er inkorporeret opgaver og spørgsmål, som leder eleverne i retning mod de forskellige kulturinstitutioner.¹⁸² På den måde skabes en naturlig indgang til skolerne, idet denne historiebog kan bruges til at skabe relationer til et *åben skole* tilbud. På dette grundlag er historieskolen *Clio* skabt, som skal give Køge Kommunes skoler yderligere mulighed for at benytte Køge Arkiverne som undervisende institution.

Der er opstillet en række målsætninger for historieskolen *Clio*. Disse målsætninger er blandt andet til for at sikre, at Køge Arkivernes undervisningstilbud kan være med til at dække de *Fælles Mål*. En af målsætningerne for tilrettelæggelsen af tilbud er, at eleverne skal gå på opdagelse i lokalområdets

¹⁷⁶Bilag 5, tid 02:50-03:00

¹⁷⁷Bilag 5, tid 05:10 -05:20

¹⁷⁸Køge Arkiverne. ”Hent materiale byvandring”, konsulteret 8. juli 2016
<http://koegearkiverne.dk/historieskolen/hent-materialer/byvandring-gor-det-selv>

¹⁷⁹”Hit med historien”, konsulteret 8. juli 2016 <http://hitmedhistorien.dk/>

¹⁸⁰”Historieskolen *Clio*”

¹⁸¹Bilag 5, tid 31:20-34:40

¹⁸²Bilag 5, tid 38:10-38:30

historiske spor og de særlige steder, der udgør Køge. Desuden er en målsætning at skabe identitetsdannende undervisningstilbud. Eleverne skal kende deres rødder og have indsigt i andres levevilkår, således de får en stærk base, som kan give dem mulighed for at danne selvstændige meninger.¹⁸³

Clios hjemmeside indeholder flere let tilgængelige undervisningstilbud, som er til fri afbenyttelse for skolerne. I tilrettelæggelsen af tilbud påskønnes, at lærere og elever skal kunne benytte dem ud fra egne præmisser.¹⁸⁴ Eksempelvis tilbydes en tidslinje over arkitekturen i Køge med tilhørende opgaveforslag, som lærerne kan blive inspireret af. Hvis det ønskes laver Køge Arkiverne et undervisningstilbud om arkitekturen i Køge tilpasset elevernes tidligere undervisning i emnet.¹⁸⁵ Et andet eksempel på tilgængelige tilbud på hjemmesiden er ”Clio casts”, som er podcasts omhandlende områder og emner i Køge.¹⁸⁶ På hjemmesiden findes dertil en række forskellige historier fra Køge Kommune, som kan bruges i undervisningen. Derudover findes en instruktionsbog til fremstilling af en historisk opgave med anvisninger til problemstillinger og emneforslag.

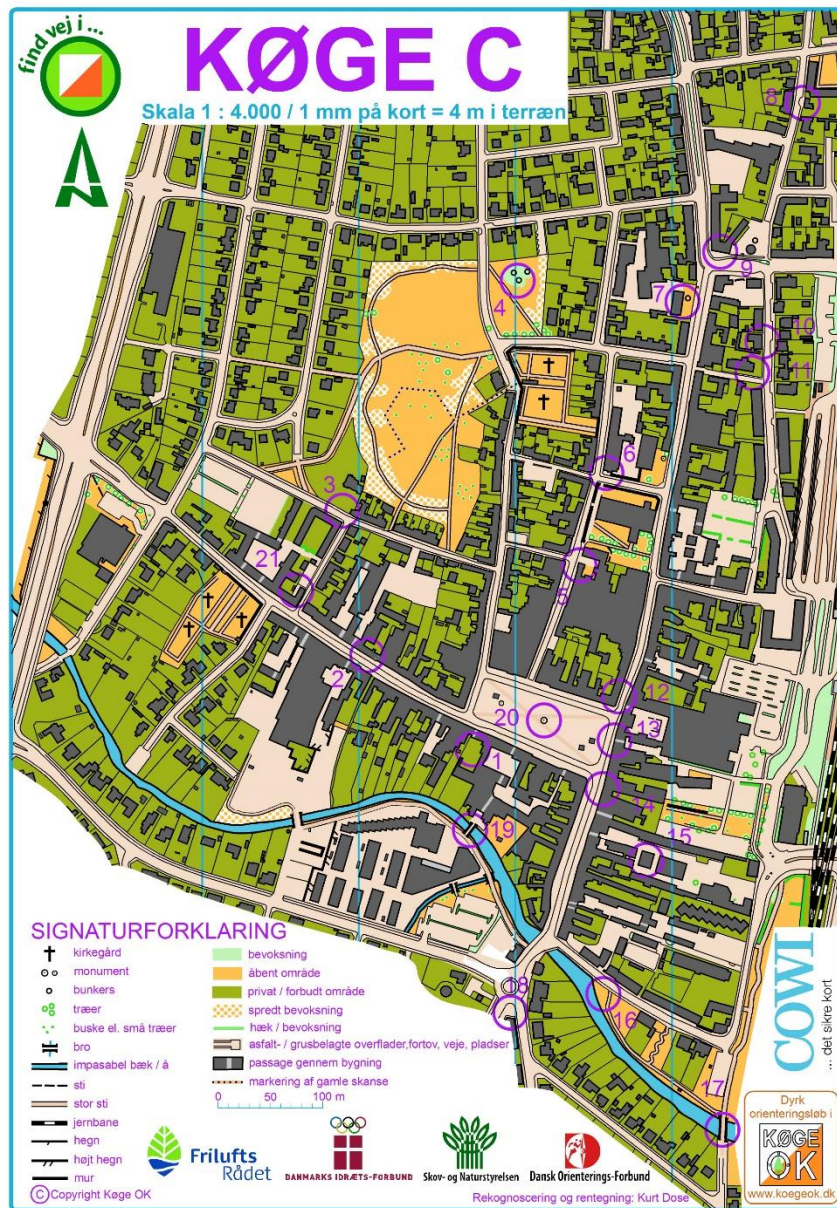
¹⁸³”Historieskolen Clio”

¹⁸⁴Køge Arkiverne. ”Hent materiale clio cast”, konsulteret 8. juli 2016
<http://koegearkiverne.dk/historieskolen/hent-materialer/cliocast>

¹⁸⁵Køge Arkiverne. ”Hent materiale arkitektur”, konsulteret 8. juli 2016
<http://koegearkiverne.dk/historieskolen/hent-materialer/arkitekturen-i-koge>

¹⁸⁶”Hent materiale clio cast”

Køge Arkiverne har også etableret et samarbejde med Dansk Orienterings-Forbund under navnet *Find vej i Køge*.¹⁸⁷

Find vej i Køge 1

¹⁸⁷Køge Arkiverne. "Find vej i Køge", konsulteret 8. juli 2016
<http://koegearkiverne.dk/wp-content/uploads/Find-vej-i-Koeg-small.pdf> s. 2

Orienterings-Forbundet henvendte sig til Køge Arkiverne med idéen om at kombinere orienteringsløb og historiske byvandring i Køge.¹⁸⁸ Dette fungerer som et undervisningstilbud, der er bygget op som et orienteringsløb med et kort over byen, hvor der er forskellige poster med historisk betydning. Information omkring posterne kan findes via et link til Køge Arkivernes hjemmeside, hvor der ved hjælp af en mobiltelefons browser kan findes tekst og mp3-filer til alle posterne. Foruden dette er der også en sms-service, hvor der kan skrives et gadenavn i Køge til nummeret 1231 og derved få en sms med historien bag gaden. Derved kombineres det aktive med det interaktive. Dette undervisningstilbud kan derfor bruges til idrætsforløb eller i idrætsundervisningen, således det ikke blot er historie-faget, der kommer i spil.¹⁸⁹ Tilbuddet er frit tilgængeligt og kræver ikke store forberedelser fra lærerne. Dertil kan tilbuddet også benyttes i fritiden af både børn og voksne.

Den aktive tilgang til undervisningstilbud er typisk for Køge Arkivernes arbejde. Bl.a. arrangerer de også cykelture. Dette har givet anledning til at være med i et EU-projekt, der henvendte sig til grænseoverskridende turisme ved Øresund. Dertil har Køge Kommune fået ressourcer fra en EU-pulje.¹⁹⁰ Dette arbejde har givet Køge Arkiverne muligheden for at udvikle en app til at fremme turismen i Køge Kommune. Det krævede, at de fandt en svensk samarbejdskommune, hvilken blev Hässleholm Kommune. Udgangspunktet for appen *Historie uden Grænser* er at fortælle om 1600-tallets historie med fokus på de dansk-svenske spor i begge kommuner. Appen kan dog også bruges til undervisningsforløb, da den er opbygget efter byvandringens principper med historiske fortællinger. Appen har ubevidst ramt nogle af de punkter, som er på historiefagets kanonliste, bl.a. Christian IV og statskuppet i 1660.¹⁹¹ Appen har flere forskellige funktioner, såsom oplæsning af historier på givne steder og indlagte quizzer, der giver mulighed for at optjene ”sølvmonter” som virtuel gevinst i appen. Det har vist sig at være et brugbart redskab i undervisningstilbuddet, da læreren ved hjælp af de optjente sølvmonter kan ”tjekke” elevernes færd og viden i Køge by.¹⁹² Både *Find vej i Køge* og *Historie uden Grænser* er lavet i samarbejde med Køge Turist Bureau, hvilket demonstrerer den rækkevidde og frie form, som tilbuddene har. Dette med hensigt at gøre tilbuddene håndgribelige for lærerne at benytte i en presset hverdag.

Det er som sagt gennemgående for Køge Arkivernes undervisningstilbud at bruge byrummet. Et andet undervisningstilbud som ligeledes kombinerer lokalhistorie og mobiltelefoner er tilbuddet *Kanonen i*

¹⁸⁸Bilag 5, tid 05:50-06:00

¹⁸⁹Bilag 5 tid, 06:30-06:40

¹⁹⁰Bilag 5, tid 07:30-08:30

¹⁹¹Bilag 5, tid 10:10-10:20

¹⁹²Bilag 5, tid 10:30-10:50

telefonen med den eksterne app *LAYAR*. Her kan eleverne gå på jagt efter 12 kanonpunkter i Køges lokalområde. Undervisningstilbuddet giver nogle konkrete bud på, hvordan de obligatoriske punkter i historiekanonens kan opnås ved hjælp af lokalhistorie. Appen fungerer ved, at brugeren igennem sit mobiltelefonkamera kan betragte lokalhistoriske punkter, hvor der vil dukke ikoner op, som kan give information om stedet. Til undervisningstilbuddet er der et tilhørende analogt opgaveark, som eleverne skal udfylde, hvor der gennem svarene vil opstå et kodeord.¹⁹³ *Kanonens i telefonen* er også forslag til et rollespil med 10 forskellige roller, som eleverne kan tage. Disse kan bruges i et tværfagligt projekt, hvor eleverne kan finde yderligere oplysninger omkring rollerne via lokal hjælpemidler på arkiv og bibliotek for at kunne placere sig i den korrekte kronologi.¹⁹⁴ *Kanonens i Telefonen* er finansieret af eksterne ressourcer fra børne- og ungekultur under Kulturudvalget i Køge Kommune.

Disse ovenstående eksempler illustrerer Køge Arkivers metode i tilrettelæggelsen af undervisningstilbud; den lette tilgængelighed, bevægelse, interaktion og tilpasning er nøgleordene. Der medfølger ikke konkrete beskrivelser af, hvordan undervisningstilbuddene opfylder de *Fælles Mål*, men det understreges, at de medtænkes i tilbuddene.

Konkurrence om Odense

Odense Stadsarkivs primære undervisningstilbud er en etableret quiz kaldet *Odensequizen*. Denne quiz henvender sig til 6. klasse. Den har flere elementer og strækker sig over en længere periode, som udmunder sig i et heldags arrangement, hvor Odense Kommunes 6. klasser dystes mod hinanden. Metoden adskiller sig fra andre arkivers undervisningstilbud, fordi quizelementet er så omfattende.

Quizen er grundlagt på baggrund af et ønske om at nå ud til en yngre brugergruppe, da de fleste brugere af arkivet er over 60 år. Arkivar fra Odense Stadsarkiv Johnny Wøllekær fokuserer på den forståelse af historie og tid som både ældre og yngre ser sig selv i. Det betyder, at ældre har en helt naturlig interesse i historie, da de på baggrund af deres livserfaring gerne vil (gen)opdage perspektiver og historier.¹⁹⁵ Denne naturlige interesse har børn og unge ikke i samme grad, da de har haft et kortere liv og dermed lever mere i nuet uden behov for at se deres eget liv i en større historisk kontekst.

¹⁹³Kanonens i telefonen, ”opgaveark” konsulteret 8. juli 2016
<http://kanonenitelefonen.dk/wp-content/uploads/2012/02/opgaveark.pdf>

¹⁹⁴Kanonens i telefonen, ”til lærerne” konsulteret 8. juli 2016
<http://kanonenitelefonen.dk/til-laereren>

¹⁹⁵Wøllekær, *Odensequizen*, s. 119

Derfor mener Wøllekær, at der skal tages andre redskaber i brug, hvis børn og unge skal engageres i historie. Arkivet havde prøvet sig af med klassiske undervisningstilbud, som byvandring, arkivkufferter og hjemmeside. Disse typer af undervisningstilbud var dog vanskelige at opretholde, da de var tidskrævende og dyre. Samtidigt følte arkivet, at de ikke helt ramte det, de gerne ville med deres undervisningstilbud. Dette problem ses blandt andet adresseret af Rung og Rasmussens forskning fra anden bølge, hvor der bliver nævnt udfordringer med at opretholde kadencen.¹⁹⁶

Odensequizen er opstået som undervisningstilbud med inspiration fra flere forskellige kilder. På grund af den manglende begejstring for de tidligere undervisningstilbud ville arkivet forsøge sig med at lave et anderledes undervisningstilbud. Anledningen til denne nye form for tilbud kom, da Odense Stadsarkivs bygning fyldte 90 år. Arkivet fik inspiration fra Det Olympiske Museum i Lillehammer, der brugte quizer i deres undervisningstilbud til folkeskolerne. Dette havde de haft succes med, men quizen fra Lillehammer var ifølge Wøllekær lidt for kedelig.¹⁹⁷ Det skulle ikke blot være en quiz, men et show med ”gang i den”. Derfor var en anden inspirationskilde Danmarks Radios børnekanal Ramasjang.¹⁹⁸ Derforuden har den grundtvigianske tankegang omkring ”det levende ord”¹⁹⁹ været en inspiration. Her ses mødet mellem mennesker og samtalen mellem lærer og elev som afgørende. Da Quizen har haft udgangspunkt i arkivet blev forskellige dele af arkivets samling, herunder lyd-, film-, foto- og papirarkivalier, lavet til spil. Formålet med quizen er at skabe et indtryk af, hvad arkivet kunne tilbyde.²⁰⁰ Dermed skal læringen ske i baggrunden, mens eleverne har det sjovt før, under og efter quizen.²⁰¹

Dermed benytter Odense Stadsarkiv en metode, hvor quizen bruges som motivation for undervisningen. Selvom denne form for undervisning ikke har været velanset i det danske skolesystem vinder metoden mere og mere frem.²⁰² Da Odensequizen blev introduceret i forbindelse med 90 års fødselsdagen, blev det en succes og arkivet oplevede efterspørgsel fra skolerne og den lokale presse. Derfor er Odensequizen videreudviklet til et årligt undervisningstilbud, der gradvist får mere dybde med læring før, under og efter Odensequizens forløb.²⁰³ Odense Stadsarkiv har dog ikke medtænkt de *Fælles Mål* i opbygningen af Odensequizen.

¹⁹⁶Rasmussen og Rung, *Velkommen på arkiver og museer*, s. 119

¹⁹⁷Bilag 6, tid 02:20-02:30

¹⁹⁸Bilag 6, tid 02:30-02:50

¹⁹⁹Bilag 6, tid 00:30-01:10

²⁰⁰Bilag 6, tid 03:40-04:00

²⁰¹Bilag 6, tid 04:00-04:10

²⁰²Wøllekær, *Odensequizen*, s. 124

²⁰³Hermansen, *Historiefortælling som hovedvejen*, s. 18

Odensequizzens nuværende form består i, at alle Odenses 6. klasser inviteres til at deltage. Derefter skal klasserne kvalificeres, da der kun er plads til fire klasser i ”finalen”. Kvalifikationen består af tilsendte spørgsmål, som kan besvares ved hjælp af Odense Stadsarkiv og deres hjemmeside. Dertil bliver alle de deltagende klasser tilbudt halvanden times byvandring i Odense, hvor der bliver fortalt, vist historier og steder, der minder om spørgsmålene i quizen. Derfor oplever arkivet, at eleverne er mere spørgelystne og optager lyd under byvandringen.²⁰⁴ Endvidere oplever arkivet, at 6. klasses elever efterspørger materiale ved arkivets læsesal. Odensequizzens motivationsfaktor kan også måles på baggrund af en stigning i antallet af besøgende på deres hjemmeside op til quizen.²⁰⁵ Odensequizen får dermed et ”før liv”, således det ikke kun strækker sig over den ene dag, hvor selve quizen afholdes.

Selve quizen består i, at de fire kvalificerede klasser dystet om paratviden. Klasserne forbereder sig på forskellige måder for at være klar til quizen. Quizen består af mange forskellige typer af quizspørgsmål: multiple choice, genkendelse, fup eller fakta, sammenligninger, huskespil og vurderinger. Quizen styres af to udklædte roller opfundet af Odense Stadsarkiv. Hver klasse udvælger tre elever til at svare på spørgsmål. Dertil bliver der uddelt point for heppekor, så der bliver skabt ekstra stemning.²⁰⁶ En yderligere motivationsfaktor er, at der bliver uddelt i alt 10.000 kroner i præmiepenge til de deltagende klasser. Den vindende klasse får 5.000 kr., og de resterende 5.000 kr. deles til de andre placeringer. Ressourcerne til præmiepengene er fundet gennem sponsorater fra lokale virksomheder.²⁰⁷

Odensequizen har været en stor gevinst for Odense Stadsarkiv i de syv år, den har kørt. Wøllekær nævner, at de både har fået god medieomtale og tilbagemeldinger fra skolerne. Dog er det tidskrævende at forny sig og finde sponsorer. Arkivet brugte flest ressourcer og tid på at udtænke quizen i de første par år, men i takt med grundlaget kom på plads, kræver udtænkningen af quizen ikke ressourcer i samme grad. Konkurrenceelementet har ifølge Wøllekær ikke altid har været velanset som pædagogisk redskab, men at det så småt er ved at blive accepteret i undervisning- og skolesammenhæng.²⁰⁸

²⁰⁴Bilag 6, tid 29:30-29:40

²⁰⁵Bilag 6, tid 28:40-29:10

²⁰⁶Wøllekær, *Odensequizen*, s. 122

²⁰⁷Wøllekær, *Odensequizen*, s. 124

²⁰⁸Bilag 6, tid 09:30-11:00

Den positive respons og gode omtale fra quizzen har været med til at skabe et netværk, hvor Odense Stadsarkiv er kommet nærmere Odense Kommunes skolemiljø. Især lærerne efterspørger hjælp til at finde rundt på arkiverne og vil gerne have flere undervisningstilbud. Derfor er arkivet påbegyndt tilrettelæggelsen af et mere konkret undervisningstilbud kaldet *Mytedetektiverne*.²⁰⁹ Arkivet har søgt eksterne midler til at lave dette som et specielt arkivundervisningstilbud, som kan leve op til de *Fælles Mål*.²¹⁰ De færdigheds- og vidensmål, som tilbuddet skal søge at opfylde, er historiebrug- og bevidsthed. Mytedetektiverne er endnu ikke færdigudviklet, så der kan kun laves en skitseret redegørelse af tilbuddet. Mytedetektiverne handler om at få eleverne til at grave sig ned i de myter, der er blevet fortalt i Odense. Eleverne skal finde frem til sandheden ved at skille historien af for at finde frem til de mest plausible svar. En idé har været at lave en ”arkiv-camp”, hvor eleverne skal overnatte på arkivet. Odense Bys museer er med til at lave Myredetektiverne. Der vil være en hjemmeside, hvor eleverne er med til at skabe indholdet og det har været overvejet at lave en ”myteapp”.²¹¹

Mytedetektiverne er et resultat af Odensequizzens succes, men på baggrund af søgningen af eksterne midler har tilbuddet krævet større pædagogiske overvejelser, således det kan opfylde de *Fælles Mål*. Derfor er den nye folkeskolebekendtgørelse og *den åbne skole* medtænkt i udarbejdelsen af undervisningstilbuddet, hvilket bl.a. ses ved, at arkivet har samarbejdet med tre folkeskolelærere.²¹² Lærerne havde, på baggrund af deres erfaringer med Odensequizen, selv interesse for at samarbejde med arkivet. Samarbejdet blev lavet uden at lærerne skulle købes fri, da det var muligt at få timerne fra skolens ledelse.²¹³ På baggrund af arkivets overvejelser og samarbejder har Odense Stadsarkiv lavet en ansøgning til HistorieLab og kulturministeriet om at støtte Mytedetektiverne med eksterne midler, hvilket har resulteret i, at tilbuddet finansieres med et budget på omkring en halv million.²¹⁴

Odense Stadsarkiv beskriver Odensequizen og Mytedetektiverne, som deres primære undervisningstilbud. Tilbuddene varierer, idet Odensequizen er udviklet på baggrund af ”learning- by-doing” og har udviklet sig over flere år, mens Mytedetektiverne er fuldt ud tilrettelagt, da det er baseret på af opfylde de *Fælles Mål*. Senere i analysen går i dybden med undervisningstilbuddenes virke i en teoretisk kontekst.

²⁰⁹Bilag 6, tid 18:00-18:30

²¹⁰Bilag 6, tid 15:00-15:20

²¹¹Bilag 6, tid 14:40-17:00

²¹²Bilag 6, tid 16:50-17:00

²¹³Bilag 6, tid 19:00-19:20

²¹⁴Bilag 6, tid 38:20-38:40

Produktskabelse og samarbejde i Kolding

Kolding Stadsarkiv har fået eksterne midler til at lave undervisningstilbud tilpasset *den åbne skole*.²¹⁵ De eksterne midler kommer primært fra HistorieLab, men der er også samlet et beløb på ca. 550.000 kr. fra eksterne puljer og fonde. Kolding Stadsarkiv har ikke udbudt undervisningstilbud før den nye folkeskolereform. Arkivet startede derfor med at forme deres undervisningstilbud med udgangspunkt i de *Fælles Mål* og *den åbne skole*.

Kolding Stadsarkiv har i første omgang valgt at henvende deres undervisningstilbud mod mellemtrinnet, og derfra kan tilbuddene op- og nedjusteres til udskoling og indskoling. Arkivet har fire undervisningstilbud til mellemtrinnet: *Hvem er jeg*, *Den forunderlige rejse*, *Før, nu og fremtid* og et forløb om de syv f'er, der omhandler demokrati.²¹⁶ Arkivet er desuden ved at udvikle en række konkrete undervisningstilbud til udskoling. Kolding Stadsarkiv anvender flere fag i deres undervisningstilbud. I tilbuddene har de et fag "hovedfag" og dertil har de supplerende "hjælpfag", hvilke betragtes som nøgler, der skal åbne hovedfaget op. I indskoling bruges billedkunst som hovedfag, hvilket skal fungere som indgangsvinkel til historiefaget. På mellemtrinnet er hovedfaget historie, da størstedelen af historietimerne ligger på mellemtrinnet. Billedkunst og samfundsfag benyttes som hjælpefag. I udskoling er hovedfaget samfundsfag, hvor historie og billedkunst er hjælpefag.²¹⁷

Undervisningstilbuddet *Hvem er jeg?* kan benyttes i indskoling og mellemtrinnet. Det er baseret på fagene billedkunst og historie. Hovedfaget er som nævnt forskelligt alt efter om tilbuddet henvender sig til indskoling, hvor billedkunst er hovedfag, eller mellemtrinnet med historie som hovedfag. Undervisningstilbuddet har udgangspunkt i identitetsarbejde. Eleverne skal lave en collage, hvor nutidige billeder af dem selv eller deres familie sammensmeltes med arkivfotos, som består af familieportrætter taget af fotograf Aagaard fra Kolding i midten af 1800-tallet. Dertil skal eleverne tilføje egne tegninger og symboler til det sammensmeltede billede. Undervisningstilbuddet findes både i en analog og en digital form.²¹⁸ Den digitale form kræver en Ipad med en særlig app.

²¹⁵Kolding Stadsarkiv "om stadsarkivet" konsulteret 8. juli 2016
<https://stadsarkiv.kolding.dk/om-stadsarkivet/nyheder>

²¹⁶Bilag 7, tid 03:40-05:10

²¹⁷Bilag 7, tid 09:10-09:40

²¹⁸Bilag 2, s. 5-6

Undervisningstilbuddet *Hvem er jeg?* understøtter flere krav i de *Fælles Mål* både inden for billedkunst og historie. I historie berører tilbuddet flere kompetenceområder, såsom *historiebrug, kildearbejde* samt *kronologi og sammenhæng*. Inden for disse områder kan nogle af elevernes færdigheds- og vidensmål opfyldes.²¹⁹

- *Historiske spor*, idet eleverne både bruger og identificere historiske spor i deres lokalområde ved brugen af Aagaards portrætter.
- *Familie og fællesskaber*, idet eleverne sætter sig selv og deres familier i perspektiv med tidligere tiders.
- *Historisk bevidsthed*, idet eleverne gennem iscenesættelsen og billeder eleverne giver eleverne indsigt i, hvordan de og andre er historieskabte og er med til at skabe historien med deres egne billeder.

Eleverne bliver desuden præsenteret for kildekritiske metoder ift. brugen af billeder. I billedkunst berøres bl.a. kompetenceområdet omkring *billedfremstilling* samt færdigheds- og vidensmålene *digitale billeder, maleri og collage*.²²⁰

Et andet undervisningstilbud er *Den forunderlige rejse*, som er bygget op omkring en byvandring i Kolding. Forløbet starter med, at eleverne introduceres for billeder og andet kildemateriale, der omhandler Koldings industrialisering. Herefter skal eleverne ud og undersøge, hvilke industribygninger, der har eksisteret. Eleverne får udleveret et kort over byen, som kan laves til en bog ved at rive i det. Heri skal eleverne tegne, hvad de synes er interessant på vandringen. I løbet af byvandringen er der små fortællerstops, hvor eleverne opfordres til at skrive eller tegne forskellige erhverv, som de ser. Bl.a. kommer de forbi det sted, hvor mejerikoncernen Arla startede som andelsforening, hvorved andelsforeninger introduceres som emne. Gennem vandringen bliver der også snakket om forskelle

²¹⁹Bilag 2, s. 5-6

²²⁰Bilag 7, tid 18:40-19:10

på land og by. Når eleverne kommer tilbage til arkivet skal de på en tidsrejse gennem en fortælling. I fortællingen møder de eksempelvis Jens fra 1916, som er ansat på mejeriet. Fortællingen handler om Jens' version af samme rute i 1916. I tråd med denne fortælling bliver der talt om, hvordan arkivarer arbejder med systematik og overblik i historien. Efter det skal eleverne finde arkiv fotos af erhverv fra starten af 1900-tallet, som skal kobles til det, de har skrevet på deres egne kort. Der indledes en diskussion om, hvor de forskellige erhverv er flyttet hen og hvorfor de er forsvundet, eksempelvis slagterbutikker, der er rykket ind i supermarkederne. Efterfølgende har Kolding Stadsarkivs grafiker lavet en sammensmeltning af de gamle arkiv fotos og nye fotos taget fra samme vinkel, som eleverne kan tegne på og farvelægge. Undervisningstilbuddet skaber et produkt, da elevernes kort afslutningsvist laves til en bog, som udstilles.²²¹

Undervisningstilbuddet *Den forunderlige rejse* understøtter flere punkter af de *Fælles Mål* og de dertilhørende kompetenceområder med færdigheds- og vidensmål:²²²

- Kompetencemålet *Kronologi og sammenhæng* berøres, idet eleven eksempelvis lærer at identificere brud og kontinuitet i historien. Herunder færdigheds- og vidensmålet om den *lokale, regionale og globale historie*, idet eleverne får indsigt i denne sammenhæng i forhold til industrialisering og centralisering.
- Kompetenceområdet *Kildearbejde* på baggrund af elevernes arbejde med kilder. Herunder i forhold til færdigheds- og vidensmålet *kildeanalyse*, hvor der skal bruges *kildekritiske begreber i arbejdet med historiske spor, medier og andre udtryksformer*. Dertil får eleverne viden om *sprog og skriftsprog*, idet de skal læse og diskutere kilderne.

Det sidste undervisningstilbud hos Kolding Stadsarkiv, der behandles dybdegående, er *Før, nu og fremtid*, som i lighed med *Hvem er jeg?* baseres på historie og billedkunst. Tilbuddet er baseret på en byvandring i elevernes nærområde, hvor de ser på arkitektur i byrummet for at opdage forskellige

²²¹Bilag 2, s. 6

²²²Bilag 8, s. 1-3

tidsperioder i byggestilen. Eleverne introduceres før vandringen til perspektiver og billedteknikker. Her bruges arkivfotos til at vise byen, som den så ud og eleverne skal derefter være med til at tage billeder med deres mobiltelefoner med de teknikker, de har lært. Dette kan sammenlignes med de metoder Frikke og Groth beskriver i deres bog, hvor fotos, kortmateriale og byvandring forenes.²²³ Eleverne opfordres til at lede efter udsmykninger og symboler på bygningerne. Under turen er der fortællerstop og mulighed for at se nogle af bygningerne indefra. Hvis der gøres stop ved en tom bygning opfordres eleverne til at komme med idéer til, hvad der kan være i bygningen i fremtiden.

I forhold til de *Fælles Mål* berører undervisningstilbuddet *Før, nu og fremtid* kompetenceområderne og dertilhørende færdigheds- og vidensmål:²²⁴

- *Kronologi og sammenhænge*, idet eleven får *overblik over historien* ved at identificere de forskellige historiske perioder i arkitekturen.
- *Kildearbejde*, idet tilbuddet er bygget om omkring en *kildekritisk tilgang* til arkivfotos.
- *Historiebrug*, idet tilbuddet anvender *historiske spor* i lokalområdet. Endvidere *skabes historisk bevidsthed* ved, at eleven kommer fra sin nutid, møder fortiden og bruger det til at forstå fremtiden.

Tilbuddet rammer også kompetenceområder i billedkunst, da eleven får viden om perspektiver, symboler og arkitektur ud fra egen planlægning.²²⁵

²²³Frikke og Groth, *Lokalhistorie*, s. 25

²²⁴Bilag 2

²²⁵Bilag 2

Pædagogiske- og arkivfaglige metoder

Dette afsnit har udgangspunkt i arkivernes oplevelse af deres samarbejde med skolerne i deres kommune, samt arkivernes pædagogiske og arkivfaglige udgangspunkt og overvejelser i arbejdet med undervisningstilbud. Dette analyseres med afsæt i den redegjorte teori.

Uddannelsesmæssig baggrund

De fire interviewede arkivmedarbejdere har alle en lignende uddannelsesmæssig baggrund. De bruger deres historie-baggrund i udarbejdelsen og formuleringen af undervisningstilbuddene. Generelt har alle fået interessen for at formidle igennem deres uddannelse og praktiske erfaringer.²²⁶

Mette Henriksen fra det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte er uddannet cand. mag. i historie og engelsk med en efteruddannelse i medborgerskab. Lars Kjær fra Køge Arkiverne er ligeledes uddannet i historie som mag. art. og har suppleret med nogle kurser. Johnny Wøllekær fra Odense Stadsarkiv er cand. mag. i historie og idræt med en ph.d. i idrætshistorie. Fælles for de tre arkivmedarbejdere er, at de ikke har suppleret med pædagogiske eller didaktiske uddannelser. De giver alle udtryk for, at denne viden er tillært gennem daglig praksis.²²⁷ Anderledes er det med Kamma Poulsen-Hansen fra Kolding Stadsarkiv. Hun er uddannet forhistorisk arkæolog fra Københavns Universitet og har taget en halv-andetårig uddannelse som kulturformidler på Syddansk Universitet. Efter sin ansættelse hos Kolding Stadsarkiv har hun taget museumsformidleruddannelsen.

På trods af de interviewede arkivmedarbejders ligheder i deres uddannelsesmæssige baggrund gives i interviewene udtryk for forskellige holdninger og metoder ift. udarbejdelsen af undervisningstilbud.

Historien skal mærkes på kroppen

Hos det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte de med i et unikt kultursamarbejde i Gentofte Kommune, hvor alle de praktiske og didaktiske forhold bliver dækket af Kulturskolerne. Derfor kan arkivet fokusere på udarbejdelsen af undervisningstilbud. Ifølge Mette Henriksen er en central betingelse, at tilbuddene skal opfylde de forskellige læringsmål i historiefaget. Arkivet har fokuseret på, at eleverne skal deltage aktivt i et dialogbaseret tilbud. Dette fokus har rødder i de to pædagogiske psykologiske

²²⁶Bilag 4,5,6 og 7

²²⁷Bilag 4,5,6 og 7

teorier, som er fundamentale for den svenske arkivpædagogik. Det er Vygotskys teori med fokus på dialogbaseret læring, som sker i samspil med andre elever og fagpersoner og John Deweys teori om aktiv deltagelse,²²⁸ hvor læringen opstår gennem kommunikation og deltagelse i uformelle læringsrum.²²⁹

Her er det tankevækkende, at undervisningstilbuddet *En skoledag i 50'erne* baseres på et læringsspil, der handler om formel læring. Eleverne kommer dog ud af deres vantede undervisningsrammer, hvilket gør læringssituationen uformel. I tidligere dansk forskning findes inspiration til udarbejdelsen af lignende tilbud. Knudsen havde eksempelvis foreslået brugen af rollespil²³⁰ med teoretisk inspiration fra Dewey, idet erfaring ses som dannet ud fra aktivitet og ikke som tillært viden.²³¹ Ifølge Knudsen er det vigtigt, at eleverne mærker historien på egen krop og spiller roller med forskellige problemstillinger fra et tidligere samfund, ligesom tilfældet er i undervisningstilbuddene fra arkivet i Gentofte. Henriksen fremhæver ligeledes værdien i at få eleverne til sætte sig ind i tidligere tiders problemstillinger som i tilbuddet *Bønder under Bernstorff*.²³²

Læringsspillet er en udbredt pædagogisk metode i museumsverdenen og er ligeledes begyndt at vinde indpas hos arkiverne.²³³ Henriksen giver tillige udtryk for, at arkivet primært har fået inspiration fra museerne og ikke andre arkiver. Arkivet har også fået en smule inspiration fra den svenske arkivpædagogik gennem deres netværk med de svenske arkiver i Lund og Malmø.²³⁴ Den svenske arkivpædagog Sjöberg benytter sig af rollespillet til at fange børnenes interesse, idet udklædning og betydningen heraf ses som essentiel for barnets aktive deltagelse. Børnene skal lege og bruge fantasien, selvom det ikke altid er autentisk ift. kilderne.²³⁵

Arkivet i Gentofte bruger arkivalier som centralt omdrejningspunkt i læringsspillene, til at opbygge roller og karakterer i spillene, samt skabe en autentisk historisk situation. Derfor bruges arkivalierne i selve spillene. Med denne metode lykkedes det at få arkivalierne, arkivfaglige metoder og kildekritik bragt i spil i læringsspillene samtidig med, at det er gennemskueligt for lærerne at se, hvilke områder tilbuddene dækker af de *Fælles Mål*.

²²⁸Skånes Arkivförbund. *Slutrapport*, s. 20

²²⁹Brinkmann, *John Dewey*, s. 155

²³⁰Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 22-24

²³¹Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 49

²³²Bilag 4, tid 04:50-05:00

²³³Bilag 1, s. 5

²³⁴Bilag 4, tid 17:00-17:45

²³⁵Sjöberg, *Från silverfisk till arkivdetektiv*, s. 113

Der kan dog stilles spørgsmål til, hvorvidt brug af læringsspil som arkivundervisningstilbud gør eleverne bevidste om arkivet som kulturinstitution eller om det i realiteten kunne have været lavet af et museum. Det er et kritikpunkt, som skal være med i overvejelserne omkring læringsspil. En metode, som arkivet i Gentofte også benytter, kan være at oplyse om de anvendte arkivalier og gøre det tydeligt, hvilken funktion arkivet har i forbindelse med læringspillet. Viden om arkivet bliver på denne måde tilført indirekte i undervisningstilbuddet.

Tilpasning, praksis og bevægelse

Køge Arkivernes undervisningstilbud er praksisorienterede, idet arkivar Lars Kjær først og fremmest fokuserer på praksis, hvorefter det faglige bygges på.²³⁶ De pædagogiske og didaktiske overvejelser, som er grundlæggende for Køge Arkiverne, er, at det skal være nemt for lærerne at gå til undervisningstilbuddene og ambitionen er, at byrummet skal benyttes så meget som muligt. Det er et klart mål for Køge Arkiverne og Historieskolen Clio at lave undervisningstilbud, som passer til de *Fælles Mål*. De faglige målsætninger ses i det nedenstående:²³⁷

Vægten lægges på:

- *At lære om historien i byens rum*
- *At præsentere eleverne for autentiske historiske spor*
- *At inddrage byens aktører: Virksomheder, foreninger og personer*
- *At gøre formidlingen til en sanselig oplevelse – at børnene får historien tæt på kroppen*
- *At formidlingen resulterer i egne ”produkter”*
- *At tiden fra 1800 og frem står i centrum*
- *At købstaden står i centrum – med perspektivet rettet mod omegnen*
- *At udforme aktiviteter både i fritiden og i skolen*

Køge Arkiverne benytter sig af nogle traditionelle metoder i deres undervisningstilbud, herunder byvandring. Byvandringmetoden er beskrevet i forskningsoversigten, hvor den allerede omtales i

²³⁶Bilag 5, tid 21:40-22:40

²³⁷”Historieskolen Clio”

første bølge.^{238, 239, 240} Arkivet gør også brug af lokale ildsjæle med særlig viden. Dette er også en metode, der i tidligere forskning beskrives som en god metode til at få lokalsamfundet i spil.²⁴¹ Da det netop er arkivets ambition at bruge det lokale byrum mest muligt er disse metoder meget nærliggende. Køge Arkiverne viderefører dog ikke blot traditionelle undervisningstilbud. Tilbuddene er tænkt ind i en moderne kontekst, hvor digitale medier bruges som hjælpemidler i byrummet.

Da arkivets undervisningstilbud bygger på praksis og ambitionen om at bruge det lokale byrum, er der ikke et teoretisk grundlag for tilbuddene. Undervisningstilbuddene kan dog analyseres ud fra de grundlæggende pædagogisk psykologiske teorier, som også den svenske arkivpædagogik er baseret på. Her benyttes både Vygotskys og Deweys læringsteorier, da disse kan være med til at forklare elevernes læringsproces i Køge Arkivernes undervisningstilbud.

Arkivets tilbud i byrummet kan ses som uformelle læringsituationer. Byrummet bruges til at skabe et læringsrum, hvor eleverne ud fra aktive handlinger kan få erfaringer i fællesskab med andre. Dette understøtter også Deweys teori om børns naturlige interesser, da eleverne får lov til at undersøge byrummet.²⁴² Køge Arkiverne bruger også ildsjæle med specialviden som formidlere, hvilket understøtter en anden naturlig interesse hos børn. Her er der tale om kommunikation, som ifølge Dewey er vigtig, når det gælder om at få eleverne til at få en ny erfaring. Dette argument støtter Vygotskys teori op om, idet elevernes mulighed for læring øges ved samarbejde og støtte af faggrupper.²⁴³ Denne metode beskrives allerede i første bølge af forskningen som nyttig i undervisningssituationer. I anden bølge beskriver Sørensen endvidere interview af personer med specialviden som en metode, der skaber læring og refleksion hos eleverne.²⁴⁴

En anden central faktor, som Køge Arkiverne gør brug af i deres undervisningstilbud, er bevægelse. Bevægelsesaspektet kommer automatisk med brugen af det lokale byrum. Det er gjort for at dække de *Fælles Mål* og ikke på grund af et decideret fokus på bevægelse.²⁴⁵ Folkeskolereformen lægger dog også stor vægt på bevægelse i undervisningen, hvorfor dette element passer godt ind i disse rammer.²⁴⁶

²³⁸DHF, *Idebog for lokalhistorie*, s. 18

²³⁹Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 33-34

²⁴⁰Knudsen, *Ideer til historieundervisningen*, s. 70

²⁴¹DHF, *Idebog for lokalhistorie*, s. 8

²⁴²Brinkmann, *John Dewey*, s. 155

²⁴³Skånes Arkivförbund. *Slutrapport*, s. 20

²⁴⁴Sørensen, *Lokalhistorie i folkeskolen*, s. 18

²⁴⁵Bilag 5, tid 05:10-05:40

²⁴⁶Undervisningsministeriet. "Bevægelse" konsulteret 23. juli 2016

<https://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Laering-og-laeringsmiljoe/Bevaegelse>

Elevernes færden i det lokale byrum kombineres med brugen af digitale medier, hvorfor Køge Arkivernes undervisningstilbud adskiller sig markant fra de traditionelle tilbud, som er beskrevet af den tidligere forskning. Med brugen af digitale medier og i dette tilfælde mobiltelefoner, er der tale om en helt anden metode, som eleverne kan opnå læring ved. Digitale medier i undervisningen anses bl.a. af Nyboe for at være en motivationsfaktor, så længe det digitale bruges som hjælpemiddel.²⁴⁷

Køge Arkiverne bruger også leg/spil i deres undervisningstilbud. Både *Find vej i Køge*, *Kanonnen i telefonen* og *Historie uden grænser* indeholder elementer af spil, leg og konkurrencer, som skal motivere eleverne til at bevæge sig og svare på spørgsmål, samt optjene sølvmonter. Derfor gøres ubekendt brug af Nyboes *edutainment* begreb, hvor underholdning og læring forenes.²⁴⁸

I forhold til Hermansens faser ses det, at Køge Arkiverne har en tendens til primært at fokusere på midterfasen, som er selve tilbuddet. Dog skal lærerne i de fleste tilfælde tilrettelægge en forfase, hvor eleverne introduceres til byens historie og brugen af de digitale medier. Køge Arkiverne beskæftiger sig ikke med efterbearbejdningsfasen, hvilket Kjær forklarer er på grund af deres præmis om, at tilbuddene skal være lette at gå til og fra.²⁴⁹ Ifølge Kjær det været en fordel at lave konkrete undervisningstilbud, da arkivets oplevelse er, at lærerne har lettere ved at bruge sådanne på grund af presset på deres arbejdstimer.²⁵⁰

Det kan diskuteres, hvorvidt eleverne får viden om arkivet gennem Køge Arkivernes undervisningstilbud. Tilbuddene foregår ofte i byrummet og skaber derfor ikke bevidsthed om arkivets placering og funktion. Desuden er flere af tilbuddene baseret på digitale medier, hvilket gør, at eleverne ikke får arkivets arkivalier i hænderne. Dette kan være en hæmsko for arkivets videre virke, idet forskningsoversigten pointerer vigtigheden af at skabe synlighed, således arkivet kan skabe nye brugere ved hjælp af deres undervisningstilbud. Dog er Køge Arkivernes ambition med undervisningstilbuddene ikke at skabe synlighed. Kjær ser arkivets rolle som undervisende institution, hvor motivationen er drevet af at få arkivets samling i spil. Kjær mener, at synlighed bedre kan skabes via sociale medier og den lokale presse.²⁵¹

²⁴⁷Nyboe, *Digital dannelse*, s. 92

²⁴⁸Nyboe, *Digital dannelse*, s. 155

²⁴⁹Bilag 5, tid 38:20-39:00

²⁵⁰Bilag 5, tid 40:20-40:40

²⁵¹Bilag 5, tid 16:00-17:10

Konkurrence som motivation for både lærere og elever

Odense Stadsarkiv benytter, som Køge Arkiverne en praksisorienteret tilgang og tilfører i lighed med det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte viden om arkivet indirekte i deres primære undervisningstilbud Odensequizen. Fokus er på selve quizen, hvilket betyder, at læring og viden om arkivet er sekundært. Dette undervisningstilbud er udarbejdet på baggrund af *learning by doing* og med teorien om det levende møde blandt mennesker. Johnny Wøllekær giver udtryk for, at ikke er baseret på store pædagogiske overvejelser. Arkivet har dog haft fokus på, at quizen skal være sjov, tempofyldt og showpræget, så elevernes koncentration fastholdes. Wøllekær beskriver også sin egen situation som familiefar som en bagvedliggende faktor i udviklingen af quizen. Arkivet benytter Odensequizen til at skabe synlighed og opmærksomhed om arkivet, hvilket på længere sigt skal skabe nye brugergrupper. Dette stemmer overens med Høyrups pointe omkring skabelsen af nye brugergrupper.²⁵² Dog skal undervisningstilbuddene også fungere som udfordring for arkivet, idet de skal tænke og bruge historien anderledes.²⁵³

²⁵²Høyrup, *Bag punkerhåret*, s. 5

²⁵³Bilag 6, tid 41:10-43:20

Johnny Wøllekær i udklædning.

Odense Stadsarkiv benytter sig af to selvudtænkte udklædte roller i Odensequizen, der spilles af arkivar Johnny Wøllekær. Den ene er quizmasteren, som er en festudklædt markedsgøgler med høj hat og den anden er hjælperen Dr. Quiz, som er en skør professor iført hvid kittel.²⁵⁴ Som nævnt i forskningsoversigten ses denne metode hos de svenske arkivpædagoger og især Karin Sjöberg, som både klæder sig ud som detektiv og sølvfisk for at engagere eleverne i arkivets verden.²⁵⁵ Ud fra et pædagogisk psykologisk synspunkt understøtter denne præmis Vygotskys teori om, at læring sker bedst når eleverne i et samarbejde med en voksen eller fagperson har en dialog.²⁵⁶ Derfor er det vigtigt, at eleverne møder andre mennesker/karakterer, så de kan opnå *zonen for nærmeste udvikling*.²⁵⁷ Samme metode gør sig gældende hos det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte. Rollespil, leg og drama i

²⁵⁴Wøllekær, *Odensequizen*, s. 124

²⁵⁵Sjöberg, *Från silverfisk till arkivdetektiv*, s.113

²⁵⁶Skånes Arkivförbund. *Slutrapport*, s. 20

²⁵⁷Nielsen og Tanggaard, *Pædagogisk psykologi*, s. 120

den kreative historieundervisning kan være med til at styrke elevernes historiebevidsthed og kronologiske sans.²⁵⁸ Derfor er legen og udklædningen en grundlæggende faktor for Odensequizen.

En anden grundlæggende præmis for Odensequizen er selve rummet, som quizen foregår i. Odense Stadsarkiv er placeret i ”Historiens Hus”, hvor der både er bibliotek og arkiv. Bygningen er et 900 år gammelt kloster, hvilket stadig ses på bygningens indretning. Odense Stadsarkivs læsesal er en aflang og æstetisk sal, hvor der er god plads til at afholde quizen og kan være med til at gøre den uformelle læring endnu mere fremtrædende. På den måde understøtter rummet og den uformelle læring Deweys teori om, at eleverne ikke bare er iagttagere, men også deltagere og skal have lov til at eksperimentere uden for skolens formelle rammer.²⁵⁹

Som sagt er Odensequizen ikke blevet til på baggrund af særlige pædagogiske visioner, men på baggrund af ønsket om at lave et anderledes undervisningstilbud. Det er dog muligt at analysere selve quizelementet og indholdet. Odensequizen er bygget op af flere forskellige elementer. Eksempelvis skal lærere og elever forberede sig og benytte arkivet for at kunne kvalificere sig til selve quizen. Her benytter arkivet bl.a. byvandring som arkivformidlingsmetode. Som beskrevet i forskningsoversigten er byvandring en metode, der har eksisteret i flere år i forskellige former. Derfor er dette greb en meget klassisk metode, som har til formål at give eleverne viden om Odense og arkivets funktion.

Konkurrenceelementet fungerer som drivende motivationsfaktor i undervisningstilbuddet, hvilket er en anerkendt metode, der kan beskrives som en slags *edutainment*, hvor læring og underholdning hænger sammen.²⁶⁰ CeFU, Center for Ungdomsforskning, har formuleret fem motivationsformer for elever: viden, mestring, involvering, præstation og relation. Alle fem motivationsformer har sine fordele og ulemper. Præstation med konkurrenceelementet vil især motivere elever, som opfylder skolens krav, men kan omvendt virke demotiverende hos elever, der ikke gør. Ifølge CeFU er det vigtigt at være opmærksom på dette, således andre motivationsformer kan indgå.²⁶¹ I denne type af undervisningstilbud er det altså vigtigt at være bevidst om brugen af konkurrenceelementet, således alle elever inkluderes.

²⁵⁸Jens Pietras, ”Hvordan lærer børn historie”, I *Historiepædagogik*, red. Thomas Binderup et al. 190-207. (KvaN, 2012), s. 121-122

²⁵⁹Nielsen og Tanggaard, *Pædagogisk psykologi*, s. 50

²⁶⁰Nyboe, *Digital dannelse*, s. 155

²⁶¹EVA ”5 former for motivation” konsulteret 8. juli 2016 <https://www.eva.dk/grundskole/magasinet-undervisning/undervisning-for-alle-artikler-2016/5-former-for-motivation> s. 19

Som anden motivationsfaktor forsøger Odensequizen at involvere de elever, som ikke er direkte deltagere ved at opfordre dem til at være et højlydt heppekor.²⁶² Wøllekær fortæller, at der har været kritik af konkurrenceelementet, men at det er blevet mere velanset med tiden. Dette understøttes af positive tilbagemeldinger og tydelige ændringer i elevernes motivation for historieundervisningen.²⁶³ På baggrund af elevernes engagement og aktive deltagelse før, under og efter forløbet, kan det argumenteres for, at der skabes læring i hele forløbet. Odensequizen dækker derfor Hermansens tre faser, som karakteriserer et godt forløb for et undervisningstilbud.²⁶⁴ Odensequizen vurderes som et længerevarende undervisningsforløb, da det kræves, at klasserne skal kvalificere sig og forberede sig til selve quizen. Efter quizen kan eleverne snakke quizen og spørgsmålene igennem i historieundervisningen.

Odensequizen har resulteret i efterspørgsel efter flere undervisningstilbud, og dermed er arkivets synlighed øget ligesom lærere og elevs interesse for lokalhistorie. På baggrund af efterspørgslen er Odense Stadsarkiv i gang med at udvikle undervisningstilbuddet *Mytedetektiverne*. Mytedetektiverne står i direkte modsætning til Odensequizen, da dette tilbud er udarbejdet og grundlagt efter de *Fælles Mål* for at kunne søge om eksterne ressourcer til tilbuddet. Da undervisningstilbuddet stadig er i sin opstartsfase kan det pædagogiske indhold ikke analyseres.

Der kan sættes spørgsmålstejn ved, hvorvidt et undervisningstilbud, der udelukkende baserer sig på praktisk erfaring kan skabe den nødvendige læring for eleverne. I tilfældet med Odensequizen kan det dog ud fra Wøllekærs udtalelser tolkes, at eleverne får et positivt læringsudbytte og viden om arkivet. På trods af de manglende pædagogiske overvejelser ses også flere arkivfaglige metoder i spil, herunder byvandring og brug af udklædning.

Fokus på *Fælles Mål*

Kolding Stadsarkiv er først begyndt at udbyde undervisningstilbud efter den nye folkeskolereform af 2014. Det betyder, at de ikke har haft et tidligere bagkatalog og derfor fra start har kunne tilpasse deres undervisningstilbud til de *Fælles Mål*.²⁶⁵ Arkivet har udviklet deres undervisningstilbud i samarbejde med lærere fra lokale skoler, hvilket har givet en indsigt i de *Fælles Mål* og lærernes ønsker.

²⁶²Wøllekær, *Odensequizen*, s. 124

²⁶³Wøllekær, *Odensequizen*, s. 124

²⁶⁴Hermansen, *Historiefortælling som hovedvejen*, s. 18

²⁶⁵Bilag 7, tid 32:30-32:40

Ifølge Rasmussen og Rung er dette en god metode i tilrettelæggelsen af et fungerende tilbud, idet det er fordelagtigt, at lærerne bidrager til undervisningstilbuddene.²⁶⁶

Kamma Poulsen-Hansen giver ligesom Lars Kjær fra Køge Arkiverne udtryk for, at lærerne gerne vil have konkrete forløb, som er tilrettelagt efter skolernes ønsker.²⁶⁷ Der er dog forskel på de to arkivers tilgang, da Kolding Stadsarkiv tænker de *Fælles Mål* ind i undervisningstilbuddene fra start, mens Køge Arkiverne først udtænker idéerne til forløbet og derefter tilpasser ift. de *Fælles Mål*.²⁶⁸ Kolding Stadsarkiv har, i modsætning til eksempelvis Odensequizen og undervisningstilbuddene fra Køge Arkiverne, en teoretisk tilgang til opstartsfasen, hvorefter det afprøves i praksis. Dette har været muligt på grund af de eksterne midler, som Kolding Stadsarkiv har fået. Midlerne har medført, at arkivet har købt lokale lærere fri, således de i samarbejde kunne afholde faglige workshops.

På Kolding Stadsarkiv har undervisningstilbuddene tre faser: et før, under og efterliv. Dette minder om de tre faser Hermansen beskriver som afgørende for det gode undervisningstilbud.²⁶⁹ Derfor er Koldings Stadsarkivs ofte baseret på, at eleverne introduceres til emnet eller tidsperioden i klasseundervisningen inden de kommer på arkivet. Dernæst er midterfasen, hvor selve forløbet udfolder sig. Efterbearbejdningsfasen eller efterlivet består af evalueringer og videre arbejde med emnet, perioden eller produktet fra undervisningstilbuddet.²⁷⁰

Arkivet har fokus på, at eleverne skal være produktskabende. Produktskabelsen er ifølge Thomsen afgørende for undervisningstilbuddets succes.²⁷¹ Endvidere lægger arkivet vægt på, at eleverne skal bruge hænderne og hjernen for at skabe læring. Dermed er fokus på det taktile, idet eleverne får lov til at røre ved alt på arkivet. Eleverne iføres hvide handsker, så arkivalierne holdes i god stand. De hvide handsker skal også skabe en slags ”magi”, således eleverne betragter arkivalierne som noget særligt. Denne ”magi” skal fange elevernes interesse, så de begynder at undersøge arkivalierne.²⁷² Skabelsen af ”magi” kan også ses i den svenske arkivpædagog Sjöbergs brug af ”detektivkostume”,

²⁶⁶Rasmussen og Rung, *Velkommen på arkiver og museer*, s. 128-129

²⁶⁷Bilag 7, tid 41:30-41:50

²⁶⁸Bilag 5, tid 21:50-22:50

²⁶⁹Hermansen, *Historiefortælling som hovedvejen*, s. 18

²⁷⁰Bilag 2

²⁷¹Thomsen, *Kan man komme i praktik som arkivar?* s.38

²⁷²Bilag 7, tid 23:40-24:00

som har til formål at skabe spænding hos eleverne.²⁷³ Eleverne får oftest lov til at undersøge arkivalierne i grupper tilrettelagt efter hvilke elever, der arbejder godt sammen. Tanken bag er, at eleverne skal have det hyggeligt og sjovt, når de er på arkivet.²⁷⁴

Ifølge Poulsen-Hansen er Kolding Stadsarkiv inspireret af *cooperativ learning*, hvor der er fokus på projektorienteret samarbejde, produktskabelse og dialog mellem elever og undervisere.²⁷⁵ Eleverne motiveres af at samarbejde med andre, de fungerer socialt og fagligt med. Tanken bag er, at når eleverne er i trygge sociale rammer er de mere modtagelige over for det faglige indhold.²⁷⁶ *Cooperativ learning* bygger på Vygotskys teori om *zonen for nærmeste udvikling* ligesom den svenske arkivpædagogik, hvor samarbejds- og dialogelementet også er bærende elementer. Det stemmer tillige overens med Deweys teori om *learning by doing*, da eleverne får mulighed for at arbejde med arkivalierne, undersøge dem og eksperimentere ved at tage billeder og lave collager. På den måde kan Kolding Stadsarkiv fange børnenes naturlige interesser ved at lade dem kommunikere, undersøge, konstruere og udtrykke sig kunstnerisk. Ifølge Deweys teori vil denne metodeform kunne skabe de rette betingelser for elevernes læring.²⁷⁷

Størstedelen af Kolding Stadsarkivs arbejde er analogt, hvorfor der er få elementer af digitale medier i deres undervisningstilbud. De har dog inddraget I pads og en særlig app i tilbuddet *Hvem er jeg?* Dette tilbud fungerer også analogt, hvor eleverne tegner, klipper og klistrer. Ud fra Nyboe kan det tolkes som en faldgrube, hvis de digitale medier kun er til stede for de digitale mediers skyld. I stedet skal eleverne have viden om, hvorfor de digitale medier bruges i undervisningen.²⁷⁸ En evaluering fra en workshop den 17. marts 2016 har vist, at lærerne oplever brugen af de digitale medier med I pads som passende og velfungerende i undervisningen.²⁷⁹ Selvom arkivet primært arbejder analogt, har de en drøm om at få flere digitale ressourcer, således undervisningstilbuddene får en ekstra dimension.²⁸⁰ Arkivet vil dog bibeholde de analoge metoder som primære.

²⁷³Sjöberg, *Från silverfisk till arkivdetektiv*, s.113

²⁷⁴Bilag 7, tid 19:10-19:30

²⁷⁵Kjærsgaard, *Cooperativ learning*, s. 23-24

²⁷⁶Andersen, "Samarbejde og kommunikation", s. 199

²⁷⁷Brinkmann, *John Dewey*, s. 155

²⁷⁸Nyboe, *Digital dannelse*, s. 92

²⁷⁹Bilag 7, tid 25:00-25:10

²⁸⁰Bilag 7, tid 25:10-26:00

Foruden *cooperativ learning* og brugen af digitale medier nævner Poulsen-Hansen også andre inspirationskilder til deres undervisningstilbud. Heriblandt bogen *Fagdidaktik i historie* af Rune Christensen og Heidi Eskelund Knudsen, som har givet arkivet en idé om historie som folkeskolefag. Dertil har bogen *Forenkede Fælles Mål i historie* af HistorieLab dannet grundlag for værdierne i undervisningstilbuddene. HistorieLabs rapporter og artikler omhandlende historieundervisningen har ligeledes været en inspirationskilde.²⁸¹ Statens Museum for Kunst og deres pædagogiske arbejde beskrives endvidere som inspirationskilde. Dette ses i samspillet mellem Kolding Stadsarkivs medarbejdere, hvor arkivdesigneren Liv Grud Vestbjerg har været med til at udarbejde de pædagogiske overvejelser i både historie og billedkunst.²⁸² Poulsen-Hansen nævner samtidig hendes netværk fra museumsverdenen som inspiration.²⁸³

Inspirationskilderne har medført refleksion om forskellige rums betydning for undervisningen. Arkivdesigneren, som også er scenograf, har hjulpet med at lave en arkivsalon på Kolding Stadsarkiv, som er dekoreret med vægmalerier, gamle sofaer og bløde stole. Ideen med arkivsalonen er, at den skal være arkivets pulserende hjerte, hvor eleverne har frit spil og adgang til arkivalier.²⁸⁴ Kolding Stadsarkiv har også fået inspiration til at bruge byrummet aktivt i undervisningen. De bagvedliggende pædagogiske overvejelser er, at dette skal skabe erkendelse for eleverne, idet formålet er at vise særpræg i det lokale byrum ved at få eleverne til at vurdere de historiske spor.²⁸⁵ Formidlingen i byrummet skaber ifølge Poulsen-Hansen en særlig visuel og motiverende oplevelse.²⁸⁶

Kolding Stadsarkiv har altså baseret deres undervisningstilbud på pædagogisk og arkivfaglig inspiration. Deres overvejelser har udmøntet sig i forskellige typer af undervisningstilbud, som både foregår på arkivet og i byrummet. Læringen kan dermed foregå gennem elevernes aktive deltagelse, samtidig med, at der gøres plads til uformel læring. Dette ses bl.a. i det rum, som arkiverne har designet specielt til eleverne. Ved at bruge arkivet i undervisningstilbuddene skaber de synlighed og eleverne får viden om arkivets funktion, bl.a. ved at undersøge arkivalierne på egen hånd.

²⁸¹Bilag 7, tid 26:40-27:40

²⁸²Bilag 7, tid 27:50-29:00

²⁸³Bilag 7, tid 29:40-30:00

²⁸⁴Bilag 7, tid 45:20-45:50

²⁸⁵Bilag 7, tid 46:20-46:50

²⁸⁶Bilag 7, tid 48:10-48:50

Placering i samfundet og ressourcemæssige forhold

Denne analysedel beskæftiger sig med arkivernes betingelser for at udarbejde undervisningstilbud. Derfor analyseres samarbejdsformer, placering i de respektive kommuner, ressourcemæssige forhold og udfordringer.

Kulturskolerne

Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte har et særligt samarbejde med de lokale folkeskoler, hvilket i høj grad er skabt via Kulturskolerne. Her benyttes professionelle kunstnere til at skabe et møde mellem skole og kultur. Samarbejdet resulterer i, at kulturinstitutioner, kunstnere og skoler er med til at skabe de såkaldte ”kulturpakker”, som skolerne kan tilmelde sig i løbet af et skoleår. Skolerne får information om kulturpakkerne via et katalog, som udgives årligt og kan findes på internettet. Ifølge Mette Henriksen beskriver lærerne, at kataloget skaber et godt overblik for lærerne. Henriksens oplevelse er, at lærerne er pressede på tid.²⁸⁷ Derfor kan kataloget og de konkrete tilbud være med til at styrke samarbejdet med lærere i kommunen, da de gøres lettere tilgængelige. Dette beskrives også af Larsen i anden bølge.²⁸⁸

Dermed står Kulturskolerne for en del af det teoretiske ift. de pædagogiske og didaktiske overvejelse, ligesom de hjælper med at få udnyttet de *Fælles Mål* bedst muligt.²⁸⁹ Derudover står Kulturskolerne for administration, hvor tilbuddene finansieres af en kommunal særpulje. Arkivet i Gentofte modtager desuden 2.000 kroner. pr. tilbud/kulturpakke samtidig med, at skolerne skal betale ca. 500 kr. for at tilmelde sig.²⁹⁰

Samarbejdet mellem arkivet i Gentofte, Gentofte Kommune og de lokale skoler er administreret fra centralt hold og ikke af de enkelte skoler. Denne form for organisering og finansiering sker efter den centrale model, hvor kommunen er bindeled.²⁹¹ Brugen af den centrale model i kommunen giver arkivet i Gentofte friheden til at udvikle undervisningstilbud uden at skulle bruge tid på at lave administrative, økonomiske og pædagogiske overvejelser.²⁹² Dette stemmer overens med den profil, som

²⁸⁷Bilag 4, tid 19:20-20:35

²⁸⁸ Larsen, *Samarbejde med skolerne*, s. 19

²⁸⁹Bilag 4, tid 04:10-04:20

²⁹⁰Bilag 4, tid 03:30-03:42

²⁹¹Deloitte, s. 16-17

²⁹²Bilag 4, tid 02:40-03:30

Gentofte Kommune gerne ser, at arkivet har. Denne profil beskrives af Henriksen som en formidlingsprofil med fokus på borgerne. Arkivet varetager kommunens administrative arkivalier, men hovedprioriteten er formidling.²⁹³ Arkivet i Gentofte anser derfor sig selv som en formidlende og undervisende institution. Arkivets synliggørelse kommer derfor i anden række, hvilket ifølge Henriksen er på linje med *den åbne skole*, da elevernes læringsudbytte ses som primært.²⁹⁴

Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte bruger mange af arkivets arbejdstimer på at udvikle og udføre et enkelt undervisningstilbud. Dette svarer til ca. en stillings arbejde i en måned på fuldtid til udvikling og udførelse af undervisningstilbud. Henriksen mener, at nogle arkiver vil prioritere tiden anderledes, men hos arkivet i Gentofte er denne type formidling prioriteret højt.²⁹⁵ På baggrund af arkivets formidlingsprofil er der bundne opgaver fra kommunalt hold, eksempelvis deltagelse i relevante kulturarrangementer og kommunale events. Det betyder også, at støtten fra kommunen spiller en afgørende rolle.²⁹⁶

Arkivets nuværende undervisningstilbud er ikke blevet til ved hjælp af ekstern finansiering. Dog søger Kulturskolerne eksterne ressourcer, som arkivet kan få glæde af. Denne type finansieringsmodel kan ikke defineres ud fra Deloitte's fire modeller. Modellen kan dog sammenlignes med de to sidstnævnte modeller, hvor en institution har alle udgifterne eller hvor finansieringen dækkes af pulje- og fondsmidler. Dermed kan Gentofte Kommunes finansiering af *åben skole* tilbud ifølge Deloitte tolkes som atypisk, fordi den frivillige- eller delemodellen oftest benyttes.²⁹⁷ Arkivet samarbejder ikke med private aktører.²⁹⁸

Arkivet i Gentofte udtrykker ikke nogle konkrete udfordringer i deres samarbejde med kommunen og skolerne. Det kan dermed tolkes, at samarbejdet i Kulturskolerne indfrier de seks udfordringer, som rapporten fra Deloitte fremstiller.²⁹⁹ Ifølge Pors er det gode samarbejde baseret på indfrielsen af pågældende læringsmål igennem dialoger mellem skolens ledelse, lærere og samarbejdspartnere. Samarbejdet skal være motiveret af engagement for at få mest mulig succes.³⁰⁰ Dette opnår arkivet i

²⁹³ Bilag 4, tid 25:30-26:20

²⁹⁴ Bilag 4, tid 09:15-10:00

²⁹⁵ Bilag 4, id 10:10-12:10

²⁹⁶ Bilag 4, tid 27:00-28:00

²⁹⁷ Deloitte, s. 18

²⁹⁸ Bilag 4, tid 28:10-30:40

²⁹⁹ Deloitte, s. 25

³⁰⁰ Pors, *Understøttende undervisning*, s.165

Gentofte igennem Kulturskolerne, som sikrer faglige dialoger mellem institutionerne, samt at undervisningstilbuddene opfylder konkrete læringsmål. Lærernes forberedelse til undervisningstilbuddene sikrer også dialog og grundlag for nye samarbejder. Ud fra ovenstående evalueringsparametre kan samarbejdet mellem arkivet, kommunen og skolerne i Gentofte anses som fungerende.

Pressede lærere og en mere lukket skole?

Hos Køge Arkiverne beskriver Lars Kjær, at de har oplevet presset på lærerne som en væsentlig betingelse for deres udarbejdelse af undervisningstilbud. Undervisningstilbuddene skal passe ind i skolernes skema og skal helst dække et dobbeltmodul, således der ikke skal byttes om på timerne.³⁰¹ Kjær oplever, at skolerne var mere åbne før folkeskolereformen af 2014 og *den åbne skole* trådte i kraft.³⁰² Han mener dog, at skolerne gerne vil bruge undervisningstilbuddene på trods af de pressede skemaer.³⁰³ Køge Arkiverne har derfor udfordringer af praktisk karakter ift. at få skolerne til at benytte undervisningstilbuddene, eksempelvis kravene til skemaerne eller transport. Denne udfordring rangerer, som fremført i afgrænsningen, som nummer tre på Deloittes liste over udfordringer med et *åben skole* samarbejde.³⁰⁴ De praktiske udfordringer er derfor ikke unormale og ses især hos kommuner, der arbejder decentraliseret.

Køge Arkiverne oplever også lærernes rolle som en udfordring, hvilken rangerer som nummer to på Deloittes liste over udfordringer. Kjær oplever i nogle tilfælde elever, som kommer til arkivet med brede forespørgsler. Her kunne lærerne have forberedt arkivet på elevernes ankomst og deres tema, så arkivet havde mulighed for at hjælpe eleverne.³⁰⁵ Der har også været få tilfælde, hvor lærerne har gået i vejen for et forløb, hvilket kan skyldes en manglende afklaring af rollefordelingen.³⁰⁶ Ifølge Høyrup kræver et godt samarbejde forberedelse og tilrettelæggelse.³⁰⁷ Derfor er det vigtigt at finde en balancegang i samarbejdet med gensidig dialog mellem parterne.³⁰⁸ Ifølge Pors er balancegangen i dialogen og samarbejdet en vigtig faktor i det gode *åbne skole* tilbud.³⁰⁹

³⁰¹Bilag 5, tid 36:00-36:10

³⁰²Bilag 5, tid 36:10-36:20

³⁰³Bilag 5, tid 36:20-36:30

³⁰⁴Deloitte, s. 25

³⁰⁵Bilag 5, tid 38:40-39:20

³⁰⁶Bilag 5, tid 39:30-40:10

³⁰⁷Høyrup, *Bag punkerhåret*, s. 3

³⁰⁸Deloitte, s. 25

³⁰⁹Pors, *Understøttende undervisning*, s.165

Derfor er det væsentligt at se nærmere på kommunikationen mellem Køge Arkiverne og de lokale skoler i Køge Kommune. Køge Arkivernes placering i Køge Kommune adskiller sig fra de andre arkivers, da Køge Arkiverne som sagt ikke er et §7-arkiv. Dermed er det ikke en forpligtigelse, at arkivet skal prioritere kommunens arkivalier og arkivet har en mere fri rolle, især ift. formidling. Til forskel fra det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte varetager Køge Arkiverne selv kontakten til skolerne. Der er intet bindeled mellem kulturinstitution og skole og dermed kan det argumenteres for, at Køge Kommune benytter en mere decentral organiseringsmodel ift. de *åbne skole* samarbejder. Dette viser sig ved, at Køge Arkiverne selv har stået for kommunikationen til de lokale skoler. På denne måde har de skabt et netværk af de mest aktive og engagerede lærer ift. brugen af undervisningstilbud.³¹⁰ Med hjælp af en medarbejder fra Folkebiblioteket i Køge fik arkivet kontakt til forskellige historie-lærere, hvilket har resulteret i en erfarings/idegruppe, som er med til at udarbejde undervisningstilbud.³¹¹ Køge Kommune administrerer altså ikke samarbejdet mellem arkivet og skolerne³¹²

Den brugte finansieringsmodel er dermed, at Køge Arkiverne har de fleste udgifter ved afholdelsen af et undervisningstilbud. I nogle tilfælde skal skolerne dog selv betale et mindre beløb.³¹³ Køge Arkiverne har ansøgt om eksterne midler hos forskellige lokale, nationale og udenlandske puljer og fonde. Blandt andet en EU turistpulje, som gav muligheden for at lave en app. Denne ansøgning kom til ved hjælp af en international koordinator ansat i Køge Kommune. Dermed har Køge Kommune været behjælpelige med ressourcer.³¹⁴

Endvidere anslår Kjær, at Køge Arkiverne bruger lidt under halvdelen af en fuldtidsstilling til udarbejdelse og udførelse af undervisningstilbud.³¹⁵ De ressourcer, som skolerne og andre samarbejds-partnere byder ind med, er også i form af arbejdstimer.³¹⁶

Køge Arkiverne er placeret i Kultur- og idrætsafdelingen i Køge Kommune, men ifølge Kjær har dette ikke en særlig effekt på arkivets undervisningstilbud. Bevægelsesaspekterne i arkivets undervisningstilbud er lavet på eget initiativ og ikke på grund af deres placering i kommunalregi. Køge Kommune har dog ændret fokus fra de gamle kulturtilbud med arkiver, museer og biblioteker til idrætstilbud og et nyt stadionprojekt, dog uden de har mærket det store til det hos Køge Arkiverne.³¹⁷

³¹⁰Bilag 5, tid 29:50-30:50

³¹¹Bilag 5, tid 28:30-28:40

³¹²Bilag 5, tid 28:50-30:00

³¹³Bilag 5, tid 03:00-03:10

³¹⁴Bilag 5, tid 09:10-09:20

³¹⁵Bilag 5, tid 18:20-19:20

³¹⁶Bilag 5, tid 48:10-49:10

³¹⁷Bilag 5, tid 41:00-43:00

Kjær oplever, at kommunen er positivt stemt over for arkivets undervisningstilbud, hvor kulturudvalgsformanden har givet udtryk for, at det var dejligt at se så mange skolebørn i bevægelse.³¹⁸

Køge Arkiverne har fokuseret på de nye *Fælles Mål*, siden de kom i 2014. Kjær giver udtryk for, at undervisningstilbuddene er dannet på baggrund af praktiske overvejelser, hvorefter kravene fra de *Fælles Mål* er medtænkt.³¹⁹ Ifølge Pors giver medtænkningen af de *Fælles Mål* gode muligheder for at lave fungerende undervisningstilbud.³²⁰ Køge Arkiverne arbejder dertil med at særtilpasse undervisningstilbud, hvilket kan være med til at overkomme de oplevede udfordringer ift. lærernes rolle og praktiske elementer. Ud fra de undersøgte parametre vil Køge Arkivernes position som undervisende arkiv på flere punkter være fungerende.

Praksis som grundlag for teoretiske overvejelser

Odense Stadsarkiv arbejder i lighed med Køge Arkiverne ud fra praktiske erfaringer og selvskabte netværk. Odense Stadsarkiv har også en oplevelse af, at presset er steget på lærernes arbejdstid efter folkeskolereformen af 2014. Ifølge Johnny Wøllekær foregår dialogen mellem arkiv og skole mest på skrift, da det er vanskeligt at få del i lærernes tid.³²¹ Odensequizzens succes har dog muliggjort et samarbejde med de lokale lærere. Der er oprettet et netværk af engagerede lærere, som selv har henvendt sig og fået timer til at udarbejde et undervisningstilbud i samarbejde med Odense Stadsarkiv.³²² Dette samarbejde har dannet grundlag for ansøgningen af eksterne midler til *Myredetektiverne* lige som det har muliggjort en evaluering af Odensequizen. Odense Stadsarkiv har desuden været i kontakt med en børn og kultur konsulent ansat af Odense Kommune med henblik på at komme i kontakt med de lokale skoler. Arkivet samarbejder også med det lokale bibliotek, som har været behjælpelige med at dele deres kontakter og erfaringer med de lokale skoler.³²³

³¹⁸Bilag 5, tid 43:20-43:30

³¹⁹Bilag 5, tid 21:50-22:20

³²⁰Pors, *Understøttende undervisning*, s.165

³²¹Bilag 6, tid 30:20-32:00

³²²Bilag 6, tid 17:50-19:20

³²³Bilag 6, tid 21:30-22:50

Odense Stadsarkiv har oplevet, at det er en udfordring at finde praktiske ressourcer til konkrete samarbejds møder. Arkivet oplever ikke praktiske udfordringer som eksempelvis transport, da alle skolebørn kører gratis med bybusserne.³²⁴ Der er dog finansielle udfordringer såsom indhentning af sponsorater til Odensequizen. I 2015 måtte arkivet selv finansiere en del af præmiesummen på 10.000 kr., som tidligere var finansieret af lokale banker.³²⁵

Som finansiering af det nye undervisningstilbud *Mytedetektiverne* har arkivet ansøgt om eksterne midler hos HistorieLab og kulturministeriet. Der er ansøgt om et beløb på ca. en halv million kroner.³²⁶ Samarbejdet med de lokale lærere har bidraget til denne proces, således tilbuddet følger de *Fælles Mål* bedst muligt.³²⁷ Dette samarbejde kan derfor sammenlignes med Køge Arkivers samarbejde med skolerne, hvor der ikke nødvendigvis er et kommunalt bindeled. Odense Stadsarkiv har dog benyttet kommunale medarbejdere og offentlige samarbejdspartnere til at skaffe praktiske informationer, men selve det dialogbaserede samarbejde er kommet i stand ved skabelsen af eget netværk. Arkivet har derfor lykkedes med at skabe et *åben skole* tilbud, som er baseret på læringsmål og gensidig dialog, hvilket ifølge Pors er en forudsætning for et godt undervisningstilbud.³²⁸ Ud over lærernes arbejdstid og de finansielle udfordringer giver Wøllekær ikke udtryk for andre udfordringer i forbindelse med undervisningstilbud. Dermed oplever arkivet meget få af de udfordringer, som Deloitte's rapport omkring *den åbne skole* fremstiller.³²⁹

Odense Stadsarkiv benytter en finansieringsmodel, som især kan sammenlignes med Køge Arkivers. Arkivet står for de fleste ressourcer både ift. økonomi og arbejdstimer. Wøllekær angiver, at arkivet gør brug af ca. to fuldtidsstillinger i en uge på at udvikle og udføre Odensequizen. I quizzens første år brugte de dog flere ressourcer, men på baggrund af erfaringen er der nu opbygget et let redigerbart skellet til quizzen.³³⁰ Der er endnu ikke tal på, hvor mange arbejdstimer der bruges på udarbejdelsen af *Mytedetektiverne*.

Odense Stadsarkiv hører under borgmesterforvaltningen i Odense Kommune. Denne placering skyldes, at arkivet er et administrativt §7-arkiv, som er til for embedsværket og tager sig af bevaring og kassation af offentlige arkivalier. Ifølge Wøllekær giver den kommunale placering frihed, så

³²⁴Bilag 6, tid 23:30-23:50

³²⁵Bilag 6, tid 23:50-24:20

³²⁶Bilag 6, tid 38:10-38:40

³²⁷Bilag 6, tid 16:50-18:00

³²⁸Pors, *Understøttende undervisning*, s.165

³²⁹Deloitte, s. 25

³³⁰Bilag 6, tid 08:30-9:30

længe de administrative opgaver bliver opfyldt.³³¹ Arkivet får dog ikke ekstra ressourcer til formidlingsopgaver såsom undervisningstilbud på trods af, at borgmesterforvaltningen har en kommunikationsstrategi, der går ud på at fortælle om Odense bys forandring og historik. Odense Stadsarkiv kan selv bestemme, hvad de laver og derfor har der ikke været særlige organisatoriske udfordringer.³³² Den organisatoriske model, der bruges mellem kulturinstitutioner, skoler og kommunen er til en vis grad central, idet Odense Kommune har ansat en børne- og kulturkonsulent, der kan hjælpe med at skabe kontakt mellem institutionerne.³³³ Ifølge Wøllekær har der i Odense Kommune været diskussioner omkring overflytning til kulturforvaltningen, hvilket ville betyde, at Odense Stadsarkiv ville blive indskrænket af Odense Bys Museers femårs planer og dermed ikke have samme grad af frihed til eksempelvis formidlingsopgaver. Arkivets placering i kommunen har dermed en betydning for muligheden for at udarbejde undervisningstilbud.³³⁴

Som samlet evaluering af Odense Stadsarkivs samarbejde, finansiering og organisation skildres et fungerende miljø for udviklingen af undervisningstilbud. Det er dog tankevækkende, at Pors taler om dialog og opfyldelse af læringsmålene som afgørende for et godt undervisningstilbud, når arkivet har lykkedes med at lave Odensequizen uden at starte med det grundlag.³³⁵ Det kan siges, at Odense Stadsarkiv har haft en bottom-up tilgang, da Odensequizen har skabt grundlag for dialogen med de lokale lærere og har givet anledning til at udvikle et tilbud, der opfylder de *Fælles Mål*.

Eksterne ressourcer - en kortsigtet løsning?

Da Kolding Stadsarkiv har søgt eksterne midler til udarbejdelsen af undervisningstilbud, adskiller grundlaget for undervisningstilbuddene sig fra de andre arkiver. I modsætning til f.eks. Odense Stadsarkiv er Kolding Stadsarkivs tilbud opbygget ud fra teoretiske overvejelser. De *Fælles Mål* med dertilhørende færdigheds- og vidensmål er brugt som rettesnor til udviklingen af undervisningstilbud.³³⁶ Kolding Stadsarkiv har fået over en halv million kroner i eksterne ressourcer til dette.³³⁷ De eksterne ressourcer er bl.a. gået til en fuldtidsstilling i skoletjenesten, hvor Kamma Poulsen-Hansen er blevet ansat. Andre dele af ressourcerne er blevet brugt til at købe nogle lokale lærere fri til at hjælpe med

³³¹Bilag 6, tid 32:40-33:10

³³²Bilag 6, tid 36:40-38:00

³³³Deloitte, s. 16-18

³³⁴Bilag 6, tid 33:20-35:20

³³⁵Pors, *Understøttende undervisning*, s.165

³³⁶Bilag 7, tid 11:50-12:30

³³⁷Bilag 7, tid 32:30-32:40

udviklingen af undervisningstilbud. De eksterne ressourcer har dermed givet lokale folkeskolelærere mulighed for at deltage i arkivets workshops omhandlende undervisningstilbud og med diskussion af *Fælles Mål*, pædagogik og didaktik. Dette har medført, at arkivet har fået et unikt samarbejde med lokale lærere, som adskiller sig fra de tre andre arkivers.³³⁸

Samarbejdet bygger på, at lærerne er med til udarbejdelsen af undervisningstilbuddene og på den måde får et særligt til ejerskabsforhold til tilbuddene. Denne metode er ifølge Ingvorsen optimal, hvis arkiverne ønsker engagerede lærere.³³⁹ Samarbejdet med lærerne har skabt et ambassadørkorps ude på skolerne, som fortæller positive historier om Kolding Stadsarkiv, hvilket udbreder viden om arkivets tilbud. Samarbejdet er baseret på klare rammeforhold. Arkivet står for arbejdet med at lave undervisningstilbuddene, og lærerne tages med på råd til workshop.³⁴⁰

Kommunikationen med skolerne er grundlagt via en årlig ”speeddating dag” mellem skolerne og kulturinstitutionerne arrangeret af Kolding Kommune. Kolding Stadsarkiv har benyttet denne anledning til at gøre opmærksom på, at de gerne vil bruges som en del af *den åbne skole*. Derudover har arkivet været i kontakt med de lokale skoleledere.³⁴¹ Dermed har Kolding Stadsarkiv skabt et solidt samarbejde med de lokale skoler og ser ingen udfordringer ift. at komme i kontakt med skolerne og samarbejde med dem på et kompetent fagligt niveau.³⁴²

Arkivet har dog store praktiske udfordringer ift. transport i Kolding Kommune. Der er ingen former for transportstøtte til landskolerne, hvilket vil sige, at det kun er de bynære skoler, der kan komme ind på arkivet.³⁴³ Dette er en kæmpe udfordring for Kolding Stadsarkiv, hvilket Deloitte også problematiserer i andre *åben skole* samarbejder.³⁴⁴ Arkivet løser problemet ved at placere nogle lette udgaver af deres undervisningstilbud hos Kolding Kommunes mindre lokalarkiver. Dette gøres med Kolding Stadsarkivs dogme om, at lokalhistorie er globalhistorie, som betyder, at lokalarkiverne kan lave undervisningstilbud med deres arkivalier.³⁴⁵ Dogmet er ifølge Ingvorsen en god metode til at få lokalhistorien i brug.³⁴⁶ På den måde har Kolding Stadsarkiv en midlertidig løsning på de praktiske udfordringer. En langsigtet løsning skal komme i form af flere eksterne midler, hvor ambitionen er at

³³⁸Bilag 7, tid 34:00-35:00

³³⁹Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 121

³⁴⁰Bilag 7, tid 35:50-36:00

³⁴¹Bilag 7, tid 37:50-39:50

³⁴²Deloitte, s. 25

³⁴³Bilag 7, tid 41:50-43:00

³⁴⁴Deloitte, s. 25

³⁴⁵Bilag 7, tid 43:00-44:00

³⁴⁶Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 8

nå længere ud af Kolding.³⁴⁷ Arkivet vil stadig udbyde gratis undervisningstilbud på trods af mulige omkostninger ved særligt tilpassede forløb.³⁴⁸

Finansieringen af undervisningstilbuddene er som nævnt baseret på eksterne ressourcer. Konkret er der tale om TREFORS værdipulje, som har til mål at støtte projekter, der styrker trekants området. Endvidere er der tale om SkoleTjensteNetværk på 60.000 kroner og HistorisLabs pulje på 295.000 kroner. Derudover er der søgt penge fra A.P. Møllers folkeskolefond.³⁴⁹ Arkivet fik dog ikke penge fra A.P. Møllers folkeskolefond, men de fik til dels svar på, hvad der skulle laves om i ansøgningen for at modtage penge. Ifølge Poulsen-Hansen var fornemmelsen, at A.P. Møller gerne ville have en efteruddannelse på området for at give et kompetenceløft til lærerne som kan brede sig til resten af Danmark.³⁵⁰ A.P. Møllers krav til efteruddannelse minder om den svenske arkivpædagogik, hvor der også er sket en centralisering af efteruddannelse.³⁵¹

Kolding Stadsarkiv har en fremtidig finansiell udfordring, da skoletjenesten på arkivet er baseret på en finansieringsmodel, hvor der bruges eksterne ressourcer.³⁵² Derfor skal Kolding Stadsarkiv overbevise deres kommunale forvaltning om, at de skal finansieres.³⁵³ Arkivet er under by og udviklingsforvaltningen i Kolding Kommune. Det betyder, at arkivet skal varetage kommunens administrative opgaver, men ellers ikke har bundne opgaver. I forhold til den finansielle situation har arkivet spurgt om ressourcer fra både by- og udviklingsforvaltningen og børn- og ungeforvaltningen. Kolding Stadsarkivs arbejde bliver påskønnet i kommunen, men det har endnu ikke givet ressourcer.³⁵⁴

Det er svært at udlede, hvilken organisatorisk model Kolding Kommune benytter, da der ses elementer fra både den decentraliserede og centraliserede model. Førstnævnte på baggrund af, at organiseringen af samarbejdet mellem arkivet og de lokale skoler sker uden kommunens involvering.³⁵⁵ Kolding Kommune har dog sørget for, at skolerne og kulturinstitutionerne kan møde hinanden til en den førnævnte speeddating dag, hvilket resulterer i nogle centraliserede samarbejder. Kolding Kommune samarbejder derfor også med andre kulturinstitutioner. Det ses bl.a. ved placeringen af selve Kolding

³⁴⁷Bilag 7, tid 43:40-44:10

³⁴⁸Bilag 7, tid 44:10-45:00

³⁴⁹Bilag 7, tid 52:40-54:00

³⁵⁰Bilag 7, tid 55:30-56:50

³⁵¹Skånes Arkivförbund. *Slutrapport*.

³⁵²Deloitte, s. 18

³⁵³Bilag 7, tid 51:20-52:20

³⁵⁴Bilag 7, tid 51:20-52:20

³⁵⁵Deloitte, s. 17-18

i et kulturhus ved navn Nicolai.³⁵⁶ Denne placering har skabt samarbejder med skuespillere, designere og pædagoger, samt gode diskussioner om formidling, fortælle teknik og andre greb.³⁵⁷ Placeringen af Kolding Stadsarkiv har muligvis været med til at skabe idéen om, at de skulle udbyde undervisningstilbud.

Kolding Stadsarkiv oplever ikke udfordringer ift. samarbejde eller deres pædagogiske kompetencer, idet arkivet forbereder sig ud fra skolernes betingelser. Dette kan siges at være et eksempel på et gensidigt samarbejde, som ifølge Pors kan være med til at skabe nogle velfungerende *åben skole* tilbud, som kan virke på lang sigt.³⁵⁸ Dog har Kolding Stadsarkiv betydelige praktiske og finansielle udfordringer. Det betyder, at arkivet enten skal fortsætte søgningen om eksterne midler eller skal have ekstra penge fra Kolding Kommune for at kunne opretholde samme niveau af undervisningstilbud. Kolding Stadsarkivs samarbejder med de lokale skoler kan dog beskrives som veletablerede og på nuværende tidspunkt fungerende ift. at skabe bedst mulige betingelser for gode undervisningstilbud.

Diskussion

Specialet har fokuseret på, hvordan arkivernes undervisningstilbuds fungerer ift. teoretiske og praktiske overvejelser. De fire arkiver har alle succes med at lave undervisningstilbud til folkeskolen; dog adskiller tilbuddenes struktur sig fra hinanden. Diskussionen vil derfor tage udgangspunkt i arkivernes forskelligheder.

Teori eller praksis?

Arkiverne har forskellige tilgange til struktureringen af opstartsfasen. Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte og Kolding Stadsarkiv har haft en teoretisk tilgang med udgangspunkt i de *Fælles Mål*, ligesom færdigheds- og vidensmål er medtænkt i undervisningstilbuddene. Det betyder også, at lærerne har viden om, hvad arkiverne kan byde ind med ift. opnåelsen af læringsmål. Anderledes ser det ud hos Køge Arkiverne og Odense Stadsarkiv, der arbejder ud fra et praktisk udgangspunkt med princippet *learning by doing*.

³⁵⁶Bilag 7, tid 01:01:10-01:01:50

³⁵⁷Bilag 7, tid 58:10-58:50

³⁵⁸Pors, *Understøttende undervisning*, s.165

Det er hverken rigtigt eller forkert at have udgangspunkt i teori eller praksis. Flere arkiver udtrykker dog, at lærerne gerne vil have konkrete tilbud med overblik over, hvilke færdigheds- og vidensmål som dækkes. Dermed kan den teoretiske tilgang være med til at styrke samarbejdet med skolerne, idet lærerne lettere vil kunne se fordelene ved at benytte undervisningstilbuddet.

Hvis arkivernes hensigt er at ansøge om eksterne midler kræver det oftest, at undervisningstilbuddet defineres ud fra de *Fælles Mål*. Dette gælder eksempelvis HistorieLab, hvor ansøgningen af puljemidler kræver, at undervisningstilbuddene begrundes med de *Fælles Mål*. Det ses bl.a. hos Odense Stadsarkiv, som udarbejder det nye undervisningstilbud Mytedetektiverne ud fra en mere teoretisk tilgang med tanke på de *Fælles Mål* for at få eksterne midler til finansieringen.

Den teoretiske tilgang til de *Fælles Mål* er altså nødvendig, hvis arkivets ambition er at få eksterne midler. I nogle tilfælde kan et praktisk udgangspunkt dog være succesfuldt og inspirere til yderligere arbejde med undervisningstilbud, som det ses hos Odense Stadsarkiv. Udarbejdelsen af undervisningstilbud ud fra praktiske erfaringer kan virke lettere tilgængeligt for arkiver og have positive følgevirkninger ift. samarbejde med skolerne, som det ses ved Odensequizzen, som fangede lærernes interesse og skabte grundlag for samarbejde.

Der kan altså være fordele både ved brug af et teoretisk og et praktisk udgangspunkt. Derfor må arkiverne ud fra deres forudsætninger vurdere, hvilken metode der passer deres arbejdsform bedst. En mulig løsning kunne være at kombinere det teoretiske og praktiske udgangspunkt, således at undervisningstilbuddet konkretiseres ift. de *Fælles Mål*, men stadig tilrettelægges efter arkivernes tidligere erfaringer.

Det pædagogiske udgangspunkt

Arkiverne har vidt forskellige pædagogiske udgangspunkter, hvilket ses ved undervisningstilbuddenes form, deres brug af redskaber og motivationsfaktorer. De har dog det til fælles, at læringen er uformel og ikke ligner traditionel klasseundervisning. Eleverne deltager aktivt i undervisningstilbuddene, hvilket følger Deweys læringsteori om *learning by doing* og børns naturlige eksperimenterende interesser. Tilbuddene baseres desuden på samarbejde mellem elever og formidler, hvilket ifølge Vygotskys læringsteori om *zonen for nærmeste udvikling* fordrer elevernes læring. Dermed kan det argumenteres for, at de danske arkiver delvist arbejder som i Sverige, hvor den svenske arkivpædagogik lægger vægt på aktiv deltagelse, brug af arkivalier og udklædning.

De danske arkiver har dog selv måtte opfinde deres pædagogiske udgangspunkt, idet der ikke findes nogen form for centralisering af arkivpædagogik i Danmark. Dette adskiller sig fra Sverige, hvor arkivpædagoguddannelsen danner base for udarbejdelsen af undervisningstilbud. Da denne centralisering ikke findes i Danmark er det begrænset, hvilke former for vidensdeling, der er på området. Dog ses, at HistorieLab har taget initiativ til en form for centralisering på området, eksempelvis ved konferencen af 14. marts 2016, hvor samarbejdet mellem arkiver og folkeskolen blev diskuteret med henblik på undervisningstilbud.³⁵⁹ Desuden foregår arkivformidlingsmøder og enkelte konferencer med arkiver i Sverige og Norge, men der findes ingen direkte efteruddannelse af arkivarer. Hvis en arkivar ønsker en formel uddannelse i emnet lægger museumsformidleruddannelsen tættest op af arkivpædagoguddannelsen i Sverige, men her undervises ikke i brugen af arkivalier. Forskningsoversigten har vist, at undervisning og arkiver er tænkt i sammenhæng siden 1970'erne i Danmark. Det er dog ikke blevet til et centralt tema som i Sverige. Denne form for decentralisering har skabt forskelligartede og kreative undervisningstilbud, men en konkret efteruddannelse af arkivarer med fokus på formidling vil give en mere professionel tilgang til området, idet den kan sikre en højere grad af vidensdeling og fokus på danske arkiver som undervisende institutioner.

Synlighed eller et alternativ til undervisningen?

De fire arkivers udbud af undervisningstilbud er spændende og kreative, men der melder sig spørgsmål ift. arkivernes funktion. Er arkiverne synlige som institution eller glider de i baggrunden? Er synlighed vigtigt eller skal arkiverne se sig selv som et alternativ til skolernes undervisning?

Arkiverne får deres arkivalier i spil i undervisningstilbuddene på den ene eller anden måde. Arkivernes brug af arkivalier kan være en del af en strategi for at skabe synlighed og uddanne nye fremtidige brugere. Dog udtrykker de undersøgte arkiver ikke dette som målsætningen. Målsætningen er i stedet at skabe spændende tilbud, der fanger elevernes interesse, fordrer læring og giver arkivet mulighed for at benytte deres samlinger på nye måder.

Det kan diskuteres, om det overhovedet er arkivernes opgave at lave undervisningstilbud. I forhold til arkivloven er det ikke pålagt danske arkiver at undervisningstilbud, men mange af arkiverne har alligevel påtaget denne formidlingsopgave for at bruge deres samling og øge synligheden. Tiltaget *den åbne skole* har desuden været en god anledning til at oprette samarbejde med skoler. Det må dog

³⁵⁹Bilag 1

tilføjes, at nogle arkiver har haft undervisningstilbud længe før dette tiltag trådte i kraft i 2014. Nogle arkiver oplever endda, at skolerne er blevet mere lukkede på grund af det øgede pres på lærerne. Derfor er det ikke en selvfølge, at et samarbejde mellem arkiv og folkeskole kan fungere.

Der kan også stilles spørgsmål til, om arkiverne som institution er synlige nok i deres undervisningstilbud. Dette kommer an på tilbuddets form. De fire analyserede arkiver bruger arkivalierne aktivt i tilbuddene. I nogle tilfælde kan der dog være problemer ift. synligheden af arkivet som afsender af tilbuddet, eksempelvis i læringsspillene fra det Lokale Historiske Arkiv i Gentofte og de let tilgængelige byvandring fra Køge Arkiverne.

I denne forbindelse kan der sættes spørgsmålstegn ved, om arkivets synlighed er vigtig i undervisningstilbuddene eller om arkiverne i stedet skal fungere som alternativ til den formelle undervisning. Dette har været et springende punkt i løbet af interviewundersøgelserne. Mette Henriksen fra det Lokale Historiske Arkiv i Gentofte og Kamma Poulsen-Hansen fra Kolding Stadsarkiv mener at arkivet skal ses som et alternativ til undervisningen. Synliggørelsen spiller også en rolle, men primært skal arkivet hjælpe skolerne med at højne niveauet. I lighed ser Lars Kjær fra Køge Arkiverne ikke undervisningstilbuddene som en metode til synliggørelse. Sociale medier og lokalpressen betragtes som bedre metoder. Odense Stadsarkiv adskiller sig fra de andre arkiver. Johnny Wøllekær udtrykker, at målet med Odensequizen også har været øget opmærksomhed, synliggørelse og udvidelse af brugergruppen.

Størstedelen af arkiverne påpeger altså, at virket som undervisende institution er deres primære mål med undervisningstilbuddene. Arkivets synlighed bliver dermed en sekundær faktor, som kommer ind ad bagvejen ved det pågældende undervisningstilbuds succes. Denne tilgang understøtter Pors, idet det gode *åben skole* samarbejde er baseret på gensidighed og ikke på, at en ekstern partner skal spekulere i at have noget ud af samarbejdet.³⁶⁰ Det kan altså være en potentiel udfordring, hvis et arkiv kun laver undervisning for egen vindings skyld.³⁶¹ Dermed kan det argumenteres for, at arkiverne indirekte øger synligheden ved at udarbejde gode undervisningstilbud, hvor deres arkivalier benyttes aktivt. Synlighed bliver altså indirekte skabt ved arkivets virke som undervisende institution.

³⁶⁰Pors, *Understøttende undervisning*, s. 165

³⁶¹Deloitte, s. 25

Kommunikation og samarbejde med folkeskolen

Arkiverne gør brug af forskellige strategier ift. kommunikation og samarbejde med deres lokale folkeskoler. Arkiverne har dog enten haft kontakt med en kommunal koordinator eller har haft adgang til skolernes mailkartotek. Kommunernes hjælp til kontaktskabelse mellem arkiv og skole har fungeret som en god kommunikationsvej. Der er ingen tvivl om, at Gentofte Kommunes model med Kulturskolerne har gode forudsætninger for langsigtet kommunikation med skolerne både i form af deres ressourcer og overblik over undervisningstilbud. Dog har Odense Stadsarkiv og Kolding Stadsarkiv fået et samarbejde på at køre med engagerede og motiverede lærere. Denne samarbejdsform kan være med til at skabe balance mellem arkivets og lærerens rolle, hvilket kan give fundament for fremtidige samarbejder.

Kommunikationen udfordres dog af, at lærerne er pressede i deres arbejde. Dette kan løses med konkret kommunikation og undervisningstilbud, som ikke kræver for meget af lærerne. Arkiverne skal altså være villige til gøre en del af forarbejdet for at sikre de bedste betingelser for samarbejdet.

De politiske og kommunale strukturer

Den kommunale og politiske strukturer har betydning arkivernes mulighed har for at lave undervisningstilbud. Folkeskolereformen af 2014 og tiltaget *den åbne skole* øgede arkivernes mulighed for at være en ekstern partner til skolerne. Dernæst gav de *Fælles Mål* konkrete punkter, som arkiverne kan tilrettelægge deres undervisningstilbud efter. Dog har tre af de fire undersøgte arkiver lavet undervisningstilbud før reformen og kun Kolding Stadsarkiv har set tiltaget som en ny mulighed. Lars Kjær fra Køge Arkiverne mener endda, at folkeskolereformen har medført et øget pres på lærerens arbejdstid, hvilket er en udfordring for samarbejdet.

Især fra 1960'erne til 1980'erne var der lignende politiske tiltag, der opfordrede til benyttelse af lokalhistoriske kulturtilbud.³⁶² I 1999 kom desuden det politiske tiltag ”de nye partnerskaber”, hvilket af Larsen blev set som en unik indgang til at få skolerne til at arbejde sammen med kulturinstitutioner.³⁶³ Disse tidligere tiltag har dog ikke ført til nogen yderligere form for centralisering af danske arkivers arbejde med undervisningstilbud.

³⁶²Pors, *Understøttende undervisning*, s.163

³⁶³Larsen, *Fra lokalarkiver til skoler*, s. 9

De kommunale strukturer har stor indflydelse på arkivernes kommunikations- og finansieringsmuligheder. Af de undersøgte arkiver er det kun det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte, som har undervisningstilbud, der udelukkende er finansieret af Gentofte kommune. De andre arkiver har været nød til at søge om eksterne midler, hvilket kun sikrer en kortsigtet finansiering. Derfor er der pres på disse arkiver, enten i form af udformning af nye ansøgninger eller for at overbevise deres kommunale forvaltninger om, at de skal finansieres.

Arkiverne har kun bundne opgaver af administrativ karakter i forbindelse med arkivernes kommunale forvaltninger. På trods af dette vælger arkiverne stadig at prioritere formidlingsopgaver. Det ses bl.a. ved, at arkivet i Gentofte definerer sig først og fremmest som et formidlende arkiv og dernæst et administrativ. Køge Arkiverne, som er ikke §7-arkiv, definerer sig ligeledes som formidlende og bevarende institution. I denne undersøgelse ses, at det ikke spiller en større rolle om arkivet tilhører en borgmesterforvaltning eller en kultur- og fritidsforvaltning. Det viser sig, at de undersøgte arkiver har forholdsvis frie roller ift. deres formidlingsopgaver, dog skal flere sikres af ekstern finansiering.

Udfordringer

Arkiverne har finansielle udfordringer, idet flere af de undersøgte arkiver er afhængige af eksterne ressourcer for at kunne udbyde undervisningstilbud. Dette er på længere sigt problematisk, hvis ikke de får bevilliget eksterne midler eller får ekstra midler af kommunen. Denne udfordring har eksisteret i mange år. De undersøgte arkiver har været klar over, at det ville være svært at få kommunen til at hjælpe med finansieringen. Tidligere forskning har peget på, at det burde være kommunernes opgave at finansiere undervisningstilbud fra arkiverne.³⁶⁴ Det er dog ikke blevet normal praksis, hvilket ses ved, at det af de undersøgte kun er Gentofte Kommune, der egentligt finansierer sådanne tiltag. Arkiverne står også over for en række praktiske udfordringer. Det kan være transportmulighederne i kommunen, som det ses hos Kolding Stadsarkiv eller lærernes arbejdstid som hos Køge Arkiverne og Odense Stadsarkiv.

Da de undersøgte arkiver har fungerende undervisningstilbud er det et muligt, at andre arkiver vil opleve flere udfordringer. Dette kan være ift. mislykket kommunikation, manglende pædagogiske

³⁶⁴Ingvorsen, *Lokalhistorie*, s. 120

kompetencer og interessekonflikter. Det er altså væsentligt, at arkiverne tager højde for disse udfordringer inden og i udarbejdelsen af undervisningstilbud.

Har alle arkiver mulighed for at lave undervisningstilbud?

Det er vigtigt, at et arkiv gør sig flere overvejelser inden der bruges ressourcer på at lave undervisningstilbud.

Specialet har jf. forskningsoversigten fundet en større mængde forskning på området. Arkiverne kan med fordel lade sig inspirere af denne forskning ift. redskaber og metoder. Endvidere kan der hentes inspiration og viden fra de arkiver, som arbejder med undervisningstilbud i Danmark. Den svenske arkivpædagogik kan også være en god inspirationskilde ift. pædagogiske overvejelser og værktøjer.

En undersøgelse af lokalområdets skoler omhandlende deres behov og interesse for arkivets undervisningstilbud vil også være relevant for arkiverne. En idé kunne være at etablere kontakt og samarbejde med skolerne inden selve undervisningstilbuddet udarbejdes. På denne måde kan lærerne muligvis motiveres til at være med til at skabe undervisningstilbuddet, hvilket kan give viden om de *Fælles Mål* samt give lærerne ejerskab over tilbuddet. En anden måde kan med inspiration fra Odense Stadsarkiv være at udarbejde et praksisorienteret undervisningstilbud, som kan vække lærernes motivation og være fundamentet for videre samarbejde med skolerne. Det er desuden væsentligt, at arkivet fra start erkender og håndterer de udfordringer, som kan opstå i deres lokalområde.

En anden central overvejelse er formen af selve undervisningstilbuddet. Med inspiration fra Hermansen består et godt undervisningstilbud af tre faser: en forfase, midterfase og efterbearbejdningsfase.³⁶⁵ Et godt undervisningstilbud skal også rumme konkrete pædagogiske virkemidler, som kan skabe motivation og læring, såsom: aktiv deltagelse, samarbejde, kommunikation, undersøgelse, konstruktion og kreativ udfoldelse. Dertil kan det være en god idé, at undervisningstilbuddet afsluttes med et resultat eller et produkt.

³⁶⁵Hermansen, *Historiefortælling som hovedvejen*, s. 18

Undervisningstilbuddets finansiering skal også overvejes. Hvis ikke kommunen kan tilføje ekstra midler skal arkiverne ansøge om eksterne midler. Dette vil oftest betyde, at ansøgningen skal indeholde begrundede pædagogiske og faglige overvejelser bl.a. i forhold til de *Fælles Mål*. Samarbejde med lærere kan derfor give arkivet bedst mulige forudsætninger for at eksterne midler.

Vigtigst er, at arkivet er motiveret og engageret for at lave undervisningstilbud. Dette betyder også, at arkivet skal være villige til at arbejde for at nå skolernes interesse og skabe gode samarbejder. Et godt og velfunderet undervisningstilbud er baseret på et godt samarbejde med de lokale folkeskoler.

Konklusion

Denne undersøgelse har vist, at indholdet af de fire arkivers undervisningstilbud er forskelligartet. Undervisningstilbuddene tager forskellig form, heriblandt læringspil, digitale byvandring, quiz og visuel taktil læring. Dermed ses et bredt udvalg af pædagogiske og arkivfaglige redskaber til at etablere undervisningstilbud. Dette indbefatter især aktiv deltagelse, indlevelse, samarbejde og motiverende læring. Endvidere bruger arkiverne deres egen lokalisering og lokalområdet som læringsrum. Alle arkiverne gør brug af deres arkivalier i undervisningstilbuddene, dog med stor variation i anvendelsen. Arkiverne anvender bl.a. journaler, protokoller, beretninger, fotos, lydoptagelser og filmoptagelser. På den måde kommer store dele af arkivernes samlinger i spil.

På baggrund af arbejdet med undervisningstilbud til folkeskolen har arkiverne fået brugbare erfaringer ift. at etablere samarbejder med folkeskolen. Her kan fremhøves to generelle pointer. For det første er samarbejdet med lokale lærere af stor betydning. Et tæt samarbejde kan forbedre arkivernes pædagogiske kompetencer og give lærerne ejerskab over undervisningstilbuddene, hvilket er med til at skabe engagement. Endvidere styrkes arkivernes netværk til de lokale skoler. Arkiverne skal dog sørge for størstedelen af arbejdet, da lærernes arbejdsbetingelser i form af manglende tid kan være en udfordring. Den anden pointe er, at lærerne ønsker konkrete undervisningstilbud, som er let tilgængelige, således lærerne ikke skal bruge meget tid på forberedelse. Endvidere er det en fordel, hvis undervisningstilbuddene beskrives ud fra de *Fælles Mål*.

Specialets analyse har vist, at arkiverne overvejende arbejder ud fra praktiske erfaringer. Anvendelsen af teoretiske metoder ses primært i forbindelse med de *Fælles Mål*, hvor to af de undersøgte arkiver arbejder konkret ud fra disse. De to andre arkiver har den praktiske metode som udgangspunkt, hvor

de *Fælles Mål* ikke nødvendigvis medtænkes i undervisningstilbuddene. Arkiverne tager altså i høj grad udgangspunkt i deres egne erfaringer og oplevede motivationsfaktorer. Arkiverne finder i visse tilfælde inspiration fra den svenske arkivpædagogik, f.eks. ved brug af udklædning og ønsket om at udbrede viden om arkiverne. Den tidligere danske forskning på området beskrives ikke som bagvedliggende inspirationsfaktor for undervisningstilbuddene, ligesom arkiverne sjældent er bevidste om pædagogisk- og læringsteori.

Arkivernes strukturelle betingelser er varierende. Den kommunale organisering spiller en afgørende rolle for arkivernes grundlæggende muligheder for at etablere undervisningstilbud. Dette er bl.a. i forhold til arkivernes betingelser for at etablere et samarbejde med folkeskolerne, idet en kommunal forbindelse kan styrke kommunikationen og hjælpe med at organisere samarbejdet. Kommunen er dog kun i få tilfælde direkte involveret i samarbejdet mellem arkiv og skole. Endvidere er kommunens organisering af betydelig karakter ift. arkivernes finansiering af undervisningstilbud. Flere arkiver er nødsaget til at søge eksterne midler, idet kommunerne ikke understøtter arkivernes ressourcemæssige forhold i etableringen af undervisningstilbud.

Analysen påviser, at arkivernes største udfordring er at få de rette ressourcemæssige forhold til etableringen af undervisningstilbud. Dette er bl.a. arbejdstimer og finansiering. Derfor er de fleste arkiver nødsaget til at søge eksterne ressourcer, hvilket kan være en usikker kortsigtet løsning. Arkiverne har altså behov for, at kommunerne på længere sigt sætter ressourcer af til finansiering undervisningstilbuddene. De ressourcemæssige udfordringer har også betydning for samarbejdet med lærerne, da lærernes arbejdstid oftest skal købes fri. Desuden beskriver arkiverne praktiske udfordringer, hvilket bl.a. kan være ift. transport og lærernes arbejdstid. Arkiverne oplever, at lærerne er pressede på tid og derfor kan være svære at kommunikere og samarbejde med.

Generelt set viser undersøgelsen, at arkivers mulighed for at skabe undervisningstilbud til folkeskolen er eksisterende. De undersøgte arkiver er eksemplarer på, at det er muligt at lave undervisningstilbud ud fra forskellige former, erfaringer, metoder og betingelser. En vigtig pointe er, at arkivernes samarbejde med folkeskolerne er med til at danne muligheder for etablering af undervisningstilbud. Dertil skal arkiver tage højde for potentielle udfordringer og kende til eventuelle løsninger inden der bruges ressourcer på tilrettelæggelsen af selve undervisningstilbuddet.

Litteraturliste

Tekst

Andersen, Knud H. "Skolen og lokalhistorien" I *Vulkanen - Ren LAVA - Tema: Børn, unge og lokalhistorie*. 6-10. LAVA, 1998.

Andersen, Tanja Maria, "Samarbejde og kommunikation". I *Historiepædagogik*, redigeret af Thomas Binderup og Børge Troelsen, 190-207. KvaN, 2012.

Brinkmann, Svend. og Lene Tanggaard. *Kvalitative metoder – en grundbog*. Hans Reitzels Forlag, 2010.

Brinkmann, Svend. "John Dewey – science for a changing world". Transaction Publishers, 2013.

Bro, Henning. "Fortid og Fremtid. Lokalhistorie". *Historisk Tidsskrift* - Bind 109 Hæfte 2 (2009), s. 474-503

Deloitte, "Den åbne skole – Undervisningsministeriet", Deloitte, 2014.

DHF, *Idebog for lokalhistorie*. Dansk historisk Fællesforening, 1977.

Ehlers, Søren. *Historie og Lokalsamfund – En håndbog i formidling*, Søren Ehlers. København: Dansk historisk fællesforening, 1990.

Forenklede Fælles Mål i historie – *Håndsrækning*, red. Jens Aage Poulsen og Nikolaj Petersen. HistorieLab, 2015

Frikke, John. og Lars Groth. *Lokalhistorie Idé og metode*. Amtscentralen i Odense, 1984.

Gabrielsen, Karsten. *Rapport fra et nordisk seminar om arkivformidling*, Arkivforeningen, 2004.

Grønbæk Pors, Justine. "Understøttende undervisning". I *Folkeskolen – efter reformen*, redigeret af Jens Rasmussen, Claus Holm og Andreas Rasch-Christensen, 157-171. Hans Reitzels Forlag, 2015.

Hermanssen, Mads. ”Historiefortællingen som hovedvejen i livet og benchmark for: Museumsdidaktik”, i *Unge pædagoger*, nr. 1, 2011. s. 18-22.

Høyrup, Lise. ”Bag punkerhåret spirer fremtidens lokalhistoriker”. I *Vulkanen - Ren LAVA - Tema: Børn, unge og lokalhistorie*. 3-6. LAVA, 1998.

Ingvorsen, Leif. *Lokalhistorie – En vejledning til undervisnings- og studiebrug*. København: DHF, 1978.

Jensen, Bente og Jensen, Charlotte S. H. ”Arkivformidling – Arkiver for alle?”, i *Nordisk Arkivnyt*, nr. 3, 2004, s. 1-13.

Jensen, Charlotte S.H. ”Arkivformidling i fremtiden”. I *#arkivdag – relevans, medvirkning, dialog*, redigeret af Marit Hosar, Ellen Røsjø, Bente Jensen, Charlotte S.H. Jensen, Anne Ketola og Maria Larson Östergren, 175-187. ABM-media AS, 2016.

Jensen, Bente og Jensen, Charlotte S. H. ”Arkivformidling: Mål, begreber og metode”, i *Samhälle og forskning*, 2006, 2, s. 21-36.

Kjærsgaard, Birgitte. *Cooperativ learning – om læring med plads til alle og brug for alle*. Utrykt Kandidat Speciale, Århus Universitet, 2011.

Knudsen, Birgit. *Ideer til historieundervisningen – 3.-5. klasse*. Aschehoug, 1986.

Kulturministeriet. ”Børn og Kultur – Redegørelse til Folketinget om regeringens børnekulturpolitiske indsats”, 1999.

Larsen, Helle S. *Fra lokalarkiver til skoler – Formidling af den lokale kulturarv*. Sammenslutningen af lokalarkiver, 1999.

Larsen, Helle S. ”Samarbejde med skolerne – hvorfor? – hvordan?”. I *Vulkanen - Ren LAVA - Tema: Børn, unge og lokalhistorie*. 17-23. LAVA, 1998.

Møller, Thomas A. *Arkiver, museer og skolebørn – Arkiver og Museer omkring Øresund*. Farums Arkiver og Museer, 2001.

Nielsen, Klaus og Tanggaard, Lene. *Pædagogisk psykologi – grundbog*, Samfundslitteratur, 2011.

Nyboe, Lotte. *Digital dannelse, Børns og unges mediebrug og –læring inden for og uden for institutionerne*, Frydenlund, 2009.

Pietras, Jens. ”Hvordan lærer børn historie”. I *Historiepædagogik*, redigeret af Thomas Binderup og Børge Troelsen, 116-129. KvaN, 2012.

Rasmussen, Jens. og Andreas Rasch-Christensen, ”Målstyring: nye Fælles Mål”. I *Folkeskolen – efter reformen*, redigeret af Jens Rasmussen, Claus Holm og Andreas Rasch-Christensen, 157-171. Hans Reitzels Forlag, 2015.

Rasmussen, Jørgen D. og Rung, Grete. ”Velkommen på arkiver og museer”. I *Historie og Lokalsamfund – En håndbog i formidling*, redigeret af Søren Ehlers, 118-131. København: Dansk historisk fællesforening, 1990.

Sjöberg, Karin. ”Från silverfisk till arkivdetektiv”. I *#arkivdag – relevans, medvirkning, dialog*, redigeret af Marit Hosar, Ellen Røsjø, Bente Jensen, Charlotte S.H. Jensen, Anne Ketola og Maria Larson Östergren, 113-119. ABM-media AS, 2016.

Sjöberg, Karin. *Krumelurer i arkiven – en pedagogisk resurs*. Skånes Arkivförbund, 2007.

Sjögren, Eva og Lundström, Catarina. *Historia på riktigt – arkivpedagogik i praktiken*, Skånes Arkivförbund, 2001.

Skånes Arkivförbund. ”Slutrapport: Nationalt uppdrag inom arkivpedagogik 2006-2008”.

SLA. ”2012 strategi- & arbejdsplan”. Sammenslutning af Lokalarkiver og Arkibas ApS, 2012.

Sørensen, Ole. ”Lokalhistorie i folkeskolen”. I *Historie og Lokalsamfund – En håndbog i formidling*, redigeret af Søren Ehlers, 11-19. København: Dansk historisk fællesforening, 1990.

Thomsen, Birgitte H. ”Kan man komme i praktik som arkivar?” I *Vulkanen - Ren LAVA - Tema: Børn, unge og lokalhistorie*. 33-38. LAVA, 1998.

Undervisningsministeriet, ”Læseplan for faget historie”. 2014.

Wøllekær, Johnny. "Odensequizen. Kan lokalhistorie være nervepirrende spændende?". I *#arkivdag – relevans, medvirkning, dialog*, redigeret af Marit Hosar, Ellen Røsjø, Bente Jensen, Charlotte S.H. Jensen, Anne Ketola og Maria Larson Östergren, 119-125. ABM-media AS, 2016.

Links

Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte. "Kulturskolerne og -pakker", konsulteret 15. juni 2016
<http://gentoftehistorie.gentofte.dk/da/Undervisning>

Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte. "Kulturskolerne 14-15", konsulteret 15. juni 2016
http://www.kulturskolerne.dk/files/skoler_web_1.pdf

Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte. "Kulturskolerne 15-16", konsulteret 15. juni 2016
<http://www.kulturskolerne.dk/files/Brochureskoler-.pdf>

Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte. "Kulturskolerne 16-17", konsulteret 15. juni 2016
http://www.kulturskolerne.dk/files/skoler_web_enkelt.pdf

EMU. "Danmarks læringsportal", konsulteret 6. juni 2016
<http://www.emu.dk/modul/introduktion-til-forenklede-f%C3%A6lles-m%C3%A5>

EMU. "Danmarks læringsportal", konsulteret 6. juni 2016
<http://www.emu.dk/modul/historie-f%C3%A6lles-m%C3%A5-1-%C3%A6seplan-og-vejledning>

EVA "5 former for motivation" konsulteret 8. juli 2016
<https://www.eva.dk/grundskole/magasinet-undervisning/undervisning-for-alle-artikler-2016/5-former-for-motivation>

Gentofte. "Historie", konsulteret 8. juli 2016
<http://gentoftehistorie.gentofte.dk/da/Undervisning>

HistorieLab. "Med puljemidler i ryggen" konsulteret 23. juni 2016
<http://historielab.dk/projekter/saft-og-kraft-i-udviklingsprojekter-med-puljemidler-i-ryggen/>

HistorieLab "Om centret", konsulteret 11. juli 2016
<http://historielab.dk/om-centret/>

"Hit med historien", konsulteret 8. juli 2016
<http://hitmedhistorien.dk/>

Undervisningsministeriet. "Bevægelse" konsulteret 23. juli 2016
<https://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Laering-og-laeringsmiljoe/Bevaegelse>

Undervisningsministeriet. "Fælles Mål oversigt" konsulteret 2. juli 2016
<http://uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Fag-timetal-og-overgange/Faelles-Maal/Historisk-oversigt>

Kanonen i telefonen, "opgaveark" konsulteret 8. juli 2016
<http://kanonenitelefonen.dk/wp-content/uploads/2012/02/opgaveark.pdf>

Kanonen i telefonen, "til lærerne" konsulteret 8. juli 2016
<http://kanonenitelefonen.dk/til-laereren>

Kolding Stadsarkiv "om stadsarkivet" konsulteret 8. juli 2016
<https://stadsarkiv.kolding.dk/om-stadsarkivet/nyheder>

Køge Arkiverne. "Find vej i Køge", konsulteret 8. juli 2016
<http://koegearkiverne.dk/wp-content/uploads/Find-vej-i-Koege-small.pdf>

Køge Arkiverne. "Hent materiale arkitektur", konsulteret 8. juli 2016
<http://koegearkiverne.dk/historieskolen/hent-materialer/arkitekturen-i-koge>

Køge Arkiverne. "Hent materiale byvandring", konsulteret 8. juli 2016
<http://koegearkiverne.dk/historieskolen/hent-materialer/byvandring-gor-det-selv>

Køge Arkiverne. "Hent materiale clio cast", konsulteret 8. juli 2016
<http://koegearkiverne.dk/historieskolen/hent-materialer/clio-cast>

Køge Arkiverne. "Historieskolen Clio", konsulteret 8. juli 2016

<http://koegearkiverne.dk/historieskolen/om-historieskolen-clio/malsaetninger-for-historieskolen-clio>

Retsinformation. "Fællesmål", konsulteret den 19. april 2016 <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=164145>

Retsinformation. "Folkeskoleloven", konsulteret den 19. april 2016

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=176327#id940e34ca-2db5-4fce-be75-d2808742527f>

Retsinformation. "Arkivloven", konsulteret 20. juni 2016

<https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=12066>

Södertörns Högskola. "Arkivpedagogik kurs", konsulteret 8. juli 2016

https://www.sh.se/p3/ext/content.nsf/aget?openagent&key=sh_course_page_1017AV

Bilagsoversigt

Bilag 1- Noter fra seminar mandag den 14. marts 2016, HistorieLab

Kurt Lyhne: hvad er HistorieLab for noget?.....	1
Saxild Arkiv.....	3
Ingrid degn fra Hinnerup. Fagerskovkommune. 40 år som lærer.....	4
Arkiver og Rollespil Dan Møller fra Viborg lokalhistoriske arkiv.....	5
Kolding Stadsarkiv. Lene Wuul og Kamma Poulsen-Hansen.....	7
Bente fra Aalborg Stadsarkiv.....	10
Henning Sørensen fra Dragør lokalarkiv.....	11
FALIHOS.....	13
Henrik Ottosen - Samarbejde med læreruddannelse.....	15
Lars Allan Haakonson – Netværk og opstart af skoletjeneste – SkoletjenesteNetværk.....	16

Bilag 2 - Noter fra evaluerings workshop hos Kolding Stadsarkiv

Den forunderlige rejse.....	1
Før nu og fremtid undervisningstilbud.....	3
Hvem er jeg.....	5

Bilag 3 - Spørgsmål til de udvalgte arkiver om undervisningstilbud

Lokalhistorisk Arkiv i Gentofte - Mette Henriksen.....	1
Køge Arkiverne - Lars Kjær.....	2
Odense Stadsarkiv - Johnny Wøllekær.....	3
Kolding Stadsarkiv - Kamma Poulsen-Hansen.....	4

Bilag 4 - Interview med Mette Henriksen fra Lokalhistorisk arkiv i Gentofte

Bilag 5 - Interview med Lars Kjær fra Køge arkiverne

Bilag 6 - Interview med Johnny Wøllekær fra Odense Stadsarkiv

Bilag 7 - Interview med Kamma Poulsen-Hansen fra Kolding Stadsarkiv

Bilag 8 – Fælles Mål og Historiekanon

Færdigheds- og vidensmål (efter 4. klassetrin).....	1
Færdigheds- og vidensmål (efter 6. klassetrin).....	2
Færdigheds- og vidensmål (efter 9. klassetrin).....	3
Kanonliste.....	4

Bilag 1

Noter fra seminar mandag den 14. marts 2016, udbudt af det nationale videntcenter for historie- og kulturarvsformidling i Jelling omhandlende arkiverne og den åbne skole.

Skoletjeneste Netværk – understøtter samarbejder mellem skoler og kulturinstitutioner. HistorieLab arbejder sammen med dem.

Den åbne skole er en del af den nye folkeskolereform. Den nye undervisningsminister mener at det er en af de vigtigste punkter i reformen. Der er mange forskellige samarbejdspartnere med skoler. Styrke lokal sammenhængskraft. Arkiverne med geografisk spredning er oplagt samarbejdspartner for lokale skoler. Arkivermateriale er identitetsskabende og giver dybde til skolens fag. Samarbejde opstår ikke af sig selv. Det kræver noget af begge parter. Synlighed. Forståelse for hinandens kerne opgaver, evner kompetencer og potentialer. Skridt i retning mod synlighed. Hvad kan vi i arkiververdenen. Hvad ser de omvendt fra skoleverdenen?

Kurt Lyhne: hvad er HistorieLab for noget?

HistorieLab er et resultat af skolereformen. Penge til center. Formål er at beskæftige sig med historie og historieformidling mellem skole og steder der bliver formidlet historie. Arbejde med indskoling og dagtilbud arbejder og med ungdomstilbud. Primær område er folkeskolen.

Bog: Forenklet fælles mål i historieundervisningen.

Arkiverne er en bredt sammensat størrelse. Små lokalarkiver med frivillig.

By arkiver med ansatte

Rigsarkiv

Kurts opgave at provokere. Rimelig enig om at historie er interessant og arkiver spændende.

Arkiver bliver ikke brugt af alle. Kommunernes Landsforenings åbne skolehæfte. Hvad forstår de ved den åbne skole. Skolen skal åbne sig ud mod de omgivende samfund og omvendt. Tidligere praksis har været at skolerne ikke har været særligt åbne. Tidligere praksis - konklusion er at der har været meget personbåret. De lærer der haft interesse har gjort det.

Problemer med den åbne skole?

Barriere: At få skolerne ud. Transport. Forløb rettet mod elever. Hvordan kommer de der til. Bus er for dyr. Hvad gør vi? Hvis det skal lykkes? Skal man satse på det der er tæt på. Lokalarkiver har en stor mission.

Ikke mange lærer. Det er krævende at tage sine elever med ud. Det kræver at lærerne har et godt tillidsforhold. Udenfor faste pladser. Forsikringer og forældre og tilladelser. Det er for svært og de bliver hjemme. Det er en udfordring at få dem ud

Udfordring at lærerne ikke kender deres lokale områder hvor de underviser i. Der er stort gennemtræk af lærere det er ikke en livstidsstilling. Forlader og shopper rundt mellem skoler. Bliver ikke ansat hvor de er født eller uddannet. Stort problem i at undervise i lokalsamfundet

Skal være klar over at lærer ikke er en ensartet størrelse. Mange forskellige typer af lærer med forskellige holdninger med eller uden historiefags uddannelse og forskellige uddannelses tidspunkter.

Kurt er uddannet lærer fra Esbjerg. 10-11 år selvstændig i 10 år. 20 år på seminarium. Cand. mag i engelsk og historie. HF, Gymnasium og læreruddannelse. Historiefaget har ændret sig rigtig meget. Historie var et vidensfag i gamle dage med fakta. Efter blev det til orienteringsfag. Kunne ikke noget. Strammede faget op. Kompetencer. Nyt begreb historiebevidsthed i 1995. Svært at forholde sig til. Revolution i historie faget. Lavet om 6-7 gange de sidste 20 år. Konsekvens er at lærer er helt forskellige i forhold til historie fag. 40% er ikke historie lærer. Det er ikke metervarer der kan tilbydes til folkeskolen. Det kan man ikke regne med. Det samme gælder for linjefags uddannelsen.

Få vidste hvad det handlede om for 20 år siden. Fællesmål historie. Forskellige udsagn fra lærere. Vidt forskellige udsagn. Bred vifte af tilgange.

Spændende at stå foran dem der har med arkiverne at gøre. Skal næste gang invitere lærerne med. Hvad er der lyst til. Hvad efterspørges. Spændt på at hører de gode eksempler. Skal være klar over at man er nødt til at lave samarbejder med tætte skoler. De skal bruge tilbuddene jævnligt. Hvordan vil man bruge det omgivende lokalsamfund? samarbejde mellem lærer og arkivar. Forløb med familier og det lokale samfund. Få alle lærer fra forskellige klassetrin til at deltage. Så vil man slå mange fluer med et smæk. Gå og cykle til arkiverne. Gå ud og bruge deres lokalsamfund. Hvordan har tingene ændret sig? Kulturspor i bygninger og gårde. Transport og kommunesammenlægning.

Konsekvenser. Børnehaven nedlagte klasse osv. Få en fornemmelse af hvad der er sket i området. Hvor vil udviklingen gå hen af? Nogle ting skal man holde sig væk fra. Lave en modvægt til at arkiverne har den evige sandhed. Mange lærer har ikke haft børn med udenfor. De skal hjælpes.

Tidspunkt i løbet af dagen. Gøres længere. Have nogle af tingene med.

Diskussion.

Bruger Kristendom rigtigt meget. Det er efterspurgt.

Strategisk succeshistorie i Kolding. Finansiering. Politisk hold skal have en ekstra medarbejder.

Saxild arkiv

Arkiv i folkeskolen en selvfølge hvis man kigger på målene. Unge skal lærer om spor og begivenheder i lokalområdet. Lærer om hverdagslivet. Sundhed, sygdom fattigdom rigdom kristendom. Symboler udsmykning, dåb bryllup begravelser. Lærer de det? I tvivl. Kontakt fra en 6. klasse. Brugte arkiv. Vil gerne skrive om en by. De var ikke gjort bekendt med udskiftning i byen. De fik fortælling om hvorfor at gården er i bymidten. Hørte om skolen, skibet i kirken og et drab. Anledning til en lang snak. Historie blev nærværende og forståelig.

Vi har historierne. Guld på arkiverne. Øser af det. At nå det voksne publikum er ikke et problem. Vandringer, slægtsforskning osv. Det er svært at få børn med. Gennem årene er der forsøgt mange ting. Argumenter om at den nye reform æder tid. Køber hun ikke. Problemer var der også før.

Brugte før arkivets hjemmeside til historie med tekster. Tiden løb fra hjemmesiden. Computerne røg ud. I pads på lokaleskoler fik de i 2011. Autodidakt på hjemmeside området. Prøvede det med HTML koder. Glæder sig over en velbesøgt hjemmeside. Børnene har ikke meget plads på hjemmesiden. Zappe generation. Hesten til truget ikke tvinge den til at drikke. Hjemmesiden er en appetitvækker med hurtige sekvenser. Går ind for den digitale verden. Men børn skal også lærer ved at se og føle. Unger der hører om de gamle gårde og smeden og kro fatter. De skal ud af lokalet de skal se steder. De skal kunne forstå det. Det skal man ikke kun læse om. De må gerne tage ipaden med ud i verden for at dokumentere. Diverse tilbud eksistere.

Arkivet ligger på skolen. Er nogle gange på arkivet i skoletid. Er i klasserne. Kan tage med ud. Arkivet har store glasmontere. Laver særudstillinger. Tilbudt at tilpasse dem til undervisningen. Også med i dansk undervisningen. Har brugt kendte mennesker men har ingen respons fået. Temaer 1864. Kvindernes frigørelse. Men ingen svar. Efter invitation til i dag spurgte hun skolen

om de vil snakke med inden. Opfordringen blev sendt ud, men ingen har svaret. Viljen til at ville har ikke stemt overens med at kunne. Odder kommune med fokus på åben skole samarbejde med ansatte i kommune. Tog også kontakt til dem 250.000 kroner til udviklingsprojekter til landsplan. Pip noget op til kulturdirektøren. Håber det kommer til at bærer frugt. Hun er miljøskadet fra arbejdsliv. Sammenhæng og miljø. Smittemodel. Hvad er status og hvad er målene. Hvilke tegn er der på at det de gør er rigtigt. Evalueringen er vigtig. Arbejdsrapporter. Glæder sig til at få nye input. Projektskole har hun givet et år mere. Børnene skal ikke snydes. De skal kunne fungere. Historierne skal leve videre med eller uden skolen.

Gået via de ældre

Ingrid degn fra Hinnerup. Fagerskovkommune. 40 år som lærer

Har oplevet at man lige skulle tage en historieklasser. Selvom man ikke har det på linjefag. Pensum er ikke blevet opfyldt. Svært at komme ud. Fik praktikanter som skulle give tid. Det kræver ekstra at flytte sig. Det er svært at få tid til. Hinnerup 7.000 forstad til Århus. Hammel og Hadsten. På pension. Det skulle være lettere at komme ud.

Tema mapper via hjemmeside. Lavet historisk tidslinjer med kilder. Links i mapperne. Museers hjemmesider. Scanninger osv. Arkivalier til lærerne. Lokalt stof. Bruge materiale med gåben eller cykel.

Giver info om deres undervisningstilbud. Kort over cykel rute. Let tilgængeligt. Tog på skolen og spurgte efter formanden til historieudvalget. Vil med. Har lagt det ud på deres intranet. Har gået tæt på. 2015 var svært for lærerne. Inviterede dem til et historieløb i byen. Kunne gå eller cykle rundt. Hinnerup ikke så gammel. Skal finde info om byen. Hvad kan lærerne? Viser et rytterkort fra kongen.

Bruger deres telefoner. Børnene skal tage billeder og arbejde med dem. Tage et foto af en gård og se hvad der er tilbage. Opgave at finde rundt på et kort. Har haft børn ude. Skal bevæge sig aktivt i historien. Få overblik over deres bys historie. Skal skrive hvor de har været. Placere det. For at vide om det er rigtigt eller forkert. Laver nye og gamle billeder ved siden af hinanden og skriver en tekst til det. For et syn for forskelligheder.

Andet om besættelse og befrielse af Danmark. Spændende materiale. Optagelse fra foredrag. Mange lette tilgængelige ting i de lokale arkiver.

Spørgsmål. Kilder der er ude på nettet giver ikke oplevelsen at sidde med arkivalier. Mangler den gode form for detektiv arbejde. De skal selv være med til at finde tingene.

Arkiver og Rollespil Dan Møller fra Viborg lokalhistoriske arkiv

Det tager tid at udvikle den åbne skole. Organisationer har udgivet strategier og eksempler.

Arkiverne er ikke med. Vi er mange der gerne vil formidle og mener at der et potentiale.

Eksempel. Læringsrollespil. Besættelse. Andet var pramdragere.

Siden 2008. Silkeborg, Viborg og Randers. Kultur samarbejder. Museer og naturskoler. Kulturspor i landskabet. Nye formidlings initiativer. Lokalhistoriske arkiver kom med i Viborg og Randers kom med da de var under museer i samme byer. Undervisningsaktivitet.

Rollespil oplagt. Bredere elevgrupper. Undervisning med forskellig læring. Inklusion og bevægelse. Åbne skole. Skal måde virkeligheden. Skal ud og have noget ind.

Spørgeundersøgelser viser at der er efterspørgsel fra lærer. Rollespil er et godt bud. Rollespil styrker faglighed og inkludere elever med indlæringsvanskeligheder. Platform.

Kunne ikke lave dem alene. Ny reform. Havde brug for lærer. Skulle kende nogen. Skulle finde ud af hvad der kunne bruges. 25.000 til frikøbelse af en lærer. Tog ud i en plantage hvor der var nogen der blev henrettet. Der var bunkers og en gammel jernbane. Besættelse med bunker af sager. Aviser, breve, kodebøger, bombeopskrift. Roller med rigtige personer. Museum kunne give granater og geværer. Kobles sammen til konkrete spor i byen og i landskabet. Hvilke krav skulle opfyldes hvis det var brugbart. Tilpasses mål og historiekanon med emner. Rollespillet skulle målrettes overbygning og mellemtrin.

SMITTE-modellen. Konkretiser mål.

Sammenhæng mål tiltag tegn og evaluering.

Kompetence mål efter 6. klassetrin.

Tiltag to moduler. Rollespil.

Tegn – indlevelse og spontan tale om emne. Flow tilstand.

Evakuering undervejs. Observatører.

Spørgeskemaer blandt elever og voksne

Mads Hermansen(Spilleregler i Klassen) Tre faser i åben skole. Forforståelsen, fordybelse Feed Back.

Introduktion af emner, film power point og arkivalier. Gennemgik krigen på arkivet. Kort. Fagmål modstandsbevægelse. Sabotage interviews osv.

Dokumenter med grundregler for modstandsfolk.

Lavede øvelser i brug af ny viden. Trak sedler om hvad de var. Eleverne snakkede sammen ud fra roller. Soldater, modstandsfolk og civile. Udspurgte hinanden. Skulle også afkode en simpel kode.

HistorieLab besættelsen. Indsigt i at bo og leve i et besat land. Fiktiv stationsby hvor de bor. Besat af tyskere.

Rollekort. Hvilke opgaver har eleverne. Rationeringsmærker. Sortbørs og opdage modstandsfolk. Sabotering af jernbanen. Byggede videre på rollespillet. Inde i Viborg.

Roller baseret på virkelige personer. Illegale aviser.

Fungerede som konsulent i rollespillet.

Opfattelsen var at det fungerede godt. Eleverne var kommet i flow. 45 min kom de ud.

Cyklede ud til plantagen.

Fik mail fra glad forældre.

Efter øvelsen samlede de op på hvad det vil sige at være med i en modstandskamp. Perspektiverede det til andre kampe.

Andet forløb med samme elementer.

Skolerne stod i kø for at deltage i spillende.

Pramdrageri. Formidlet via pramtur på Gudenåen. Museumsfolk naturvejledere og arkivarer gik om bord på forskellige tidspunkter. Poster. Sejle i en kurv. Lave mad i jerngryder. Øvelser Mange praktiske ting. Talte om åen. Hvorfor dit og dat. Sagn om åen. Mytiske plan. Pramdrageremnet. Transport via vand. Arkivet bidrog med fortællinger der blev fortalt ved bålet. Drengene med hårdt liv som pramdragerne. Stangspring. Kaffe over bål.

Spørgeskema undersøgelse og god feedback

Efterspørgsel

Pramdrager undervisningen.

Nyt spil til sommer

Det lyder utroligt dyrt. Og hvor er arkivet.

Kolding Stadsarkiv. Lene Wuul og Kamma Poulsen-Hansen

Kulturarv i den åbne skole. Faglige krydsfelter og lokalforankring

Uddannelsestjeneste.

Kulturarvsmedarbejder Kamma Poulsen-Hansen

Arkivdesigner Liv Grud Vestbjerg.

Kernen i uddannelsestjenesten.

Arkivvæsnet i Danmark offentligt og private.

Stadsarkiver og Rigsarkiver har meget materiale. Offentligt og privat materiale. Hele Kolding og foreninger og erhvervsvirksomheder. Kolding by. Byhistorisk arkiv. Tager udgangspunkt i samlingerne fokus på 1841 til i dag. Det moderne samfund. Arkiverne i dag står overfor udfordringer synlighed. Spændende med muligheder. Har samlingerne som er juvelen. De er samlingsbundne. Holdning er ikke nok at indsamle, bevarer og stille til rådighed. Brug samlingerne. Uddannelsestjenesten er rammet ind i en aktivt inddragelse af brugerne. De skal ikke bare se men også røre. Sætte rammerne for hele den måde de arbejder med formidling.

Tjek Kolding Vision

Kolding Stadsarkiv er et analog og digitalt samlingssted sættes i spil i et historisk samlingssted hvor det er muligt at deltage aktivt.

Få ressourcer. Arbejder step by step. Løbende evaluering.

Kamma

Uddannelsestjeneste siden 1. januar sidste år. Arbejdet intensivt med det. Kulturarv i Dåsen. Den åbne skole blev deres indgang. Slot og fotograf Trapholt. Unik mulighed for at lave målrettet tilbud til skolen. Det skal være lokalt forankret. Rammen var det forenklet fælles mål. Kende deres lokale spor. Det var en god anledning til at gå ind og arbejde med det.

Lille institution. Eksterne bevillinger. Til udvikling af tilbud. Tre-for pulje. Skoletjeneste Netværk kom også med penge. HistorieLab kom med flere penge. Hentet ekstern finansiering. Startede med 2014 arbejde. Forløb i skovparken Kolding. Det rullende arkiv. Kobling af historie og billedkunst. Grundlaget med erfaringer for videre ansøgninger. Fagligt krydsfelt mellem historie og billedkunst. Blanding. Godt take. Åbent rationelle sprog gennem æstetik. Maleri fra 1849. Gjort sort hvid og malet ovenpå. Gå historien til sin egen. Er det den virkelige historie.

Heldige at i Kolding at sloganet er vi designer livet. Udvikling af tilbud. Nikolai kultur som er et kulturhus med billedkunst og børneskuespillere. Udveksler erfaringer. Bruger også samfundsfag i udskoling. Velfærdssamfundets begyndelse. Didaktik. Udvikling sammen med lærer de kommer med didaktiske grad.

Arbejder med faglig progression. Billedkunst i indskoling til at åbne historie. Mellem historie sammen med billede kunst og i udskoling var det hist og samf. Kristendom interessant at få med.

Satte selv en tema ramme

Identitet, demokrati, grænselände, industrialisering, velfærdssamfund.

Anderledes læringsrum 5. rum Arkivsalon kulturlands historie værksted analog og digitalt og arkivcampen.

Salon med designet grafisk rum. Gør meget for den sociale oplevelse af et arkiv.

Kulturlandskabet. Klasse der står på en befærdet vej. Kigger på bygning de har gået meget forbi. Det er Kolding gamle andelsmejeri. Spændende.

Analogt historiske værksted. Tager ting med ud på skolerne. Ligger langt væk. Arbejder med identitet i 1-2. klasse.

Det historiske værksted digitalt. Ofte dataset med til Hack??? Bearbejder dataset digitalt.

Kulturhistoriske dataset

Det rullende arkiv. Har været i spil før. Til udskoling. Bruger til formidling og indsamling.

Undervisningsforløb er sket i en åben designproces med skolerne. Adgang til skolerne distributionslister. Ud til skoleleder og videre til lærerne. 5 skoler deltog sidste år i år 9 skoler. Det er et pænt antal ud fra at de kun har brugt mail til invitation. Forenklet fælles mål brugt ved at klippe dem op. Hvad er vigtigt at elever skal igennem af disse mål. Giver magten tilbage til lærerne. En lærer har sagt at alt er under ombygning i 7. klasse. Vil gerne ramme eleverne hvor de er.

Historieløse lærer. Tilflytter som gerne vil bruge lokalområdet. Vil gerne have hjælp. Børnenes lokallandskab skal være interessant.

Produkter i det rullende arkiv. Historie op igennem hjernen og ud igennem hænderne. Boglig og kreativ elev skal være med. Diagnoser som man beskæftiger. Hvide handsker og magi. Hvordan skal man se og tolke billeder.

Match mellem nyt og gammelt. Klippe klistre. Kobling af erhverv gamle og nye billeder.

Kort fra Kolding 1910. Mange fabrikker i Kolding. Arla stammer fra Kolding andelsmejeri.

Skriver ting ned undervejs.

Kigger på arkitektur. Har fået et andet blik på det.

Før og nu i landskabet.

Identitet hvem er jeg og hvor kommer jeg fra. Baggrund af glasplader. Ligger sig selv på i historien. Lukker dem ind i magasinerne. Det store drenge bliver stille.

3. forløb.

Udskoling og lokalarkiver

Gymnasier

Politisk proces med at få det til at kører mere. Bevillinger ved at bevise hvad de kan bidrage med. Undersøge lokalarkiverne.

Konkrete i deres kommunikation med skolerne. Det har lykkedes.

Bente fra Aalborg Stadsarkiv

Aalborg Stadsarkiv som ressource for folkeskolen

Organisation og indhold.

Organisationen betyder rigtig meget for praksis på Aalborg Stadsarkiv. Kommunalt arkiv. Stor billede- og film samling. Visuelle dele af samlingen fungerer godt på alle klassetrin. Åbent arkiv. Ressourcer. Læring som livslang læring. Støtter op om hinanden. Dækker Aalborg Kommune. Arbejde med byskolerne. Nære skoler. Praktisk A til B transport. Skoler der kan gå og cykle. Stor privatskole bevægelse. Hvordan kommunikere vi med dem. Før kommunal valget var de i skoleforvaltningen. Nu i Sundhed og Kulturforvaltningen. Har skabt forandringerne. Skolerne har ikke været så åbne for de tilbud. Kontakten har været med ildsjæle. Disciplin ikke problem. Elever bliver opslugt på trods af problemer. Kommer ud af de kendte rammer. Gymnasiet og HF beder også om særlige tilbud. Historie og historiefaget. Ikke tænke så snævert. Set på andre ting som forurenings bekæmpelse. Fotografisamlinger, arkitektur og byudvikling. Digitale kompetencer. Gå ud over internettet. De skal begå sig på en anden måde. På de digitale område kan de noget andet. Brug af de sociale medier. Har meget at tilbyde. Hvordan kommer man ud over rampen.

Skoletjeneste i Aalborg som står for formidling af tilbud til skolerne. Mulighederne katalog til skolerne. Har stillet sig rigtigt meget til rådighed. Det er ikke nok. Lærerne skal have noget konkret. Det skal føres ind.

Tilbud mudret kommunikation. Hvordan fremtræder tilbuddene. Det ligger rigtig mange steder. Skoletjenesten formidler som mellemvej mellem arkiv og skole.

Arkivet i skoleforvaltningen overtog en gammel skolestue. Har huset den med bagtanke om at stuen skulle udvikle tilbud sammen med skolerne. Det skulle være rollespil med skole i gamle dage. Børnene skulle med ud i byen og så videre. Det kom aldrig til at ske. Det blev til en minde stue. Den bragte minder om folks skoletid. Stuen er blevet flyttet på museet. Måske bedre liv. Blev ikke brugt så meget.

Konkrete eksempler på hvad de arbejder med.

Samarbejde med gymnasiet. Ekstra ressourcer med en person der lavede undervisningstilbud. Industrialisering, demokrati osv. Gymlærer var med i processen. Hvad for nogle emner var relevante. Timer, emner lærerplan og forberedelse.

Industrialisering i Aalborg gennem erindringer. Folkeskolens ældste klasser kan også være med. På vej mod velfærdsstaten. Aalborg i 1930'erne. Social sag. Kommer omkring kildekritik. Arkivalier inkludering og ekskludering.

Stort behov for temaer med religion og kristendom.

De glade Obel piger. Indvandrere og udvandrere USA. Udvandringsstrategier. Ikke lokale børn og andre nationaliteter. Integration og migration. Hvad kan forventes i et nyt samfund og hvilke redskaber kan de bruge.

Tilbud indgik i den åbne skole. Playtool.dk beskrevet tilbud.

Andre forløb. Udgangspunkt billedmateriale børnene vælger selv deres historie. Laver deres egne fortællinger.

Arbejder med medier som børnene selv er gode til 7. klasse. Læren kommer og man laver noget helt specielt. Hvem er jeg Slægtsforskning. Tager billeder og tagger det på de sociale medier.

Byvandring ud i byen. Stjerneløb sender børnene ud i byen med spørgsmål og relatere det til sig selv. Deler det med hinanden. Løser opgaver.

Sidste tiltag spontant.

Henning Sørensen fra Dragør lokalarkiv

Historieløb der er 6-7 år gammel.

Film Historieløbet – flugten Youtube.

Det ene af 4 historiskeløb. Længe før den åbne skole. Godt eksempel på hvad det går ud på. Bruger en uge på det. Havde borgmesteren med. Sagde det var skolereformen live. Det var det de gerne vil have. 600 elever 10-20 voksne. Et løb der blev sat op af ungdomsskolen. De ville sætte en post op på arkivet. Var lidt negativ. Der blev smadret et vindue. Leder fra ungdomsskolen ville betale for vindue. Spurgte om de ikke skulle løbet bedre og mere historisk. Flugten til Sverige god historie.

Byggede løbet op og fik det til at fungere. Året efter en succes. Fandt på et andet tema. 4 forskellige temaer. 7,8,9 og 10 klasse. Orienteringsløb. 10 poster. Rundt i byen. På hver post er der et teoretisk spørgsmål multiple choice fra eksempelvis anden verdenskrig. Praktisk lang tid. Skabelon.

Historisk ramme. Blevet bedre til at lave en rammefortælling. Melder tilbage og siger at der er en god rød tråd med en opgave hvor de skal lave noget. Der er jøder får en identitet med kuffert og de er flygtet. De skal have deres kuffert med. De skal snakke med en fisker og skal snakke med gestapo folk rundt omkring i byen. De skal kunne oplyse deres falske identitet. Der er mange ting de skal holde styr på. Det er godt at de voksne også er med i løbet. Denne uge. Arkivar har uniform på og spiller roller. Tilbagemeldinger autentisk og levende. Det begynder at virke. Ingen tvivl om at det er godt. Får en fornemmelse af hvad det vil sige at være på flugt. De husker det. Naive håb er at de har et andet billede af hvad det vil sige at være flygtning.

Kold krig forløb

Bonderøvsforløb

Flåde med maritim historie.

Ikke hvilken som helst historie. Dramatiske twist. Sjovt at prøve at malke en ko eller flytte en halmballe. Det gad de ikke i præpubertet. Har bygget det om. Barnaby på bondegården find den kriminelle. Historiske pegefingre. Bruger kneb der ikke er historiske korrekte. Skyder genveje. Samarbejde med museet. Ikke dreje det for meget i den forkerte retning. Slutresultatet skal være godt nok. De får en anden oplevelse af historien. Hvordan har det været at leve i den historiske periode.

God Feed back. Elev fra 10. klasse. Kom cyklende forbi. Råbte det der er okay sjovt.

Masser af god respons fra skole folk.

Tredje effekt. Er kommet til at arbejde sammen med andre kulturinstitutioner. Kender dem godt. Bygget et godt netværk op.

Fremtiden. Der kommer flere og flere medvirkende. Frivillige skolefolk der elsker det. Det vokser. Vil gerne udbygge det og åbne det og lave det i byen med familier om aftenen. Bygge noget ovenpå og nedenunder. De vil lave undervisningsmateriale til det men de bruger det ikke spildt tid.

Læreren skal blive bedre udrustet til at bruge arkivet. Teknik fra professionelle historiefortællere. Nogle af lærerne har givet tid og har lavet undervisningsforløb.

Udbyde arkivbesøg?

Dragør har et initiativ. Skolen i virkeligheden.

FALIHOS

Museerne i Fredericia.

Hvordan kan arkiver være med til at opfylde grundskolens mål.

Ramus Welling. Tidligere lærer næstformand. Forening af lærer i Historie og Samfundsfag.

Forfatter og konsulent. Museumsformidler.

Et nyt historiefag. Mange forskellige former for historiefag. Det som er nyt er at faget ikke handler om en masse viden eller udenadslære eleverne skal have viden og opnå forskellige kompetencer og fællesmål. Mange forskellige veje til indholdet. Ikke skrevet nogle steder at eleverne skal vide hvornår 9. april var. Osv.

Eleverne skal kunne forklare historiske forandrings påvirkning af samfund, lokalt, regionalt og globalt.

En anden ny ting. Historiske problemstillinger har fået stor plads. Afgangseksamen. Hvor kommer ressourcer fra, hvem skal bestemme osv.

Historiekanon. Har fået meget plads i diskussioner. Det er en række begivenheder og personer. Kendskab og skal skabe overblik. Skal ikke behandles kronologisk. Bør ikke fylde mere end 25%

Kompetencer der skal opnås. Bruge historiske spor i lokalområdet til at fortælle om fortiden.

Læse enkle historiske kilder.

De skal kunne kende særtræk ved forskellige historiske kilder. Hører til i mellemtrinnet.

Overbygning skal kunne udvælge kilder og kende kriterier for gode og dårlige kilder. Hvordan løser vi konflikter og indretter samfundet.

Lokalt, regionalt og globalt.

Konkret.

Ideer til kildepakker.

Billeder af fysiske områder. Stille skarpt på noget bestemt.

Foreninger, forretninger, industri, landbrug, byudvikling osv.

Man skal kunne finde historiske spor. Men det er alt jo. Der skal stilles skarpt. Gå ud og kigge på noget og se de spor der har været af det. Har lavet et afsnit i Sigurd Barretts bog om brug af arkiver. Spurgte om hvad skolerne kunne bruge arkiverne til. Mange lærer ved ikke nok om skolens lokalområde. Kildepakker skal have materiale rettet til lærerne. Komme med konkrete forslag til ruter for at se hvor man kan komme hen af. Der skal stilles skarpt.

En anden mulighed er en bestemt tidsperiode. Kildepakke til 1950'erne. Med forskellige kold krigs ting og andre populær ting. Man vil gerne fortælle om gamle dage, men der skal stilles skarpt.

Mindesmærker og steder. Der skal være oplysninger til lærerne. Skolerne skal serviceres.

Lidt en misforståelse at skolerne skal ud eller arkiverne skal ind i skolen?

Historiekanon – Kildepakke. Avisartikler. Hvad skriver der forskellige aviser om eksempelvis genforeningen? Finder lokalt stof fra temaer i historiekanon. Hvordan har det globale og nationale været skildret i det lokale.

Hvad er et arkiv. Hvad kan man finde og ikke. Hvad finder man hvor og hvad kan man søge. Hvad kan personale og frivillige hjælpe med. Find de gode narrativer og bearbejder dem. Lav artikler, blogs osv.

Lærerne kunne tænke sig at finde nogle gode kilder til de historiske dilemmaer.

Hul igennem. Ikke et svar. Forskellige skoler og kultur.

Skoletube er et sted. Eleverne skal være aktive med deres viden.

Koble på skolernes fællesnet. Tale med kommunen for at komme med.

Have en god og opdateret hjemmeside med tilbud og stille skarpt. Hvad vil man med forløbet.

Kildepakker skal være lette at finde.

Henrik Ottosen - Samarbejde med læreruddannelse

Få kontakt med læreruddannelse. Klæde på til samarbejde. Skitsere det som en skala. En ende banale i undervisning kunne man kontakte nogen fra det lokalhistoriske arkiv og fortælle hvad arkivet kan. Ydelse som det kan benytte sig af. Hvilke tilbud er der til hvilke samarbejds muligheder. Definition af område. Favne undervisning af lærer hvor begge parter får noget ud af det. Kendetegn samarbejdet at det er godt man har færdigt undervisningsforløb liggende. Bevidsthed om at det ikke kan kopieres. Det er centralt at man skal arbejde sammen. Ingen skal have en fast firkantet holdning.

Gentager at man taler ud fra at der er mange forskellige typer af lærere uddannet. Forløb uge 41. Historieholdet på lab samarbejdede med museet om kongernes Jelling. Strukturerer læreruddannelse med nye input. Helt klarer rammer. Samarbejde forholde sig til hvordan det skal være. Skal det være en appetitvækker til et forløb eller er det et nedslag. Skal det være et klimaks. Hvor man har arbejdet med noget og bagefter kommer ud. Hvor skal det indgå. Man skal gøre sig nogle overvejelser under vejs. Samarbejdspartner hvor man deler tanker. De kan ændre sig undervejs. Finder ud af at samarbejde. Sammenhæng med noget faktisk/ faglig dybde. Skabende elementer og virksomheder skal med tre gode didaktiske principper. Faglig dybde lokal viden og begivenheder. Viden er nemt tilgængelig. Ikke mange klik til før man for det. Det skal give fylde der fører til noget nyt.

Rammer uge 41 der skulle have indhold. Arbejde med innovation. Historie en modsætning, men det er også skrevet ind i lærerplaner. Her bliver samarbejdet centralt. Kan de hjælpe museet med at udvikle deres skoletjeneste. Oplevelsescenter i Jelling med mange besøgende. Forforståelse. Forud for samarbejde. HistorieLab er lokalt og Oplevelsescenter satte sig sammen. Dette kunne også gøre sig gældende for arkiv. Kunne man lave et samarbejde med et historielærer hold. Havde læst i avisen at man ikke havde udviklet skoletjenesten færdig. Spurgte kollegaer om man kunne samarbejde. Var præcis i sin første henvendelse.

Svar var at man meget vil gerne vil arbejde sammen med dem. Aftalte møde. Afklaret at man kom med nogle forslag. Madkundskab med ind over. Faldt naturligt ind.

Skitserede og brainstorme. Ramme, temaer, forslag til ugens forløb. Der var god kemi mellem dem. Sparring. Første møde tog kun tre kvarter.

Formulerede opgaver

Madkultur og dagligliv i vikingetidens Jelling

Samarbejd kan drukne i møder holdte kun 2 møder. Kom med ideer og lavede en skabelon. Hvor skulle de studerende være kreative. Det skal være planlagt. Åbenhed for at kunne fylde ting i det.

Program. Kreativitet og innovation. Første dage med kreative faser. De studerende skulle komme med nye ideer.

Kan det give værdi for andre. Kan det bruges af museet. Ideerne skal formes så de kunne føres ud.

Museet har sagt at projektplanerne er ikke blevet fremlagt, men de har givet inspiration.

Lars Allan Haakonson – Netværk og opstart af skoletjeneste –

SkoletjenesteNetværk

Hvad er skoletjenestenetværk?

Hvad kan det bruges til?

Tilbage i 1970'erne Store museer på Sjælland. Skoletjenesten på Sjælland. Frederiksberg, København og de gamle amter. Fornuftigt at arbejde sammen i Undervisningsministeriet.

Forankret i tre ben. Kommune, Skole og kulturinstitution. Skal have det i spil. Forskellige koordinatore i forskellige landsdele. Hvad sker der ude i skolerne.

Skolen er en stor supertanker svær at få vent og den åbne skole nok skulle blive godt.

Forskellige skoler og forskellige lærer.

Skal hjælpe med at blive endnu bedre. Indsigt i historieundervisning ikke i arkivverdenen.

Hvad kan tilbydes?

Studiegrupper et par gange om året. Historiefaget i udskolingen. Kigger på de fællesmål. Hvordan ser en typisk historiebog ud i 2016.

Før under og efter. Hvilke ting skal eleverne vide. Hvordan kan et underforløb være.

Hvad for nogle ting er ekstremt spændende.

Temadage som i dag. Spil i formidlingen. 5. april i esbjerg se program.

Skal være med til at vidensdele. Skriver artikler. Tager imod ideer der kommer ude fra. Facebook.

Folkeskolen.dk egen blog med artikler.

Kortlægninger. Kollegaer i København laver det. Hvordan kommer man ud. Hvordan har forskellige kommuner forsøgt at løse dette med transport.

Konkrete ting.

Arkivar i Hjørring. Penge. Skrev til HistorieLab og fik 25.000 kr. til at lave en kildepakke. Fik fat i lærer fra kommunen der prøvede dette besættelses tema. Den er ude i et par skoler. Det praktiske har HistorieLab hjulpet med at betale.

Bilag 2 - Noter fra evaluerings workshop hos Kolding Stadsarkiv

Noter fra evalueringsmøde i Kolding 17. marts. Workshop med lærer

Flow

Viderefølgeb?

Refleksion om eleverne får det ud af de skal.

Den forunderlige rejse

Introducere elever for billeder som kilde sammenspil mellem fortid nutid og fremtid. Opbygning af byen industrialisering.

Mellemtrin

Mødes ved en industribygning i byen. Udleveret et kort. Som er foldet. Gammelt. Tager et par minutter. River i og laver til en bog. Har med resten af dagen. Ser på bygning. Mejeri. Eller nedlagt bygning. Eleverne skriver og tegner hvad de synes der er spændende. Ansatte går rundt og lytter. Laver også miniforedrag. Mejeri er forløber for Arla. Snakkede om at det havde fyldt mere og hvad et andelsmejeri er. Hvorfor er det til og hvorfor samle ting. Land til by. Bagefter skulle de skrive det vigtigste ord ned. Lyttede og lavede optag af eleverne. Multifunktionalitet.

Næste side, skulle de ned gennembyen og ned til arkivet. Lavede små fortæller stops. Opgaven var at skrive alle erhverv ned på vej til gaden. Tegne og skrive alle steder i det udleveret kort.

Ned på arkivet og bliver talt igennem en tidsrejse. Møder figur fra 1916 jens. Ansat på mejeri. Hvad oplever han i 1916 Kolding. Går tilbage af den rute de lige har gået. Der blev helt stille og afslappet. Fungerede godt. Går over til hvad en arkivar bruger. Systematik og overblik. God ro at komme ind og få tidsrejse. Delte klassen op. Fandt billeder fra gamle erhverv. Eleverne skulle koble dem med de nye som de havde skrevet ned. Gav refleksioner. Ingen slagter eksempelvis. De var flyttet.

Liv grafiker laver et mashup mellem nye og gamle billeder. Af samme bygning nogenlunde taget fra det samme sted. Lykkedes godt. Tegnede fremtid og farvelægning. Udstillede alle deres kort.

Gader der ikke længere fandtes.

Læren synes at det blev gennemført godt. Der kunne godt puttes noget på før og efter. Der var et godt flow. 2 timer sættes af tre leksikoner.

Dekonstruktion af læringsmål.

Erkendelsespunkter og nøglepunkter.

Erkendelse

Vidensformidling

Kildekritik

Kronologi

Lokalhistoriske spor

Nøglepunkter

Aktualitet

Identifikation

Historieforståelse

Fagterminologi

Læren siger Ole. Godt at komme ud af skolen. Super at bruge byrummet. Mange ting er indfriet. Anderledes kilder. Konkret rum og opleve historien. Historiekanon. Fagbevægelsen slaget på fælleden. Systemskifte og kvindernes stemmeret. Demokrati. Fagforeninger. Nogle koblinger og kanonpunkter kommer frem. Nationale og lokale perspektivere imellem dem. Kanonpunkter skal dækkes. Reformdækket skole skal dække kanon. Historien om Jens laver kobling til en af elevernes oldemor. Stort set samme alder. Godt at komme ind efter at havde været ude i kulden. 7. klassen tog godt imod det. Ting der ikke ses. Overordnet overskrift. En elev nævnte sodavand. Industrialisering ikke kun lokal men også globalt fænomen.

Historie efter 6. klasse snakket industrialisering. Efter undervisning.

Hører også vidensmål i stedet for færdighedsmål. Man må ikke skille videns og færdighedsmål, men det sker når man vil lave det her. Læren gør det som det første. Selvom de ikke må.

Samarbejdsportal og læringsportal. Skal i Kolding vælge hvilke de skal være med i.

Kulturinstitutionerne skal have mulighed for at lægge deres tilbud ud på de portaler. Så kan lærerne sætte dem ind i deres planer. Her kan eleverne også evaluere. Her kan eleverne vise hvilke færdigheder de får.

Færdighedsmål, vidensmål og kompetencemål.

Skal være realistisk. Forfølger de forenklet fællesmål og kigge på de overordnede mål. Eleverne skal have en kompetence og ikke en viden direkte. Lærerne må være opmærksomme på hvad eleverne de får.

Hvis elever kan sige jeg ved jeg har lært, så når vi de mål. Er nået langt på skolernes læringsmål. Det er lærerens opgave at nå dette, men Kolding Stadsarkiv er gode til at være bevidste om hvad for nogle mål der er. Det er en øvelse som lærerne skal have. Gør det meget konkret.

Billedkunst delen. Billedkunst læren var ikke med. Eleverne sagde at det var fint. Og koldt, men da de fandt deres små aviser kunne de ikke stoppes igen. Vidensformidle. Byvandring måske ikke gode når der er koldt. Kommer frem og doodler lidt på deres papir.

Billedkunst læringsmål. De blev opfyldt godt. Det må godt være lidt uperfekt godt at rive og tegne lidt.

Før og efter liv. På selve undervisningstilbuddet.

Slots Classic med Koldinghus slot.

Logoer på industriprodukter

Gået ned i kapitel med industrialisering i historiebogen.

Behøver ikke den store lange kommunikation. Skarp formulering før tilbud. Lærerne er presset på tid så de skal bare have noget skarpt.

Efterliv er bedre end før-liv. Videre arbejde med historien ud fra tilbuddet.

Før-liv skal være kommandoer. Nødvendig viden inden tilbud.

Før nu og fremtid undervisningstilbud

Tages med på en byvandring hvor de tages med i deres nærområdet.

Tager billeder og lærer om perspektiv. 4 og 5 klasse

Intro arkiv og billed-/kildekritik

Perspektivøvelse intro og elevarbejde. Tegninger

Se originale fotos. Hvor kommer billederne fra Kildearbejde

Fortællerstop i gården hvor der bliver lavet øvelser med en bingoplade. Billeder med detaljer der skal findes lynhurtigt. Taler om forskelligt bygningsudsmykning

Viser dem billeder fra det sted de står hvor det ser helt anderledes ud. Ser deres skole på billedet og

skal hjælpe med at datere.

Ser på nye og gamle bygninger. Skal gennemskue hvad der er hvad.

Skal tage billeder selv med deres mobiltelefoner. Finde eksempler på bygningsudsmykning.

Tager billeder. Har et billede med et hagekors med og så var der snak om ændring i tiden.

Fortæller stop mere og samler eleverne. Snakker om fremtid i en tom bygning. Ungdomsbygning.

Giver ideer til borgmesteren.

Laver kort evaluering til sidst.

Sender deres billeder. Så laver arkivet et sted hvor eleverne de kan beskrive billederne. Lave vurderinger osv.

Eleverne vil lave noget mere med fremtidstænkning.

Det der med at komme ind bagved er særligt. Huse der ikke havde været der var også specielt.

Forskellige store episoder.

Vil gerne tage et billede om. Svært at finde huse med forskellige mønstre i murstens opbygninger

Udskoling skal have lave noget med medborgerskab.

Det gør en forskel at have lave specielt designet papir. Kæmpe forskel at det bliver trykt på noget lækkert og flot papir der minder om arkivalier.

Læringsmål i Før nu fremtid.

De bliver dækket godt. Både i billedkunst og historie.

Eleven har viden om kildekritiske begreber.

Eleven kan bruge historiske spor i lokalområdet til at fortælle om fortiden.

Eleven kan kategorisere ud fra centrale perioder.

Kommer fra deres nutid møder fortiden og bruger den fremtiden. Historiebrug.

Billedkunst – Eleven har viden om iagttagelser og tegnetoder, Eleven har viden om perspektiver

Eleven kan fremstille billeder med arkitektur elementer. Eleven kan se symboler

Før og efterliv på tilbuddet.

Fremtidsperspektiv er perfekt at arbejde videre med.

Før ville det være rart at komme igennem nogle af begreberne inde de kommer i tilbuddet på arkivet.

Hvordan får man tilbagemeldinger fra lærerne? Evaluering er svært at prioritere for lærerne. Evaluering af efterlivet. Hvad har klasserne arbejdet med efter at de har været på arkivet.

Standardisering.

Hvem er jeg

Spejler sig i fortid og nutid. Digitale udgave også analog. Ud af arkivet og lavet det med en indskolingsklasse.

Første forløb der blev lavet i det hele taget. Oplevet at noget af det kan laves om. Kildekritik. 4 Ågaard portrætter. For meget lang snak. Det fungerer ikke så godt. Der er for meget snak inden de kommer i gang. Det kunne være spændende at komme i gang med noget som eleverne laver. Vil gerne aktivere elevernes sprog. Der var for meget snak har stået og talt i 45 minutter til en 1-2 klasse.

Laver præsentation af børn på ågaard portrætter. Historiske billeder af børn der kunne være dem selv. Ser original glasplade. I den digitale udgave tager de et billede af et billede som de har tegnet på. Derefter får de en intro i et ipad program. Intuitivt at bruge. Tager et portræt af sig selv på ipaden. Det kan være en mor det kan være en søskende. Laver en digital kollage af sig. Smelter gamle og nye billeder sammen i ipad appen. Det kan man gøre med det digitale. En selv og ens slægt hænger sammen. Der er et samfund der har gået forud for dem selv. Det bliver uploadet til skoletube. Digitale benspænd hvis det ikke virker. Finder omveje. Håber at der kommer midler på sigt til at købe et klassesæt.

Skriftlig evaluering fra eleverne til at arbejde videre med.

Analogt. Præsentation kildekritik og billeder. Derefter laver de skitser. Laver en skitse på et almindeligt stykke papir med symboler. Kopier af deres egen familie. Klistre det på sammen med Ågaard billedet. Bruger blyant og kridt. Overfører ting fra skitsen. Laver rammer omkring billederne

Afrunding hvor man reflektere over hvad der vi ske hvis nogle fandt de her billeder om 150 år.

Oplever god fordybelse om det er analogt og digitalt. Mere konkret som analog. Afprøvet fra 1 klasse til 5. Prøver det også af med en 6. klasse. Ipads og gruppearbejde i 6. klasse

Analogt er godt at bruge med fingrene. Ikke alt for høje krav. Godt med sammensmeltning.

Vil gerne undgå den halve times snak til at starte med. Læren synes ikke at det var langt.

Bruger stadig billederne i undervisningen og snakker stadig om dem.

Dialog omkring billederne. Eleverne kan selv være med. Atelier hvordan tog man billeder engang og hvad gør man i dag.

Gode og levende historiefortællinger. Eleverne spørger om autenticiteten. God detalje at eleverne skal sidde og smile i 12 sekunder for at få taget et billede.

Der er god kildekritik med i det. Hvordan forstår det billedet.

Lokalhistoriske spor. Det kunne dog foregå alle andre steder.

Identifikation kan sætte sig selv i perspektiv.

Historieforståelse – iscenesættelse og selfies.

Kronologi – mashup sker enorm forankring i billederne. Relativ kronologi.

Eleven har viden om historiske problemstillinger? Er ikke helt med.

Undervisning i en historisk periode. Snakker om perioden

Snakker om tidligere tiders slægt.

Var nærgående og går ned i detaljen på billederne. Følte sig tæt på 1800-tallet.

Efterliv. Eleverne kan konstruere historiefortællinger – dansk fortælling skrevet.

Læren kunne tage det med hjem til klassen og formidle videre.

Evaluerer på det hele

Engagement. Ejerskab, samskabelse, professionalisme, konkrete tilbud.

Bilag 3 Spørgsmål til de udvalgte arkiver om undervisningstilbud

Lokalhistorisk Arkiv i Gentofte - Mette Henriksen

- Hvad er din baggrund og hvilken uddannelse har du? (Hvordan bruger du din uddannelse i forbindelse med undervisningen?)

Spørgsmål om arkivets arbejde, praksis og faglige overvejelser

- Beskriv arkivets undervisningstilbud?
- Hvilken rolle har arkivet som undervisende institution?
- Beskriv arkivets fordeling af arbejdstimer i forhold til udarbejdelse og udførelse af undervisningstilbud
- Hvilke metodiske og pædagogiske overvejelser har arkivet haft?
- Beskriv arkivets kendskab til andre arkivers undervisningstilbud?
- Hvilke inspirationskilder har arkivet brugt? – litteratur, forskning eller andre tilbud
- Hvordan har arkivet arbejdet med folkeskolebekendtgørelsen?

Spørgsmål om samarbejdet mellem folkeskolen og arkivet

- Karakteriser jeres samarbejde med folkeskolen og deres medarbejdere.
- Hvordan kommunikerer arkivet med skolerne? Altså hvordan får skolerne kendskab til arkivets undervisningstilbud?
- Er det igennem kommunen? Skal skolerne kontakte jer? Eller kontakter I skolerne?
- Hvordan klarer I det praktiske som transport osv. Koster tilbuddet penge? Hvem betaler?
- Hvilke pædagogiske overvejelser har arkivet haft i forhold til rum. Arkiv, udendørs byrum /landskab og skole?
- Hvilke forudsætninger skal eleverne have inden et besøg? Hvilke forudsætninger skal lærerne have inden et besøg? /hvad forventer I af lærerne i forbindelse med undervisning?

Spørgsmål omkring arkivets placering i samfundet og ressourcemæssige forhold

- Beskriv hvilken effekt det har, at I er under Kultur- og fritid?
- Hvilke ressourcer giver arkivets forvaltning til udarbejdelsen af undervisningstilbud?
- Er der i den forbindelse nogle bundne opgaver fra arkivets forvaltning?
- Er det påskønnet at I laver undervisningstilbud eller er det jeres eget valg?

- Hvilke puljer og fonde har I søgt og hvad har I fået? – Eksterne midler
- Har I samarbejde med andre offentlige eller private virksomheder?

Køge Arkiverne - Lars Kjær

- Hvad er din baggrund og hvilken uddannelse har du? (Hvordan bruger du din uddannelse i forbindelse med undervisningen?)

Spørgsmål om arkivets arbejde, praksis og faglige overvejelser

- Beskriv arkivets undervisningstilbud?
- Hvilken rolle har arkivet som undervisende institution?
- Beskriv arkivets fordeling af arbejdstimer i forhold til udarbejdelse og udførelse af undervisningstilbud
- Hvilke metodiske og pædagogiske overvejelser har arkivet haft?
- Beskriv arkivets kendskab til andre arkivers undervisningstilbud?
- Hvilke inspirationskilder har arkivet brugt? – litteratur, forskning eller andre tilbud
- Hvordan har arkivet arbejdet med folkeskolebekendtgørelsen?

Spørgsmål om samarbejdet mellem folkeskolen og arkivet

- Karakteriser jeres samarbejde med folkeskolen og deres medarbejdere.
- Hvordan kommunikerer arkivet med skolerne? Altså hvordan får skolerne kendskab til arkivets undervisningstilbud?
- Er det igennem kommunen? Skal skolerne kontakte jer? Eller kontakter i skolerne?
- Hvordan klarer I det praktiske som transport osv. Koster tilbuddet penge? Hvem betaler?
- Hvilke pædagogiske overvejelser har arkivet haft i forhold til rum. Arkiv, udendørs byrum /landskab og skole?
- Hvilke forudsætninger skal eleverne have inden et besøg? Hvilke forudsætninger skal lærerne have inden et besøg? /hvad forventer I af lærerne i forbindelse med undervisning?

Spørgsmål omkring arkivets placering i samfundet og ressourcemæssige forhold

- Beskriv hvilken effekt det har, at I er under Kultur- og idrætsafdelingen?
- Hvilke ressourcer giver arkivets forvaltning til udarbejdelsen af undervisningstilbud?
- Er der i den forbindelse nogle bundne opgaver fra arkivets forvaltning?
- Er det påskønnet at I laver undervisningstilbud eller er det jeres eget valg?

- Hvilke puljer og fonde har i søgt og hvad har i fået? – Eksterne midler
- Har i samarbejde med andre offentlige eller private virksomheder?

Odense Stadsarkiv - Johnny Wøllekær

- Hvad er din baggrund og hvilken uddannelse har du? (Hvordan bruger du din uddannelse i forbindelse med undervisningen?)

Spørgsmål om arkivets arbejde, praksis og faglige overvejelser

- Beskriv arkivets undervisningstilbud?
- Hvilken rolle har arkivet som undervisende institution?
- Beskriv arkivets fordeling af arbejdstimer i forhold til udarbejdelse og udføring af undervisningstilbud
- Hvilke metodiske og pædagogiske overvejelser har arkivet haft?
- Beskriv arkivets kendskab til andre arkivers undervisningstilbud?
- Hvilke inspirationskilder har arkivet brugt? – litteratur, forskning eller andre tilbud
- Hvordan har arkivet arbejdet med folkeskolebekendtgørelsen?

Spørgsmål om samarbejdet mellem folkeskolen og arkivet

- Karakteriser jeres samarbejde med folkeskolen og deres medarbejdere.
- Hvordan kommunikerer arkivet med skolerne? Altså hvordan får skolerne kendskab til arkivets undervisningstilbud?
- Er det igennem kommunen? Skal skolerne kontakte jer? Eller kontakter i skolerne?
- Hvordan klarer i det praktiske som transport osv. Koster tilbuddet penge? Hvem betaler?
- Hvilke pædagogiske overvejelser har arkivet haft i forhold til rum. Arkiv, udendørs byrum /landskab og skole?
- Hvilke forudsætninger skal eleverne have inden et besøg? Hvilke forudsætninger skal lærerne have inden et besøg? /hvad forventer I af lærerne i forbindelse med undervisning?

Spørgsmål omkring arkivets placering i samfundet og ressourcemæssige forhold

- Beskriv hvilken effekt det har, at i er under Borgmesterforvaltningen?
- Hvilke ressourcer giver arkivets forvaltning til udarbejdelsen af undervisningstilbud?
- Er der i den forbindelse nogle bundne opgaver fra arkivets forvaltning?
- Er det påskønnet at i laver undervisningstilbud eller er det jeres eget valg?

- Hvilke puljer og fonde har i søgt og hvad har i fået? – Eksterne midler
- Har i samarbejde med andre offentlige eller private virksomheder?

Kolding Stadsarkiv - Kamma Poulsen-Hansen

– Hvad er din baggrund og hvilken uddannelse har du? (Hvordan bruger du din uddannelse i forbindelse med undervisningen?)

Spørgsmål om arkivets arbejde, praksis og faglige overvejelser

- Beskriv arkivets undervisningstilbud?
- Hvilken rolle har arkivet som undervisende institution?
- Beskriv arkivets fordeling af arbejdstimer i forhold til udarbejdelse og udførelse af undervisningstilbud
- Hvilke metodiske og pædagogiske overvejelser har arkivet haft?
- Beskriv arkivets kendskab til andre arkivers undervisningstilbud?
- Hvilke inspirationskilder har arkivet brugt? – litteratur, forskning eller andre tilbud
- Hvordan har arkivet arbejdet med folkeskolebekendtgørelsen?

Spørgsmål om samarbejdet mellem folkeskolen og arkivet

- Karakteriser jeres samarbejde med folkeskolen og deres medarbejdere.
- Hvordan kommunikerer arkivet med skolerne? Altså hvordan får skolerne kendskab til arkivets undervisningstilbud?
- Er det igennem kommunen? Skal skolerne kontakte jer? Eller kontakter i skolerne?
- Hvordan klarer i det praktiske som transport osv. Koster tilbuddet penge? Hvem betaler?
- Hvilke pædagogiske overvejelser har arkivet haft i forhold til rum. Arkiv, udendørs byrum /landskab og skole?
- Hvilke forudsætninger skal eleverne have inden et besøg? Hvilke forudsætninger skal lærerne have inden et besøg? /hvad forventer I af lærerne i forbindelse med undervisning?

Spørgsmål omkring arkivets placering i samfundet og ressourcemæssige forhold

- Beskriv hvilken effekt det har, at i er under By- og udviklingsforvaltningen?
- Hvilke ressourcer giver arkivets forvaltning til udarbejdelsen af undervisningstilbud?
- Er der i den forbindelse nogle bundne opgaver fra arkivets forvaltning?
- Er det påskønnet at i laver undervisningstilbud eller er det jeres eget valg?

- Hvilke puljer og fonde har i søgt og hvad har i fået? – Eksterne midler
- Har i samarbejde med andre offentlige eller private virksomheder?

Bilag 4

Interview med Mette Henriksen fra Det Lokalhistoriske Arkiv i Gentofte

00:15 Baggrund og uddannelse – Cand mag i his og engelsk fra 95. Forbindelse med undervisningstilbud.

00:41 Uddannelsen har givet god historisk baggrund viden og teoretisk viden.

00:52 Universitetet har ikke lært noget didaktisk.

01:12 Synes det er spændende og sjovt at arbejde med børn og unge. Det har været lige for.

01:16 Vigtigt at tænke over hvordan man formidler og hvordan man får læring ind.

01:35 Efter uddannelse i medborgerskab, men ikke didaktisk. Kom ind på det men ikke konkret.

02:07 Ellers er det igennem praksis og det man har læst og lært.

02:24 Beskrivelse af tilbud.

02:34 Kulturpakker til skolerne. Luksus tilbud.

02:42 Kulturskolerne administrerer projektet.

02:50 Grundskoleelever skal møde fag personer. Forfatter skole møde ægte forfatter. Eller danser eller

03:04 historiker når det handler om historie. Grundlæggende møde med fagperson.

03:18 Behøver ikke at tænke på administration eller betaling da kulturskolerne står for det.

03:30 Godt finansieret. 2000 kr. får arkivet til hvert forløb varer en halv dag.

03:42 Skolerne betaler 500 kr. for et forløb. Nogen gange kommer arkivet ud og introducere. Vare typisk en halv dag.

03:46 Kulturskolerne betaler resten igennem en særpulje fra kommunen og

03:52 kan også tage en universitetsstuderende med ind over. Hjælper med ekstra ting.

04:05 Arkivet kan bruge tid på udvikling.

04:10 Bygger på rollespil og læringsspil udvikler med skuespillere og rollespilsinstruktører.

04:20 Giver spændende vinkel. Historie med noget hvor eleverne er aktive.

04:30 Skoledag i 50'erne er eleverne det selv.

04:40 Eller tændstiks fabrik hvor eleverne kommer ud for forskellige ulykker og konflikter og bliver fyret osv.

04:54 De skal forholde sig til tingene med egen krop er de andre personer.

05:00 Giver noget til skolerne som de ikke selv kan gøre. Giver også noget som skolerne selv kan arbejde videre med.

05:20 Rollespil om landboreformerne – Bernstorff Elever er bønder der vil have landsbyfællesskab. Kan se uretfærdigheder i systemet.

06:05 Laver 35 kulturpakker om året. Der er altid vente tid på dem- laver ekstra hvis der er ressourcer.

06:15 Nyt materiale der snart skal lanceres -

06:20 skolen i virkeligheden portal.

06:27 Gentofte kommune med profil hvor lærerne kan gå ind og se hvad der er på af tilbud til grundskolen i historie.

06:43 Der skal den være. Mere arkivagtige tilbud. Taget 6 personers arkivalier der har levet i Gentofte.

07:00 Eleverne skal finde frem til hvad er det for en person. Kendt jordemoder har genstand i kassen. Eller danser med en genstand.

07:17 Derudover arkivalier. Dertil er der udviklet et system hvor eleverne skal skrive hvad hed personen hvornår døde og hvilket erhverv. Elever detektiver eller arkivar.

07:45 Gratis tilbud på arkivet.

07:50 Tilbud historiefestival sammen med golden days september skolerne. Adhoc 14 dage. Debat arrangement med forældrene. Sidste gang hvad er kulturarv. Nu er familie former. Hella Joof fortæller om 70'ernes familieformer og kollektiver i debatform 08:33.

08:33 Har også et forældet system der hedder kulturjagt.dk planer om noget mere moderne.

09:15 Arkivet som en undervisende institution. Arkivet er et ekstra tilbud til skolerne. Går ud og giver nogle ting til historieundervisningen som man normalt ikke kan få. Laver noget andet.

09:35 Ser et samarbejde mellem arkiv og skole.

09:40 Ikke for synliggørelse, men spiller også en rolle at de gerne vil gerne være udadvendt.

09:50 Men vil gerne bidrage med ´noget nyt og spændende til skolernes hverdag

10:00 og der passer det fint ind med den åbne skole.

10:15 Arkivets fordeling af arbejdstimer.

10:25 Bruger en del tid. Normeret til digital arkivar på fuldtid. Leder på fuld tid og en formidler på 20 timer.

10:40 Laver det i samarbejde og med eksterne person. Svært at sige hvor mange timer. Udvikling til garderhøjfortet.

11:10 Måneds arbejde. 4 uger på fuld tid. Betaler en instruktør som også er med.

11:25 Arkivleder er ikke regnet med.

11:35 En måned for et tilbud.

11:55 Der går også meget tid til test gennemskrivning og læsning. Prioriterer højt.

12:10 Mange arkiver bruger måske deres midler på anden vis.

12:25 Kommunen bakker de op? Kommunen påskønner det meget fordi de har midler i kulturpakkerne.

12:45 Kommunen er interesseret i at arkivet har en udadvendt formidlings profil.

13:10 Metodisk og pædagogiske overvejelser.

13:20 Det er noget de taler meget om. Det følger lærerplanerne og læringsmål.

13:30 Lærerne skal kunne sætte flueben. Hvilke emner skal de undervises i og hvordan. Ser på hvilket emner arkivet kan leverer.

13:55 Det skal være dialogpræget og børnene skal være aktivt.

14:00 Har formuleret et papir med målsætninger. De har været meget grundige.

14:15 Har der været lærer inde over udarbejdelsen der indgår en lærergruppe med kulturpakkerne. Der er tests og evaluerer. Kommer også med nye forslag.

14:55 Lytter til forslag der kommer. Prøver at være i dialog. Hele tiden teste

15:30 Lærerne bliver købt fri til at gå med i kulturpakker og kulturskolerne. Svært at samle lærerne

15:35 Kulturskolerne sender et evaluerings skema ud, men det er ikke alle der når at evaluere.

15:45. Som reelt for de tilbagemelding på stedet.

15:55 Eva formidler der i praksis står for afviklingen.

16:00 har været på kursus hos ODM museums underviser uddannelsen har givet ekstra input. Ikke noget inden for ODA. Fint med museum. Det ligger tæt. Felt mellem museum om arkiv.

17:00 Inspirations kilder – har kigget meget rundt omkring.

17:15 Har primært kigget på museer da der ikke er så mange arkiver at kigge på.

17:25 Ellers har man kigget til Lund og Malmø i Sverige. Samarbejde og møde i et netværk. Inspirations turer til Holland. Samarbejdet med arbejdermuseet.

17:45 Kigget ud over landets grænser og ud af faget. Ikke så mange arkiver har våget pelsen.

18:20 karakteristik af samarbejde med skolerne. Har bestemte lærer de kontakter. Nogen som har brugt tilbuddene meget om som arkivet synes er rigtig søde. Forskelligt. Lærerne forventer at arkivet tager rummet når undervisningen foregår igennem tilbuddene.

19:00 basere sig på at lærerne trækker sig tilbage. Forventning til lærerne er at de skal sørge for at eleverne kommer til tiden og at der er ro. Ellers fylder arkivet ud.

19:25 nogle gange kommer arkivet ud på skolerne og forbereder eleverne inden et forløb. Har fundet ud af at det er en god ide og det kan mærkes at lærerne er lidt presset.

19:35 glade for tilbud da det er en færdig pakke. Arkivet gør selv det hele. Lærerne vil have noget konkret. De fungerer bedst.

19:55 kommunikation igennem kulturskolerne. Det er et kommunalt tiltag. Hjemmeside skoleivirkelighed.dk. Flere tilbud skal ligge der. Med tiden skal det måske derover.

20:35 Kulturskolerne mener at lærerne er galde for det fysiske katalog som kommer i deres dueslag og let at læse om aftenen når lærerne skal ud.

20:45 kendt koncept. Det tager tid. Har være med i mange år. Nye kulturinstitutioner har svært ved at komme i gang. Det skal bygges op over nogle år

21:20 alt det praktiske kører igennem kulturskolerne – transport er en del af finansiering af pakken. Kildetilbud betaler skolerne dog selv for transport. Det har ikke være en hindring.

22:15 Kulturskolerne har en sal hvor de hører til. Det bliver nogle af tilbuddene lavet. Ellers er det ude af huset.

22:40 meget ude af huset. Kildepakkerne er inde i huset ellers bliver der rykket ud.

23:15 eleverne forudsætninger inden et besøg samt lærerne. Skriver til lærerne hvis der er forberedelse. Ellers laves der noget der ikke kræver forberedelse.

23:45 Rollespil kommer de ud og introducere tema, rollespil og teknikker. Så eleverne er klar til rollespillet den dag det er. Alle møder op udklædte og i rollen

24:10 eleverne glæder sig og lærerne har tænkt over det.

24:20 Har ikke gode erfaringer med tilbud der kræver alt for stor forberedelse i forhold til lærerne. Gør det simpelt og tænker tingene igennem.

24:40 Eleverne klæder sig ud hjemmefra. Forældrene er meget involveret. Gentofte børn er godt klædt ud og forældrene gør så meget ud af det at det er helt vildt.

25:05 Effekt at Arkivet er under Kultur unge og fritid. Vil det have nogen påvirkning under en anden forvaltning. Hvis de havde været under økonomi eller borgmester forvaltningen ville de have haft en mere administrativ rolle.

25:35 Der havde været fokus på arkivalierne og havde været på rådhuset med fokus på det administrative. Nu er det mest formidling og borgerrettet perspektiv der er prioriteret højest.

26:00 har ansvaret for kommunens digitale arkivalier. Det kører fint. Men bliver mest solgt på den formidlingsmæssige opgave.

26:20 Først og fremmest et formidlende arkiv. Det er mandatet. Politikere og borgere vil gerne have medspiller i det lokale samfund. God opbakning.

27:05 bundne opgaver? Forventet at de stiller op til kultur festdage. Med i kulturnatten og laver arrangementer. Er med til de kommunale events.

28:00 Ingen eksterne midler. Det er igennem kommunen. Ellers er det kulturskolerne der søger de midler.

28:10 i 2005 kulturjagt.dk forældet hjemmeside. Fik 800.000 fra kulturstyrelsen til at lave hjemmesiden, men ellers ikke noget siden.

28:40 ellers har de en god og fed kulturpulje på et par millioner om året som man kan søge hvis man har gode ideer. Søger ingen midler internt.

29:00 Hvilke samarbejder har i? Nogle af de andre kulturinstitutioner. Garderhøjfortet. Lightpakke til dem. Bidrager med faglighed. Biblioteket. Valgfagsforløb. Kildekritik metode og opgave skrivning.

30:40 Ingen samarbejde med private, men er ikke lukket for muligheden. Kommer der en chance bider de på.

31:00 Eventuelt tilføjelse unikt for Gentofte? Det at de laver så meget til skolerne. Nogen vil rigtig gerne men det er svært.

31:40 tilbud er ikke så arkivagtige. Mere kulturhistoriske. Bruger historien med lokal vinkel. Prøver at få materialet til at leve. Har skole arkivalier med som viser skole protokoller til en skoledag i 50'erne. Eleverne skal vælge navne fra eksempelvis Hellerup skole i 50'erne hvis det er der de er.

32:45 Garderhøj også kilder der passer til tilbuddet.

33:00 Nogen vil tænke at det ikke er arkiv tilbud men de synes det er fordi at de får arkivalier indover. Eleverne skal ud og bruge kroppen. Føle historien selv.

33:30 Evaluering en dreng der sagde at der ikke var historie som de var vant til. Har haft gode oplevelser.

33:50 Sætter en ny ramme. Nogle af de elever der ikke kommer så meget til orde har kunne arbejde og koncentrere sig fordi det var en anden ramme med 1950'ernes skole.

34:25 En med Asperger var vild med undervisningsformen – Der bliver også taget højde for forskellige læringsstile.

35:00 Forsvinder arkivet ud af tilbuddene – Mette vil stå på mål for at det her er relevant for arkivet. Meget arkivagtigt med de nye tilbud med kasser.

35:40 mere tørt men prøver at gøre det mere spændende. Med inspiration fra Malmø – kufferter og arkivdetektiver. Inspireret Karin i Sverige. Lyserød bog. Har læst den. Snakker om det når de er sammen.

36:50 Har været i netværk med Helle Larsen – Det skal være meget enkelt. Der skal være en fortælling og nogle greb så det ikke bliver for kompliceret. Ikke for teknisk. Kan godt lave det mere teknisk.

37:40 kan også godt lide det med brug af kroppen.

38:00 digitalt tilbud i fremtiden og skolenivirkeligheden.

Bilag 5

Interview med Lars Kjær fra Køge Arkiverne

00:10 Baggrund og uddannelse – læst historie på syddansk universitet og er mag. Art. I historie.

Ikke nogen side fag. Brug af uddannelse i undervisning.

00:30 Ingen ekstra kurser i didaktik.

00:40 Meget lidt som er relevant,

00:50 men arbejde på arkiv kommer der tillærte kompetencer. Fokus på læsning og arkivkundskab.

01:20 Ikke formelt suppleret, men har nok været kurser. Hist og her.

01:30 mere digitale kompetencer hobbybaseret synes det er sjovt adobe programmer og photoshop hvor der bliver lavet grafik i foldere og hjemmesider.

01:50 Selvlært

02:00 Beskrivelse af arkivets undervisnings tilbud. Lars har været ansat i 11 år.

02:15 først ting – klassiske undervisningstilbud med lærer eller underviser. Enten Lars selv eller en person der vidste meget om et specielt emne.

02:30 eksempel hattedamer der kom og fortalte om mode.

02:50 oplevet at da historie blev et eksamensfag og særligt skolereformen

03:00 har gjort at skolerne er blevet mere presset på tid og økonomi. Tilbud har altid været gratis eller næsten gratis.

03:10 Ikke pengene – problem at komme ud af skolen.

03:15 tilbud gået fra klassik undervisning med formidling

03:20 til at være en mere åbne tilbud ressource og nogle tilbud som skolerne slev kan gå i krig med.

03:30 Tilbud find vej i Køge Lavet sammen dansk orienteringsforbund. Er på hjemmesiden.

03:40 Orienteringsløb hvor man kan følge et kort rundt, hvor der også er billeder.

03:50 sender elever på opdagelse i det lokale miljø.

Pause

04:30 Eleverne kommer rundt og kigger på spor i fortiden. Det er i en folder hvor der på bagsiden er en række historie som knytter sig til stederne.

04:40 er på stederne hvor de kan krydses af – Læse eller lytte til historien da det er indtalt som lydfil.

04:50 Formidling tilbud hvor man kommer rundt i byen. Tilbud er gået fra at være kurser til at være

05:00 Som skolerne selv kan gå i krig med. Digitale ressourcer.

05:10 tilbuddene er noget konkret som skolerne kan gå efter. Har i tænkt bevægelse ind over?

05:20 – En blanding

05:30 kommer af de faglige mål at man skal ud og kigge på spor af fortiden ude i byen.

05:40 Det har været et mål helt fra starten af. Få børnene ud i byen

05:50 Find vej tilbuddet – var det dansk orienteringsforbund der henvendte sig til arkivet

06:00 De havde en Ide med stolper der kunne sættes op i byerne hvor man kunne klippe et kort. Kunne ikke sætte op i byerne.

06:10 Teknisk forvaltning meget strenge med hvad der kan sættes op i byen. Det blev med billeder i stedet. Ide fra arkivet.

06:20 Billede genkendelse fornyet koncept der har spredt sig til andre byer på Sjælland.

06:30 Folderen kan bruges som et idrætsforløb.

06:40 bare skal skynde sig at se billeder og kan gøre på tid. Det kan sammenknyttes med et historieforløb.

06:50 Et koncept brugt til digital byvandring med monumenter fra kommunen.

07:00 Udvalgt nogle stykker til cykelture.

07:10 kommer udenfor Køge by ser steder. Så kan folk bruge hjemmesiden til at komme i dybden med stederne.

07:20 Det har gennemsyret meget af det de har lavet.

07:30 En anden ting som ikke er et decideret børneforløb, men som er en app. Der er blevet lavet som et EU-projekt.

07:40 Køge Kommune har en international koordinator som kan skaffe penge.

07:50 Han havde fundet et projekt om grænseoverskridende turisme ved Øresund.

08:00 Fandt ud af hvordan han kunne spille ind i det og gik til turistkontoret. Arkivet blev indbudt.

08:10 Arkivet vil gerne lave en app der kunne formidle historie i byen. Skulle finde en svensk partner.

08:20 Fandt Hesselholm kommune som var interesseret i at komme med

08:30 Et par måneder til at strikke en EU ansøgning sammen. Tager normalt et år. Så det gik vildt stærk med at få lavet de. Det blev til appen:

08:40 Den fortæller om de historiske spor der er i Køge og Hesselholm kommune med udgangspunkt i 1600 tallet. Spor der pegede begge veje.

09:10 Fik eksterne midler. Temmelig mange penge. En restsum der var i EU. Der var de heldige at penge.

09:20 ekstern app udvikler der lavede rammen og arkivet lavede historien.

09:30 samme koncept igen med et kort som baggrund. Historie man bevæger sig rundt i byen

09:40 kan se sin egen position i appen. Tekst

09:50 Man kan hører dem oplæst på forskellige sprog. Quizzer indbygget.

10:00 tjen sølvmonter i appen.

10:10 Noget de har brugt til skoleklasser. Ikke tænkt som tilbud. Men har vist sig at være udmærket til skoler.

10:20 Kunne bruge det til ting på kanonlisten Christian den 4 og 1600-tallet.

10:30 Bruge det som nedslag hvor de kunne gå byen rundt og lærerne har kunne se hvor mange mønter de har samlet.

10:40 Skolerne har brugt det mere end de havde troet. Alle børn har en telefon der kan kører appen:

10:50 tænkt appen med 60+ målgruppe

11:00 turisterne i Køge har en bred profil. Primært ældre

11:10 voksne med børn.

11:20 ikke mange børnefamilier, men kunne bruges godt til skoleforløb

11:30 brug til engelsk undervisning måske

11:50 tidslinje på kortet

12:00 bruger kan ligge billeder via instagram på appen.

12:10 enkel app med forslag til transport

12:20 undervejs i brug på appen. Lokke turister over Øresund.

12:30 har lagt destinationer ind til besøg på vejen mellem Sverige og Danmark.

12:40 sjovt at lave. Ikke tit man har mulighed for at lave en app.

13:00 ikke ret mange der har lavet apps. Det kræver en stor bevilling ude fra.

13:10 ikke så mange penge til at selv udvikle

13:20 Hvilken rolle ser du arkivet har som undervisende institution

13:30 uddybelse – formidlende eller administrativt.

13:40 Ændret sig igennem årene

13:50 Har kun været der i 11 år.

14:00 arkivet har været mere udadvendt end så mange andre igennem mange år

14:10 Mette var der før i halv tid. Sad og registrerede meget. Det gør Lars ikke

14:20 vilkårene har ændret sig i løbet af årene.

14:30 i forhold til undervisning er de meget åbne for ønsker som folk kommer med.

14:40 nogen havde noget om slaveri og så opfandt de lidt til dem kolonial osv.

15:00 arkivet er åbne overfor ideer og ønsker.

15:10 er i med til at højne skolens undervisnings niveau. Eller er det for at gøre jer selv synlige.

15:30 Det er meget forskelligt hvordan man indgår i et undervisningsforløb på skolen

15:40 ikke altid de har indflydelse. Bliver fyldt i et eller andet forløb.

15:50 lærer der sender elever på arkivet. Vil gerne spørges inden for så kan det blive 8 gange bedre.

16:00 vil gerne gøre det så godt so muligt. Bruger tid på den enkelte skole når de kommer

16:10 synlighed er vigtigt

16:20 Hvis man skal ramme de lokalpolitikere er lokalpressen et vigtiger middel.

16:30 skolens tilbud er ikke det vigtigste. Det er vigtigere med Facebook opdateringer.

16:40

16:50 det er for at blive brugt. En ambition om at få gode ting på banen der driver det.

17:00 en ambition om at dele ud af samlingen.

17:10 Spændende by med masser af historie. Ikke en lille kedelig forstad. Huse fra 1500-tallet

17:20 en masse at øse ud af. Indre by er fin

17:30 beskrivelse af arbejdstimer

17:40 hvor mange ressourcer bruger i?

17:50 Det svinger lidt men i og med. Skiftet fra enkeltstående tilbud.

18:00 til at lave nogle foldere – bruger uger til at samle materiale og holde møder med interessenter.

18:10 tilbud der holder i årevis.

18:20 Svært at angive timer. Brugte halvdelen af tiden i starten.

18:30 Historieskolen Clio – halvdel på arkiv og halvdel på skoletilbud,

18:40 sådan er det ikke længere efter chefens stilling er blevet anderledes.

18:50 bruger mere tid på læsesalen.

19:00 Startede med halv i dag er det mindre.

19:10 Kan godt bruge 14 dage i træk når det er.

19:20

19:30 har i haft nogle metodisk og pædagogiske overvejelser?

19:40 har en målsætning på hjemmesiden

19:50 primært en hensigt til at bruge byens rum frem for lokaler.

20:00 kigger også gerne på rigtige arkivalier. Forløb i byen eller

20:10 på læsesalen hvor de sidder med arkivalier.

20:20 Har tænkt over rum? Ja omvendt er det en praktisk ting.

Pause kigger på hjemmeside

21:00 Handler om at udnytte byrummet og autentiske steder med lokale kilder. Samarbejde med mange.

21:10 samarbejde med foreninger som marine foreningen så har man kontakt der til.

21:20 kender en pensioneret orlogskaptajnen der ved alt om slagene i Køge bugt.

21:30 godt hvis nogen kommer og vil vide noget specifikt.

21:40 meget samarbejde med forskellige aktiver i byen.

21:50 didaktisk er der ikke så mange flotte overvejelser. Virker det eller ej.

22:00 Ser tit folk der stater der med at kigge i fællesmål

22:10 skal kunne det og det og får opstillet en masse fine ord og floskler

22:20 når man kommer til det praktiske så står det og falder det med det. Det skal være nemt og gratis.

22:30 Det er sådan nogle ting der gør om det virker eller ej. Det skal være nemt for lærerne. At gå ind i. Mere erfaringsmæssige viden

22:40 Det driver det mere end noget andet. Korrigering efter hvordan det har virket før

22:50 startede som mange andre med at formulere må og kunne lærer det og det

23:00 Det er op til lærerne i sidste ende. Har haft timer før omkring et emne kommer på arkivet og har et forløb efter 3 faser.

23:10 Hvordan forløbet bliver er en del af lærerne ansvar. Det skal gå op.

23:20 individuelt fra forløb til forløb om det bliver godt eller bare okay.

23:30 engagement fra læreren er en væsentligt faktor

23:40 kendskab til undervisningstilbud fra andre arkiver.

23:50 ja men ikke noget specifikt. Konferencer hvor man kommer hjem med noget.

24:00 Det er det fede har haft ting med ODA.

24:10 har et netværk for arkivformidling.

24:20 Har siddet og fortalt om hinandens forløb og har fået ideer.

24:30 arkiver er ikke konkurrenter fordi de er geografisk afgrænset.

24:40 kan give ideer. Skolerne tager jo ikke andre steder. Det er givende.

24:50 godt at dele erfaringer og ideer. Det har været godt med det forum

25:00 mest gennem erfaringsudvekslinger.

25:10 har sikkert og stjålet fra andre kan bare ikke komme i tanke

25:20 det skulle være Bentes med teknisk forvaltning. Det var en god partner.

25:30 de har penge og puljer. Har lært andre indgange til nye aktører.

25:40 inspirationskilder?

26:00 meget trial and error

26:10 da jeg blev ansat var der formuleret en ide om historieskolen Clio.

26:20 Kirkens afbildninger. Det skulle være i byens rum 1800-tallet og autentiske spor.

26:30 altid en meget løs ramme omkring det. Grebet chancen når den var det til at lave noget.

26:40 kan ikke pege på noget bestemt

26:50 Kiggede mere til fællesmål da de kom

27:00 særligt omkring at historie blev et eksamensfag. Der skulle være de ting der skulle hakkes af.

27:10 skolen blev mere struktureret omkring det. Spor i lokalmiljøet og hvad der nu står.

27:20 næste spørgsmål bekendtgørelsen

27:30 har arbejdet med de fællesmål og prøver at følge med i den.

27:40 kan ikke sige så meget mere.

27:50 er ikke slave af den. Nogen er måske andre steder. De ligger meget tæt op ad den

28:00 næste fase.

28:10 Folkeskolen samarbejder med lærer?

28:20 har haft samarbejde med lærer. Fik lavet en erfarings/idegruppe

28:30 Her var der en folkebiblioteks bibliotekar der havde speciale med deres tilbud skolerne

28:40 Vidste en del om hvordan man når skolerne.

28:50 Skolekonsulent og skolebibliotekar. 4 eller 5 i gruppen

29:00 brugte mange år til at holde møder 3-4 gange om året hvor arkivet kom med ideer til at gøre ting bedre.

29:10 hvordan når vi ud til historielærerne og hvem de skulle sende til

29:20 en masse praktisk viden. Breve til lærerværelset drukner under alle andre tilbud.

29:30 Store tilbud mod de små tilbud.

29:40 fagudvalgsformænd der delte videre til kollegaer.

29:50 Det er der bliver gjort rigtig meget af. Struktureret af kommune?

30:00 De var håndplukket af arkivet selv. Mest aktive og engageret,

30:10 i miljøet omkring skolerne som var interesseret i arkiv og det lokale

30:20 eget netværk som havde med skolerne at gøre.

30:30 har ikke være en del af skoleforvaltningen i den forstand

30:50 Kontakter skolerne jer? Det går begge veje.

31:00 sender i foldere ud? Ja når der er noget nyt kommer der foldere og emails.

31:10 går tit den anden vej. Enten sender skolerne elever eller skriver.

31:20 har en bogserie i Køge der hedder hit med historien.

Pause mens bog bliver hentet.

31:50 En bogserie der er skrevet til mellemtrinnet i Køge?

32:00 bibliotek, arkiv og museum og nogle skoler deltager i en arbejdsgruppe

32:10 Der bliver hyret en forfatter ude fra. Til at skrive bogen.

32:20 nævner forfattere og bogserier. Forfattere i netværket.

33:00 blandet forfatterskare med specialviden

33:10 Folk der er vant til at skrive til børn. Der har været tilbud med bøgerne sammen med biblioteket.

33:20 arbejde med bogen i skolen og kommer og laver opgaver.

33:30 Færdigstrikket undervisningsforløb den vej igennem.

33:40 udover bogserien er der en hel hjemmeside med ekstra billeder og kilder og spørgsmål som skolerne kan bruge.

33:50 Er i eller tilsluttet tjenester på nettet?

34:00 Køge kommune har lige købt skolenivirkeligheden. Kommer 10 maj.

34:10 blevet en del af skoletjenesten netværket. For år tilbage var der forskellige der dukkede op og forsvandt.

34:30 Gamle der ikke blev til noget.

34:40 Prøvede men det har ikke været det der har givet pote. Det har mest været lokale netværk der har virket.

34:50 transport?

35:00 Ikke noget involveret i transport. Det er typisk de by nære skoler.

35:10 Der er 5-6 skoler i 3-4 km.

35:20 primært dem der kommer til tilbuddene.

35:30 tilbuddene er gratis – stort set. Nogle koster en lille smule.

35:40 De store koster lidt. Der bliver udbudt gratis forløb.

35:50 ellers gratis. Det er ikke det der gør det. Mest det praktiske med transport

36:00 og det med at få et skema brudt op. Det er svært at bytte om på timerne i dag.

36:10 Det skal helst kunne gøres på et dobbelt modul – skolen er ikke blevet mere åben efter den åbne skole

36:20 måske kommer det med tiden. Skolerne vil gerne.

36:30 det er ikke velviljen der mangler. Det er mest de praktiske ting der hindrer.

36:40 afstand og transport og flere krav til skema.

37:00 Kommer i ud til skolerne?

37:10 har gjort det lidt og det vil også virke.

37:20 Det vil de være glade for. Har gjort det men det er tidskrævende.

37:30 mest af praktiske årsager at de ikke har gjort det. Mest når der har været eksterne der har kunne tage ud.

37:40 Forudsætninger elever og lærer.

38:10 hit med historien har i få tilfælde krævet at eleverne kender bogen.

38:20 forløb hvor der bliver arbejdet på skolen og kommer på arkivet.

38:30 tre faset før under og efter. Det er meget forskelligt.

38:40 Det er ærgerligt når eleverne kommer uforberedt.

38:50 lærerne skulle nogle gange lige afgrænse når elever kommer.

39:00 Nogle gange kommer der elever og spørger om arkivet har noget fra 1600-tallet, men arkivet er selvfølgelig i tvivl om hvad de vil have.

39:10 Kan næsten ikke hjælpe sådan nogle børn.

39:20 skal helst være godt forberedt og afgrænset. Kan bedre hjælpe.

39:30 lærerne skal også være forberedt

39:40 men ofte kræver de det ikke for lærerne kan ofte selv sætte i værk.

39:50 lærerne behøver ikke nødvendigvis at gøre noget. Nogle gange er de lidt i vejen.

40:00 nogle lærer elsker at hører sig selv snakke og afbryder.

40:10 ellers er det ikke en forudsætning at lærerne har gjort meget.

40:20 tilbuddene er meget færdige og lige til at gå til.

40:30 for eleverne bliver det bedre hvis lærerne er lidt mere fokuseret

40:40 hvordan er arkivet placeret i kommune?

41:00 hvilken effekt har det har i er under kultur og idrætsafdelingen?

41:10 Ser de gerne at kommer ud og bevæger jer når i er under idræt

41:20 nej. Vi har ikke rigtig mærket skiftet i fokus.

41:30 mere økonomisk. Kulturudvalget har ændret fokus på.

41:40 klassisk kultur før med biblioteker museer og arkiv.

42:00 der er blevet større vægt på idræt og stadionprojekt.

42:10 kommunen har været meget aktivt med at etablere et nyt stadion område.

42:20 boldklubs fokus også lidt bredde idræt.

42:30 På den måde har fokus flyttet sig.

42:40 fra gamle kulturtilbud til idræt. Eller ikke mærket efterspørgsel af andre tilbud.

42:50 Næsten nyt at det er ændret.

43:00 arkivet har ikke ændret fokus.

43:10 var der en kobling mellem idrætten og orientering.

43:20 Det er mest været på eget initiativ. Politikere er glade for tilbuddene.

43:30 Kulturudvalgsformanden var glad for at se skolebørn der bevægede sig.

43:40 er ikke blevet skubbet i den retning.

43:50 Har det påvirkning på ressourcerne.

44:00 Det er det ikke rigtig –

44:10 Har lønmidlerne der kører på som det primære og en gang imellem er der rest puljer i kulturafdelingen

44:20 dem kan man søge – indtryk at man skal komme med en god ide.

44:30 for at få støtte men det er ofte praktisk. Hvordan får man mest muligt ud af pengene.

44:40 nogle udvalg har ønsker.

44:50 I sidste ende er det praktisk med støtte uddeling.

45:00 kan ikke afgøre om det er det ene eller det andet.

45:10 bundne opgaver med forvaltningen. Mest administrativt.

45:20 4 arkiver i kommunen

45:30 er det påskønnet at i laver tilbud.

45:40 Det er meget påskønnet. Kommunen ser gerne at man er udadvendt og gør noget for byen

45:50 og samarbejde med andre institutioner. Det er der ingen tvivl om at de er glade for at se.

46:00 Puljer og fonde der er søgt?

46:10 alt hvad de kan komme i nærheden af.

46:20 EU ansøgningen- Med Norge Sverige og Danmark

46:50 der var større penge end vant til. Havde aldrig fået søgt uden den international koordinator.

47:00 kæmpe hjælp tosset regnskabskrav.

47:10 fint at man tjekker hvor mange timer man bruger.

47:20 administrationen af det er alt for tungt og svært at komme igennem.

47:30 Sådan er reglerne. Så der ikke er nogle der smutter med pengene

47:40 har søgt lokale fonde kulturafdelingen har penge.

47:50 De er blevet søgt. Nordea i Køge – bankerne støtter bøgerne.

48:00 Et gods der støtter gamle Køge gård.

48:10 Der er også private inde over.

48:20

48:30 primært lokale. Samarbejderne går man ind med timer.

48:40 For nogle penge og ligger halvdelen i timerne som med finansiering

49:00 Sidste spørgsmål samarbejde med offentlige og private?

49:10 skoler, museet, billedskolen,

49:30 gamle havn hvor der bliver byudviklet. Gammelt industri.

49:40 Lavet tråden

49:50 stiforløb der binder byen sammen.

50:00 Stillet betonsøjler op med formidling af fortællinger om fortiden.

50:20 QR koder på hjemmesiden. Rettede mod borgere men er også blevet brugt af skolerne.

50:30 Realdania der har lagt penge i det.

50:40 primært offentligt instanser. Ellers biografen

50:50 mange enkelt personer fra Køge

51:00 lærer med særlige interesser og foreninger.

51:10 primært nærområdet. Offentligt netværk i kommunen.

51:20 få private

51:40 har på et tidspunkt har Køge kommune været model kommune for børnekulturnetværket.

51:50 forsøg med inklusion af børn der ikke benytter kulturtilbud.

52:00 fik penge og medfinansieret med 50%

52:10 var ude i boligområder og lave tilbud i deres lokaler og på legepladser.

52:20 Der har været mange. Har chancen budt sig har man gået i den retning.

52:30 typisk med historie. Det muliges kunst. Hvad kan lige lade sig gøre.

52:40 Noget Lars vil tilføje?

Pause

53:00 For nyligt forsøgt at søge penge til undervisningspakker inspireret af rigsarkivets fra deres hjemmeside.

53:10 færdige koncepter med indscannede kilder og arbejdsark med vejledning.

53:20 har gjort det lidt før med scannede kilder. En skole der var længere ude.

53:30 lavede et tilbud til dem.

53:40 søgte en rest pulje hvor de ikke var heldig. En ambition om at lave noget i den retning.

53:50 ellers til gymnasier

54:00 var interesseret i det. Det kommer til at ske fremover.

54:10 Søgte penge til at lønne en der kunne have ekstra tid

54:20 studerende eller gymnasie lærer der havde tid til at strikke et sådan tilbud sammen.

54:30 Kildepakker er ambitionen Der er ikke gjort så meget.

54:40 Det er det kommende. Det er mere digitalt.

54:50 Gør meget ud af at samle ressourcer på hjemmesiden. 5000 billeder.

55:00 meget Historie om Køge før og nu. Køge databasen. Mange ressourcer på hjemmesiden.

55:10 ikke målrettet børn men kan bruge i undervisning. Har gjort meget af det.

55:20 digitale ressourcer benyttes i undervisning eller folk der bare godt kan lide at se billeder.

55:30 En af Danmarks største lokalhistoriske hjemmesider.

55:40 praler lidt ;)

55:50 Afslutter interview.

Bilag 6

Interview med Johnny Wøllekær fra Odense Stadsarkiv

00:10 Baggrund og uddannelse – Cand. mag i historie og idræt

00:20 Ph.d. i idræthistorie – ikke noget efter uddannelse med skoler

00:30 learning by doing. Inspireret af den grundtvigske tanke om det levende ord

00:40 Det levende møde med mennesker. Stor motivation når man skal fange børn

00:50

01:00 brug af uddannelse. Begge børn på grundtvigsk friskole. Kontakt med lærerne. Har skrevet skolens jubilæumsskrift

01:10 i det forløb kom der også en undervisningsbog mere inspireret af værdien af den gode fortælling

01:20 sammenholdt med at man møder folk. Andre er fascineret af at det skal foregå på nettet.

01:30 bedre oplevelse ved at de møde levende mennesker. Vigtigt at

01:40 ikke udgangspunkt i at de skulle have en app nej de skulle ind og opleve huset.

01:50 et sted hvor de aldrig er. Opleve det på en anden måde end forventet. Derfor er Johnny udklædt.

02:00 bryder normer og forestillinger omkring arkivet. Have mødet mellem ham dem og kollegaer.

02:10 vigtigt med mødet mellem mennesker.

02:20 inspiration – Selve quiz delen er det havde man andre steder.

02:30 måden som der foregik på. Det var historikere der holdte en tør kedelig quiz

02:40 Ramasjang show element men stadig ordentligt indhold.

02:50 Kunsten var at tage de gode ting man havde mødt og putte dem ned over arkivet.

03:00 Kan ikke pege på en præcis kilde. Anledningen var at bygningen havde 90' års fødselsdag og gjorde som man altid gjorde.

03:10 lavede en udstilling og artikel. Alle de ting som de altid gør per refleks. Nej det er for kedeligt.

03:20 udfordrer og lave noget for børn. Quiz fra lillehammer.

03:30 tage det bedste fra den og lave det til deres egen. Det skal ikke være kedeligt men showpræget.

03:40 Hvad er et arkiv noget med levende billeder noget med at finde oplysninger almindelig stillfotos lydoptagelser. De skal alle i spil

03:50 får en oplevelse af hvad man kan finde på et arkiv.

04:00 eleverne ved nu hvor de kan finde disse ting med quizen. Læring af bagvejen var målet. Sigtet var et andet.

04:10 Arkivets tilbud.

04:20 Hidtil har gjort. En klasse henvendte sig og spurgte om byvandring og rundtur.

04:30 ting på nettet som de kunne læse. Traditionelt. De fleste arkiver formentligt.

04:40 lyst til at lave noget der markerer en fødselsdag. Det var sjovt for dem og børnene.

04:50 God presse omtale. Journalister sagde de skal i blive ved med. Opfordring til at forsætte.

05:00 god succes med flere og flere klasser. Pressen ringer og spørger om de har gode historier

05:10 større succes end forventet. De synes det er sjovt.

05:20 Hvilken rolle har arkivet i forhold til at være en undervisende institution.

05:30 Har et andet projekt under opsejling. Mytedetektiverne Det ligger også lidt i Quizen. Ikke et oplevelsessted.

05:40 informationssted. Børnene kan selv gå på opdagelses i kilderne.

05:50 søger selv viden. Museer servere grydeklart. Arkiverne skal holde fast i at de er en vidensbank.

06:00 med folk der er dygtige til at guide dem ind i banken men det er egentligt oplevelsen af at gå på jagt selv

06:10 sådan er det også med quizzen hvor eleverne selv skal ud og opsøge noget ude i byen og selv finde svaret på det

06:20 før de kommer videre til finalen. Vil ikke være dem der bare servere et færdigt produkt. De skal være vidensproducerende selv.

06:30 Det handler det nye projekt der er under opsejling. Mytedetektiverne. Det handler også om at de skal komme og opsøge kilder

06:40 eller opsøge kilder i byrummet. Der adskiller de sig fra museet og det skal vi holde fast i

06:50 Arkivets fordeling af arbejdstimer

07:00 Det første år brugte det relativt lang tid på at udvikle konceptet.

07:10 Hvordan kunne spørgsmålene formes. Mest tid nu på at forberede eleverne til at komme ind.

07:20 skaffe sponsor til gaver. Dog vil de ikke bare gentage quizzen.

07:30 udvikler og nye former for spørgsmål. Filosofi mindst en ny type spørgsmål hver gang.

07:40 ellers bliver det for nemt og kedeligt at gentage. Udvikle sig selv

07:50 hvordan kan interessen stimuleres for at eleverne bliver kildekritiske

08:00 ville hellere have spørgsmål der ikke bare har læst sig til. Ikke faktuel

08:10 få dem til at rationere og sige det her m være det rigtige svar fordi de ved sådan og sådan fordi de kan bruge deres viden.

08:20 Hvordan det er om et par år ved vi ikke.

08:30 udfordring vi stiller til os selv. Bruger måske på timer

08:40 en uges tid to medarbejdere. Forberede og afvikle. Fylder ikke ekstremt meget.

08:50 første gang tog det længere tid. Skellet nu.

09:00 Tager dårlige spørgsmål ud og laver nye. Sjovt at finde på nye måder.

09:10 Er der nogle af materialer der ikke bliver til gode set. Flere lydoptagelser. Ja

09:20 hvordan bliver det indarbejdet. Ikke så mange timer mere som det har været.

09:30 Har i haft nogle metodiske og pædagogisk overvejelser i forhold til at det skal være en quiz.

09:40 konkurrencer var ikke særligt velset da Johnny selv gik i skole i 70'erne hvor der var en der vandt og en der tabt. Nået til.

09:50 Pædagogisk redskab er det faktisk okay. Klar over nogle er kede af det.

10:00 Ser på de 4 der når til finalen har alle sammen en god oplevelse og har alle lært noget og præmie.

10:10 Nummer 4 får også ikke så meget som vindere. På den måde har god samvittighed. Har givet dem en unik oplevelse.

10:20 det er pædagogisk hvad er talt og sagt. Vil godt have konkurrence ind som redskab.

10:30 Det kan godt være nogen synes det er forkert. Vi synes det er rigtig.

10:40 også set udefra tilbagemeldelser. Også dem der taber er også positive.

10:50 Havde en god dag selvom de ikke vandt. Styrket i at konkurrencer uden

11:00 at det er noget der udfordrer eller ødelægger noget hos eleverne.

11:10 læringen foregår ikke på selve finale dagen. Læringen foregår på vej derhen

11:20 vil gerne har et undervisningsforløb i et måned op til quizzen

11:30 ikke noget der udviklet men det er drøm. Lærerne sidder tit og ofte og spørger om materiale. De vil gerne have det

11:40 så det kan bruges i et længere undervisningsforløb. Quizzen kan også indgå i et forløb og ikke bare være show

11:50 har i brugt nogle af de ting der står i bekendtgørelsen

12:00 ikke direkte en ide der blev fældet og ført ud

12:10 alle de ting er blevet en efterrationalisering. Det startede ikke sådan

12:20 Det er 7 år siden den nye reform var ikke vedtaget men der var kanon

12:30 kunne godt have indarbejdet det. Det blev skabt i en anden verden. Bagefter kan man sige hvad der passer ind.

12:40 middelalder og religion. Det er lidt påklistret.

12:50 ikke sådan det er tænkt. Fint at lærerne kan bruge det. Har lærerne givet udtryk for hvad der har været godt.

13:00 nej faktisk ikke. De vil gerne have et forløb hvor de kan putte tingene ind.

13:10 Det skal Odense have lavet så de kan få det ind. Snakket om det før

13:20 inspiration. OL museum i lillehammer

13:30 Der har de en quiz for skoleklasser hvor alle sammen konkurrer 4-5 klasser 6 måske

13:40 spørgsmål og med skema og tæller sammen ingen dynamik i det undervejs.

13:50 Det er ikke et show. Det skulle være med synes Johnny det er sjovt.

14:00 skal have lov til at være en anden. Skal have udklædning på

14:10 Spørgsmålene skulle bygges forskelligt op.

14:20 Lavede det meget om. De vil ikke kunne genkende det. De plantede ideen.

14:30 Har lagt meget ovenpå.

14:40 Mytedetektiverne. Der har man arbejdet med historiebrug.

14:50 blander det lidt sammen men okay.

15:00 Mytedetektiverne er et undervisningsmateriale der gør at de skal arbejde med kilder og hvordan myter omkring Odense er blevet skabt og brugt i tiden. Der tages afsæt i

15:10 reformen og med buzzord som historiebrug og bevidsthed. Sådan er Odensequizen ikke

15:20 Helt andet udgangspunkt. Den skal være toppen på kransekagen. Fundamentet er det andet.

15:30 skal have lærerne til at putte de fine ord nedenunder toppen.

15:40 Mytedetektiverne er det et tilbud hvor klasserne kommer ind eller? Er de hjemme

15:50 Det består både af en hjemmeside og en arkivcamp

16:00 Hvor eleverne skal ind og arbejde måske sove derinde og arbejde med kilder. Får en fornemmelse af at det er fantastisk sted.

16:10 mytevandringsapp. Museet er og med,

16:20 forsøg på at sige hvor eleverne kan opleve og grave i historien. Selv finder en sandhed.

16:30 forstørrelsesglas hvordan er myter virkelige og hvordan er de blevet fortalt

16:40 skille historien ad for at samle den igen. Hvad kan vides med sikkerhed.

16:50 Hvad er historien blevet brugt til. Alle buzzord er lagt ned over den og klemmt ind.

17:00 har haft overvejelser inden fordi der er søgt mange penge.

17:10 meget sigende at de ting der opstår spontant og ikke er presser måske engang i mellem bedre

17:20 end dem der er presset ned i lige her kan man have det indtryk

17:30 Der har være lærer 3 skolelærer med ind over og kommer med viden om hvad man skal overholde lovgivning

17:40 lærermål med rådgivning. Vil gerne vide hvordan det fungerer i praksis.

17:50 det er en anden verden end der står i loven. Er det lærer i har et netværk med eller er de købt fri?

18:00 det er nogle der har kommet og henvendt sig fordi de har været med i quizen. På den måde er skabt netværk. Gode oplevelser med huset.

18:10 Vil egentligt godt lave noget. Blev lavet noget konkret

18:20 Det er et samarbejde med skolerne i form af Odensequizen

18:30 om tre uger er Johnny inviteret ned til en skole med mellemtrinnet.

18:40 historielærer der gerne vil bruge arkivet.

18:50 fundet ud af at det er ressource som lærerne kan bruge. (Nogle steder er det svært at komme i kontakt)

19:00 (købes fri eller har en interesse)

19:10 Her startede det med at de havde interessen i og med de gode oplevelser. Gået til inspektøren og spurgt om timers fri

19:20 kommet den anden vej lærerne har kommet til arkivet.

19:30 Det er fordi at Johnny er sikker på at lærerne synes det er sjovt at kvalificere deres elever til finalen

19:40 nogle bliver sure hvis de ikke kommer med i finalen.

19:50 lærerne synes at de skal være med. Specielt hvis de har været med før

20:00 karakterisere samarbejde med folkeskolen.

20:10 kontakt igennem quizen til et andet tilbud. Havde ikke nogen kontakt med skolen

20:20 Der er kommet et netværk nu. Snakker med dem og evaluere.

20:30 begynder at mingle.

20:40 invitation til quizen efter sommerferien før efterårsferien i oktober.

20:50 Begyndte at invitere i august var for sent. Der havde de planlagt året.

21:00 invitation før sommerferien. Det indgår i planen i ferien.

21:10 blev klogere. I starten var der en 7-8 klasser der deltog. Sidste år var der 20

21:20 blevet klogere på at fange dem og det er blevet et begreb som folk venter på

21:30 går begge veje. Kontakt med skolerne? Skolekonsulent i kommune

21:40 skaffede adresser og skrev brev.

21:50 nyhedsbrev fra konsulent. Forskellige måder at sende ud. Åbner.

22:00 for private skoler. Skriver direkte til. Hvordan fungere konsulenten.

22:10 hun er børn og kultur konsulent

22:20 hun har museet og skolerne tager sig af alt mulig kunst også

22:30 ligger ikke i samme forvaltning. Borgmesterforvaltningen Skriver alligevel til hende.

22:40 naturligt – bibliotek og arkiv også kontakter

22:50 til skolerne. Er i tætte ja fælles læsesal og kontormøder.

23:00 hver sin chef. Fungere sammen i dagligdagen.

23:10 Drøfter en fælles chef, men bliver ikke til noget.

23:30 Lavpraktisk som transport? – finansiering –

23:40 skolernes transport kører gratis med bybusserne.

23:50 Det dyreste er lønnen der bliver brugt. Det er det arkivet sparker i det.

24:00 pengepræmier for 10.000. Indtil sidste år. Men har ikke lykkedes.

24:10 arkivets spyttede selv i. Fonde Nordea.

24:20 Så kom der ny bestyrelse og så var der ikke penge. Sådan er det.

24:30 Overvejelser i forhold til rum?

24:40 Der er ikke tvivl om at finalen foregår på arkivet – målet rent fysisk

24:50 forhold til arkivet. Det skal de vide hvad er- Det er en del af reklame

25:00 De kommende brugere. Selvom der går tid. De skal vide hvordan der er.

25:10 kendskab til huset.

25:20 kendskab til byen opleve og bruge byen. Der vil altid i kvalifikation være et sted.

25:30 Skal ud og kigge på noget og prøve at skabe information

25:40 se og læse og finde på nettet. Der er et hint til det der skrevet på hjemmesiden. Kommer derind

25:50 vil gerne have at de kommer ud og oplever og bruger øjnene

26:00 indenfor midtbyen. Kan ikke gå for langt ud. Centrum fordi klaser kan tage bussen ind.

26:10 Det er simpelt for dem at komme ind. Mange kan cykel hvis det er.

26:20 Tiltrækker også skoler der er længere væk.

26:30 Vollsmose kommer ikke. Kan være fordi at de har andre problemer

26:40 påfaldende. Eller kommer de alle mulige steder fra.

26:50 Ikke kun midtbyen. (Er der problemer med at der er elever fra andre kulturer?) Lokal

27:00 bilder sig ind at alle definere sig som en der bor i Dalum og en der bor i Odense

27:10 Det er fælles reference det bilder de sig ind

27:20 spørgsmål er knyttet til midtbyen og gammel købstad

27:30 Kulturelt forskellige?

27:40 Der er indvandrere børn mellem deltagerne. Har ikke spekuleret så voldsomt over det.

27:50 De er også defineret som odenseanere

28:00 Forudsætninger eleverne skal have inden et besøg?

28:10 forberedelse. Håbet er at lærerne snakker om det når de kommer ind i det nye skoleår

28:20 august, september og oktober halvanden måneders forløb hvis de vil

28:30 Om de bruger den tid? Ved de ikke. Måler det på

28:40 på hjemmesiden. Ser trafikken og hits på siden i de måneder.

28:50 bruger det og virker Det er jo det eneste hvor det kan måles. Oplever elever på læsesalen.

29:00 hvornår kommer der sjette klasses elever. Det gør der. De orientere sig i bøger og ser stedet

29:10 det oplever de. Det sker Gør det at tilbyder

29:20 byvandring på 1 time til halvanden. Gør ikke nødvendigvis de steder hen hvor quizen er, men

29:30 får en oplevelse af byen. Eleverne er interesseret og går rundt med en diktafon og optager det der bliver sagt.

29:40 Det kunne være at der var et guldkorn. Det oplever man ikke eller. Mere spørgelystne

29:50 konkurrence elementet motivere helt vildt. Eleverne

30:00 Er mere aktive på en måde. Det er man helt overbevist om

30:10 quiz of præmie motivere

30:20 Forberedelse af lærerne? De får nogle breve hvor de skriver vilkår

30:30 henviser til tidligere år. Overvejer at invitere dem til møde.

30:40 Helt umuligt med lærernes nye arbejdsregler. Det er svært kun gjort pr skrift.

30:50 oplevet et skift siden reformen? Nej Da de fik ideen

31:00 var reformen ikke oppe. Udførelse var reformen gennemført. Så blev det fravalgt.

31:10 egen kone er lærer. Aften arrangementer er blevet håbløst at få dem med til. Det er fravalgt.

31:20 for sent i gang. Succes før reformen så ville de have holdt fast i det.

31:30 Der er også en tendens til at mange de lærer der har været med før siger

31:40 De ved godt hvordan det foregår. Behovet er mindre.

31:50 forberedelse via skrift. Får tilbudt en rundvisning bliver guidet i sider der kan læses.

32:00 Siger hvordan undervisningen kan bygges op hvis de ønsker at forberede klassen.

32:10 Vil gerne have haft dem inde til en workshop. Det er blevet fravalgt. Det er oppe en gang i mellem

32:20 Måske skal det prøves. Så må vi se om det holder.

32:30 Ressourcer

32:40 Borgmesterforvaltningen?

32:50 Nej det har ikke noget at. Oprindeligt fordi embedsværket.

33:00 Sørge for at overholde lovgivningen og kommunen gemmer og kassere det der skal

33:10 Det er grunden. Juridisk kontor også under.

33:20 Snak om at flytte ned til kultur forvaltning. Har gået på at være underlagt museet.

33:30 Hvis det er scenariet så er de tilfreds med borgmesterforvaltningen

33:40 Klart lider under ikke nogen kontakter til kulturministeriet som museet har,

33:50 De er statsanerkendt. Del af kulturministeriets virkelig.

34:00 Ikke på samme måde. Kan bare søge hvis de vel. Hvad var Anderledes i kulturafdelingen?

34:10 nej tror ikke, men hvis de blev lagt under museet vil det se anderledes ud.

34:20 indskrænket af 5 års planer. Arkivet mere fritstillet. Bestemmer selv

34:30 Bare sørger for at arkivet overholder de ting de skal om at tage imod er der ikke problemer.

34:40 frie hænder og den friheder mister arkivet måske hvis det bliver flyttet. Forsvinder lidt under museet

34:50 har en selvstændig profil og er aktive i medierne hvor museet

35:00 lidt firkantet arkivet tager sig af det lokale, museet tager sig i højere grad er mere end bare Odense

35:10 fint tilfreds med Odense som felt. Anderledes hvis de kom under museet

35:20 Glade for positionen. Ikke prøvet andet

35:30 Ikke utilfreds og drømmer ikke om andet. Bliver der givet ekstra ressourcer til undervisning?

35:40 Nej der er jo ikke penge til den slag i borgmester

35:50 men ikke det samme som at kommunen ikke har nogle penge.

36:00 mytedetektiverne er udtryk for mere lyst til den slags med quizzens succes

36:10 er begyndt at alliere sig med folk som børn og kultur konsulent der henviser til puljer.

36:20 myte detektiver forsøges finansieret med rigtig mange penge ude fra

36:30 quizzen har givet appetit. Godt at få øjnene op for andet klientel

36:40 Er det noget i snakker med forvaltningen om formidlende opgaver? De blander sig ikke

36:50 De er en del under borgmester der hedder kommunikation og strategi

37:00 handler om at byen er under forandring der skal arkivet være en del med den historisk fortælling der skal skabes.

37:10 Der tænker forvaltninger i kommunikation og strategi. Ikke børn

37:20 Mere naturligt i kulturforvaltningen fordi biblioteket og museet og det som en

37:30 Del af deres arbejdsfelt, men relativt lille sted med lys til det

37:40 så mod arbejder kommune ikke og hjælper museet leger også med

37:50 Ikke nogle hindringer bare organisation stadig kommunen.

38:00 Ikke et problem pt ikke.

38:10 konkrete puljer og fonde udover Nordea. Danske bank store banker i byen

38:20 til mytedetektiverne er det historielab og har sendt til kulturministerier

38:30 meget dyrere budget på en halv million. Quiz 10-000

38:40 helt anden verden. Små sponsorerere ellers staten

38:50 Samarbejde med andre offentlige og private

39:00 biblioteket nært samarbejde og medarrangører Huset.

39:10 Elever kommer ind og set huset.

39:20 museet laver de masser af ting med det er bare en organisation samarbejder fint.

39:30 gode relationer så længe der ikke snakkes politik

39:40 Borgmesterforvaltningen har et godt samarbejde med.

39:50

40:00 private generelt godt forhold til Fyns Stiftstidende

40:10 billede samling og levere et billede i avisen.

40:20 spørgekasse og svarer på spørgsmål eller selv finder på skriver det.

40:30 godt forhold til. Arrangere meget sammen med dem ugeavisen

40:40 levere materiale til dem og arrangementer

40:50 Der er mange private. Åfarten på Odense å bliver der lavet rundvisninger med.

41:00 Det spænder vidt. Mange ting har kørt i lang tid.

41:10 brugerne er 50-60+ ked af at der ikke var tilbud

41:20 til det yngre publikum så skubbede man quizzen ind.

41:30 Er det med henblik på at få yngre bruger eller vil i understøtte skolernes undervisning

41:40 fremme kendskabet til arkivet og for at udfordrer sig selv.

41:50 har en grund tanke om at hvis man gør historie interessant nok kan man ramme alle små og store

42:00 Kagen skal skæres rigtigt. Man skal ramme det segment med de ting.

42:10 Der er spændende for dem. Ville gerne afprøve at ideen den holdte. Og Det synes Johnny

42:20 Det var lidt for at prøve lidt. Selvfølgelig også fordi at det var blevet efterspurgt

42:30 havde skubbet det til side. Brugte anledningen til at gøre noget.

42:40 Det bære ikke præg af de store visioner.

42:50 sådan arbejder Johnny ikke godt vil heller få en ide og prøve den af og komme videre.

43:00 Metoden (nogle overvejer det i lang tid) Ja nogle bruger meget krudt på det og så viser det sig at det ikke holder.

43:10 (Det er handler mest om synliggørelse og få nogle andre brugere ind?)

43:20 Tror også at det handler om at Johnny selv havde børn på den alder dengang havde en naturlig interesse i det.

43:30 ikke sikkert at man havde samme interesse hvis det ikke var

43:50 tager afsæt i den situation man er i.

44:00 Kan godt hører at andre steder har tænkt rigtig meget over det. Sådan er det ikke her

44:10 Det er meget forskelligt fra sted til sted. Noget Johnny vil tilføje?

44:20 i forhold til quizzen.

44:30 Det med konkurrence må siges at første gang Johnny var tilbage i Norge for at fortælle om det. Kunne de ikke forstå det.

44:40 I Danmark lige lidt længere med konkurrence end det nordiske border folk

44:50 Ikke så skidt endda hvis man bruger det rigtigt.

45:00 Var i stange og vil lave en quiz. Sjovt at eksporteret noget fra arkivet.

45:10 har eksporteret noget til Norge. Sjovt at det taget fra Norge

45:20 videre udvikler og sendt tilbage.

45:30 Svar parat start fra bibliotekerne landsdækkende quiz på samme måde.

45:40 men ikke lige så showpræget stadig alvorligt.

45:50 Man tror at børnene lærer noget det. Det skal være skægt og ballade. God oplevelse

46:00 Det skal være spændende og læring foregår på et tidligere tidspunkt forhåbentligt.

46:10 afslutter interview.

Bilag 7

Interview med Kamma Poulsen-Hansen fra Kolding

Stadsarkiv

00:10 Baggrund og uddannelse. Uddannet forhistorisk arkæolog fra KU

00:20 2009 magistergrad arbejdet som museums inspektør

00:30 mere i magistergrad. Halvandet år kulturformidling på SDU

00:40 ekstrauddannelse? Startede på arkivet

00:50 mus samtale vil gerne have didaktiske greb på plads. Museumsunderviser uddannelsen i 15
16

01:00 Hvordan kan du bruge det?

01:10 beskrivelse af det. Havde en Aldi værktøjskasse der var rodet og handlede fra maven

01:20 fået ryttet op og begrebsliggjort værktøjskassen.

01:30 bedre begreb om hvad det er der virker og hvorfor det virker. Har handlet fra maven

01:40 ved hvorfor det virker. Kan bruge det hele tiden også i udviklingen af forløb

01:50 Hvilke ting gik i dybden med på uddannelsen? Det var op til de 16 der var på holdet

02:00 mange sagde noget om folkeskolereformen og den åbne skole.

02:10 Mange var gamle og havde noget der virkede men vidste ikke hvorfor

02:20 didaktiske greb og pædagogisk tilgang var i fokus. Fik indblik i skoleverdenen

02:30 gennem skolelærer. Det var mest i fokus. Har hørt fra andre. Hvis det er andre ting der bliver
bedt om

02:40 ikke statisk uddannelse. Var der lærer med på uddannelsen. Ja 2 lærer

02:50 Den ene underviser er lærer uddannet og den anden er også historiker

03:00 Havde besøg af lærer ude fra. Flere hvor der var skoler og lærer

03:10 Metropo1 læreruddannelse i København. Fik et godt view udover skoleverdenen

03:20 Beskrivelse af undervisningstilbud på arkivet

03:30 Vi har af faste undervisningstilbud. 4 faste for mellemtrinnet

03:40 Tager udgangspunkt i temaer på arkivet identitet, demokrati, velfærdssamfund og industrialisering.

03:50 Har et der handler om Hvem er jeg(identitet) Gamle billeder og symboler osv.

04:00 Den forunderlige rejse. Børnene fornemmer hvad industrialiseringen har gjort ved byen hvor byrummet bliver brugt

04:10 Før nu og fremtid hvor børnene lærer om arkitektur i deres nærer byrum.

04:20 byvandring. Vandring rundt omkring. Hvad er nyt og hvad er gammelt og hvorfor ligger det hvor? Fremtids aspekt.

04:30 giver børnene lov til at lege med rummet. Hvad er fremtiden for rummet og hvem optræder i beslutningsprocesserne. Det er ret sjovt.

04:40 det gamle hospital i Kolding synes børnene skal laves om til et sted hvor der kan holdes et stort lan party. Efterskoler var i gang

04:50 med at måle op med benene hvor ting kunne være. Ellers et forløb der handler om demokrati og de 7'er. Hvor børnene er på arkivet.

05:00 Kommer igennem kategorierne kommer igennem den. En lille cirkel af folk der bestemmer til en stor cirkel

05:10 faste til mellemtrinnet. Er i gang med at udvikle til udskolingen. Workshop på torsdag

05:20 fem oplæg til forløb tager udgangspunkt i det samme, men mere samfundsfag. Velfærd industrialisering og sociale elementer

05:30 Og i de er der 2 af dem lokalarkiverne også hopper med på

05:40 stor kommune og vil gerne udliciterer undervisningen. Til ikke bynære skoler Det giver to forløb

05:50 har frie forløb hvor skoler henvender sig. Laver noget. Tema dag. Hvem er jeg på Eltang skole 1. 2. klasser

06:00 Lyshøj skole har spurgt om deres hele 3. klassestrin må komme og gøre det samme. Det bliver 90 børn.

06:10 Har undervisningstilbud til gymnasierne. Prøver at lave det de gerne vil have

06:20 taler godt ind i AT og innovation. Ros for at eleverne "

06:30 Ikke kun bare når til idefasen men laver et produkt som arkivet tager stilling til som modtager

06:40 fik 12 artikler til Kolding Wiki

06:50 forespørgsler på 9. klasser for forløb med kildekritik. Bliver mere formaliseret når der kommer rigtige tilbud.

07:00 Er på mange måder stadig i en forsøgsfase. Når skolerne spørger så siger de ja. Kan ikke blive ved med det

07:10 Arbejder du med skoletjeneste. Står for alt formidling.

07:20 primær uddannelses tjenesten. Formidlingsforpligtelser.

07:30 Sidder i kulturhuset Nikolai. Laver maj marked og deltager. Arbejder med et tema for året

07:40 Det tema afspejler skoletjenesten og det de laver til forskellige formidlingsarrangementer

07:50 Kommer i Koldingbogen som artikel. Arbejder i stød.

08:00 Prøver at lave flow i stedet. Har udarbejdet forskellige historiske redegørelser og møder

08:10 om kommunernes store kulturhistoriske projekter. Er afventende.

08:20 Vil gerne have at arkivet sad med hele tiden men arkivet har ikke ressourcer til det.

08:30 Bruger forskellige fag til undervisningen.

08:40 Er der andre fag end billedkunst og samfundsfag? Har et dogme. Vil gerne have en

08:50 Uddannelsestjeneste fra vugge til grav. Eleverne skal have en faglig progression i gennem hele forløbet.

09:00 Også sådan at de ikke kommer ned og har de samme forløb i de forskellige klassetrin.
Lærerne skal kunne se en pointe i at komme på forskellige trin

09:10 Indskolingen skal eleverne gribes med billedkunst som det bærende fag. Indgangsnøgle til historie.

09:20 Historie og samfundsfag er bare hjælpefag kalder de dem. I mellemtrinnet er historie i fokus, da det er der de har flest historie timer i skolen

09:30 Der er billedkunst og samfundsfag hjælpefag og indgangsnøgler. I Udskolingen er det samfundsfag der er det bærende fag. Historie og billedkunst som hjælpefag.

09:40 faglig progression. Man kan sige at det var de fagligheder arkivet kommer med

09:50 har været ude i fysisk og matematik med vinkler og måling.

10:00 Har valgt at bruge de fagligheder der er i huset. Blevet opmærksom på at kristendom kan spille en rolle i udskolingen.

10:10 Ved ikke hvordan det skal faciliteters. Måske skal der laves et forløb der spiller ind i deres konfirmationsforberedelse.

10:20 Der er ikke nogen der har læst religion på arkivet. Hører meget at

10:30 bidrager med en virkelige grund fag faglighed. Bliver noget andet for eleverne.

10:40 Vil ikke stille sig op og bruge kristendom uden at have viden om det. Så er det bedre at udlicitere til en præst. Nu må vi se

10:50 Det er tanker. Beskriv arkivets rolle som undervisende institution.

11:00 Vil gerne være

11:10 har et meget stærk brand i Kolding med Koldinghus. Der har haft eneret på at fortælle historie i Kolding.

11:20 Det er nemt når man har et slot.

11:30 Har Trapholt der har en stor tradition for uddannelsestjeneste. Begge steder har en deltidsbetalt lærer fra kommunen

11:40 Stadig deltid skolelærer. Kommunen valgte dette for 12 år siden

11:50 Det er der er uddannelsestjeneste. Lene Stadsarkiver så en mulighed med den åbne skole.

12:00 Mulighed for at blande sig i det. Samtidig var Kamma arbejdssøgende og havde sendt en

12:10 uopfordret ansøgning der talte ind i det som man kunne. Snakkede om uddannelsestjeneste

12:20 Og hvordan der kunne søge penge og dermed blev Kamma ansat. Det de enlig gerne vil det er at åbne historien på en anden måden. Vi har de kedelige arkivalier

12:30 Det er bare papir. Ligger mange gode historier. Vil gerne bruge byrummet og åbne det for børnene.

12:40 Få dem til at kigge se reflekterer og erkende deres byrum. Har valgt at sige At de ikke har et slot eller Trapholt. Har til gengæld hele byen

12:50 Historien på papir og vil gerne fortælle og levendegøre historien for børnene. Hvordan gør man så det?

13:00 Jamen vi har også samtidig et andet dogme der hedder at vi kan vælte gode historie op men det nytter ikke noget.

13:10 at lave undervisningsforløb som skolerne ikke bruger. Inviterer skolerne ind og hører hvad det er de rent faktisk gerne vil have. Arkivet fortæller at de har samlinger fra 1841 og frem Det dækker demokrati

13:20 identitet, velfærdssamfund og industrialisering. Hvad siger i så? Håber med den tilgangsmåde.

13:30 Til at lave skoletjeneste. Håber at blive en storspiller i den her skoletjeneste verden i Kolding.

13:40 håber at få det gjort så attraktivt for lærerne at de kan se en pointe i at komme igen. 3. klasserne komme for hvem er jeg? Og 6. klasserne for den forunderlige rejse.

13:50 De i niende klasse kommer ned og forløb der hedder Christiansborg i Kolding

14:00 Åbnet op for byrådet. Håber at lærerne kan se os som en vigtig ressourcer hele vejen igennem

14:10 Også for at eleverne får en god progression. Åbner globalhistorie med lokalhistorie.

14:20 Har ingen genstande eller malerier, men har en pokkers masse andre ting. Spiller max på

14:30 Held at de er nye på markedet. Har fået en rigtig god start. Ser sig selv som værende noget

14:40 Som alle børn og folk kender i Kolding. Gymnasieforløb kommer ned

14:50 I den lange åbningstid og finder deres kilder og skriver noter ned

15:00 bliver glade og ser en ny gruppe af brugere. Det er grund ønsket.

15:10 arkivalierne bliver brugt som en faglig ressourcer.

15:20 Ligeså snart elever fik handskerne på og åbner en kasse, så begynder de at arbejde fagligt.

15:30 Elever synes det var sjovt og havde en kæmpe faglig oplevelse uden tvang.

15:40 Det skal være gennem hovedet og hænderne. Historie er ikke en kedelig bog som man læse fra ende til anden.

15:50 Beskriv arkivets fordeling af arbejdstimer?

16:00 Det er vigtig at nævne

16:10 at Kamma er eksternt finansieret. Af fonde og penge. Tror det er 555.000 der er blevet skrabet sammen.

16:20 Til at lave speciel uddannelsestjeneste – stykket sammen med noget for at Kamma kan blive siddende. Sidste år

16:30 brugte Kamma 1/3 del af tiden på uddannelsestjeneste. Nu her bruger 2/3 del af tiden

16:40 udvikle og afvikle. Nu er det kun Kamma

16:50 Det samme med billedkunst. Er der kun en. Er begyndt at få flere ressourcer.

17:00 Livs timer er kun 15 om ugen. Begyndt at få undervisere fra billedskolen ind

17:10 god ressource i de forløb. Så er det at i år ud skulle der gerne kn være Kamma

17:20 Går som de gerne vil får de penge i 2017 til indskolingsforløb Hvis Kamma både skal afvikle

17:30 og udvikle Melletrin og udskoling så skal der nogle flere ind. Men

17:40 Så det har skiftet. Det har også været nødvendigt med den flyvende start.

17:50 Metodisk og pædagogiske overvejelser?

18:00 Vi har haft det med at det skal være billedkunst og historie der skal bruges som gensidig nøgler til at åbne hinanden

18:10 Læringsstilmæssigt synspunkt. Så fokuseret på den boglige del

18:20 Kan fortælle lige så levende historie med billedkunst greb Man kan sige

18:30 Og det samme med billedkunst. Nogle synes det er kedeligt og her bliver der åbnet op for nogle andre måder at se gamle billeder på.

18:40 Og fortælle historie. Viser dem. Subtilt billedkunst. Ikke noget.

18:50 Der ikke står i de forenklet fælles mål. Hvem er jeg? – Laver digital collage i flere lag. Så opdager eleverne det ikke.

19:00 læren kan gå hjem at sætte et hak ved den. Eleverne arbejder med gamle billeder og billeder af dem selv og smelter det sammen til en digital collage.

19:10 Arkivets overvejelser har gået på at det skal være sjovt. Siger til lærerne at de ikke skal sætte eleverne i faglige grupper

19:20 Sætte dem i de grupper hvor de har det hyggeligt og sjovt. Det skal nok spille

19:30 Af pædagogiske overvejelser kan man sige at Kamma har med udgangspunkt til en taktil indgangsvinkel.

19:40 Det har billedkunst også. Indgangsvinklen er at de må røre ved alt. Ikke noget de ikke må

19:50 Må rører ved gamle arkivalier. Nogen kors sig langsomt af. De får handsker på

20:00 får at vide hvordan de skal åbne æsken og ligge tingene op.

20:10 af pædagogiske overvejelser. Det der kom fra maven fik man sat ord på da hun kom på museumsformidler uddannelsen. Cooperative learning. Dialog baseret undervisning

20:20 Nogen gange kan man tænke om man måske selv kun taler 10 minutter og de selv laver noget i 2 timer

20:30 kan man tænke om eleverne overhovedet får noget med hjem, men hvis man få lavet forløbet rigtigt får de reflekteret selv en masse. Det er i ahaoplevelsen

20:40 at vores tanke er at det skal komme med. Workshoppen diskussion om færdigheds og videsnmål

20:50 kan man opnå en færdighed ved at være på arkivet i 2 timer. Nej, men man kan

21:00 Give dem nogle kroge som de kan arbejde videre med. Som måske kan folde sig ud som en refleksion?

21:10 Lærerne kan gå hjem og hakke tingene af på listen, men eleverne har måske fået åbnet verden for en anden måde at se historie på.

21:20 Det er måske det der er det vigtigste. Flip learning.

21:30 aktiv deltagelse. Også er det meget vigtigt at der et produkt i enden af forløbet.

24:40 Det kan bruges til mange ting. Hænge op i klassen. Hvad lærer de og snakke om det

21:50 Det vil arkivet undersøge. Produktet har et efterliv som de ikke kender til. Håber på at få penge til decideret undervisningsforløb hvor læren laver transfer hjemme

22:00 På en eller anden måde. Give feedback på hvad de laver. Vil gerne have at de bruger arkivet.

21:10 Videre i undervisningen. Transfer efter end transfer før-

22:20 Har i haft kendskab til andre undervisningstilbud?

22:30 Da Kamma startede lærte hvad et arkiv var.

22:40 Fordel at der ikke er en statiske udstilling. Man kan selv skifte. Satte sig ned og lavede en total benchmark undersøgelse. Hvad gør andre? Hvordan gør de det. Hvorfor?

22:50 Hvad er der i gang. I håbet om at få en form for netværk.

23:00 Det var ret svært at finde. Meget af det der lå omkring var meget traditionelt og historie

23:10 Derfor var det rart at vide hvordan andre har gjort det. Meget var kildepakker. Dogme. Vil ikke lave reproduceret kildepakker. Eleverne skal have fat i originale kilder

23:20 En digital kildepakke er ikke noget de har arbejdet med.

23:30 Vil gerne lave en pakke der kommer til at stå fysisk på læsesalen,

23:40 Vil i gerne arbejde analogt? Det er mere analogt end man umiddelbart skulle tro

23:50 Det er taktaliteten stofligheden vi kan bare se hvor stor magi der sker når børnene tager de hvide handsker på

24:00 Ikke det samme som at åbne et pdf dokument. Kan ikke sammenlignes.

24:10 Bruger det digitale på arkivet med den digitale collage. Hurtigt i praktiske problemer

24:20 Ikke nok Ipads til rådighed. Hele tiden lånt ud.

24:30 Lige nu er det sådan at vi er ekstremt analoge. Det var sjovt at opleve at lokalarkiverne

24:40 I undersøgelse fortalte glædestrålende om deres PowerPoint shows.

24:50 Liv og Kamme kiggede på hinanden og sagde at de ikke engang lavede powerpoint. Bevidst analoge

25:00 Lærerne fremhæver. At de digitale hjælpemidler er der hvor det giver mening. Er ikke digitale for det digitales skyld.

25:10 Men dermed ikke sagt. Drømmer

25:20 Drømmer om at de. Mange digitale ressourcer. Kolding bogen og historisk atlas.

25:30 Lave en glasplade over alle de ting hvor de kan trækkes. Byggesagsarkiv

25:40 Billedarkiv. Træk fra det. Så lærerne kan se arkivet som en ressource og arbejde med arkivet.

25:50 Håndtere og lækkerøre og nemt at få fat i.

26:00 En drøm der koster penge. Digitale del bliver også mere i spil

26:10 Hvis lærerne ringer og spørger om besættelse bliver man nød til at sende links. Svært at finde rundt i nuværende hjemmeside.

26:20 Lave en lækker hjemmeside med glasplade hvor lærerne kan trække fra. Det vil være godt. Ikke penge

26:30 Inspirationskilder?

26:40 Den lille grå fagdidaktik i historie var fed at læse

26:50 fik en ide om hvordan historie har udviklet sig som folkeskolefag

27:00 Nogle didaktiske greb er udmærket. Nogen bærer præg af at være udviklet på et skrivebord

27:10 Dialogbaseret undervisning.

27:20 Forenkede fællesmål. Historie. Igen præg af et skrivebord.

27:30 Meget småartikler og historie og rapport fra historielab

27:40 for at få en fornemmelse hvad der sker ude i undervisningslokalerne. Største inspiration

27:50 Brugt undervisningsforløb fra statens museum for kunst.

28:00 Laver fede og utraditionelle ting. Sjovt nok ikke meget fra nationalmuseet eller Mosgaard.

28:10 SMK laver noget megafedt.

28:20 Ikke kunne svare på billedkunst. Sammenspil mellem billedkunst og historie.

28:30 museumsverden og udstilling. Hvordan får man 3D gjort sine ideer. Har kunne bruge Liv.

28:40 Hvis jeg nå siger blablabla siger hun det kunne man gøre fnø fnøfnø

28:50 Sammenspillet mellem medarbejder er en faglig inspirationskilde.

29:00 Svært at forklarer.

29:10 Gensidig inspireret af hinanden. Kunstnere der gør ting på en anden måde.

29:20 Byvandring med en kunstner. Fotogravure spændende og sjovt.

29:30 Begynder at tænke på hvordan man kan bruge det.

29:40 Gensidig inspireret. Ved ikke om det-. Findes blogs.

29:50 Martin fra den gamle by kører noget. Spændende at komme ud og se andre. Hele det hold på andre på museumsunderviser uddannelsen har været en inspiration

30:00 Bruger hinanden som netværk.

30:10 Svært søgt svært at finde noget hvor man kan. Har i kigget til Sverige.

30:20 Lidt til Sverige. Der laver de en hel del. Afgrænset sig til Danmark

30:30 For at få det nærer netværk. Synes det er svært.

30:40 Hvordan har i arbejdet med folkeskolebekendtgørelsen? Aktivt

30:50 Taget og sagt at det var nøglen til folkeskolen. Yes nu kom den!.

31:00 Tænker på at den flyvende start var at de tog den fra starten og bruger den som en aktiv ressource

31:10 Lærerne skal ud i lokalområdet og arkivet skal vise hvorfor at de skal bruge dem. Og så bruger de, de forenklet fællesmål som udgangspunkt

31:20 For alle forløb. Diskussion med lærerne om det skal være færdigheds og vidensmålene eller om det skal være nedbrudte mål

31:30 Svært at bruge, men der er nogle lærer der gerne vil give et kursus i at bruge det

31:40 Vekselvirkning mellem færdigheds og vidensmål. Der er 3 i hvert fag til hvert forløb

31:50 Bruger det enormt aktivt i den politiske proces. Med fast uddannelsesstjeneste.

32:00 Viser. Prøv lige at se hvor meget vi kan. Brugt det til at banke dørene ind på lokalarkiver

32:10 Har ikke ressourcer eller overblik. Så det på temadagen. Spredt ud. Hjælper dem med at fokusere

32:20 Har været lykkelige for at få dem. Kan ikke lade være med at tænke på.

32:30 Har ikke et bagkatalog af gamle tilbud der skal skrives igennem og få det til at passe i. Det er platformene.

32:40 Billedkunst, historie og den åbne skole. Startet fra bunden.

32:50 Up to date og sidder ikke fast i gamle vaner. En kæmpe fordel, men også en gang imellem en ulempe

33:00 Har banket en masse døre ind og nu begynder folk og komme ind. Men synes det er ressource

33:10 pause

33:20 Lyder som en fordel

33:30 Kan du karakterisere samarbejdet med folkeskolen. Ja vi har hver gang

33:40 Workshops åbent brev ud til skoleledere. Og inviteret dem til at deltage

33:50 har fået de skoler der var interesseret. Mellemlinjen havde 4 skoler

34:00 Det er let. Det er det måske også. Det var det rigtige sted at starte.

34:10 Fik 5 lærer ind der aldrig havde været der før. 2 lærer fra samme skole. Lærer dem hvad arkivet er. Anden omgang med udskoling har der været

34:20 10 lærer fra 8 forskellige skoler. Der begynder at sidde ambassadører rundt omkring

34:30 De lærer der har deltaget før. De bliver ambassadører. Det betyder at de snakker sammen.

34:40 Fået hug ind til nogle af de skoler der er i udkanten af kommune. Åbent samarbejde baseret på lyst ikke pligt.

34:50 Fordi de skal have engagement for at gå ind i de ligesom arkivet

35:00 drænende at holde workshops. Skal bæres af lyst.

35:10 Har når de laver ansøgninger for at få midler. Har rigtig god dialog med skoleforvaltningen som støtter op

35:20 Om det de laver. Har været villige til at spytte nogle timer i. Frie lærer

35:30 godt og levende samarbejde baseret på lyst med en række skoler. 2 runder

35:40 i gang med 3. runde. Kan mærke at de komme i udkanten.

35:50 positive fordi folk har hørt godt om arkivet. Positivt samarbejde.

36:00 Der er meget klarer rammer. Arkivet laver det hele. Det lyder åndssvagt, men det fremhæver lærerne

36:10 kommer ned og afsætte 4 timer. Kaster vilde ideer fra sig i en design proces.

36:20 går hjem og behøver ikke at lave mere. Arkivet laver det hele og lærerne behøver ikke tænke mere over det.

36:30 Det bliver fremhævet som en god del af det. Det synes man skal tænke over når der skal laves samarbejde.

36:40 lærerne skal ikke bruge tid til at lave så meget skriftligt. Der skal være timer til det. Arkivet sørger for at lærerne har timer til evaluering.

36:50 Faciliterer også og bruger deres tid ordentligt. Hvilke dage passer dem bedst. Det er om torsdagen

37:00 Længe åbent på arkivet. Lukker læsesalen.

37:10 Prøver at rumme dem så godt de kan.

37:20 Har fået bygget et netværk op med lærerne. Snakkede om det Lene og Kamma

37:30 Om to år er det ikke utænkeligt at der er en god kontaktperson på alle 27 skoler i Kolding

37:40 Ved man har en god fortaler for en

37:50 Hvordan er den her kommunikation kommet i gang?

38:00 Først og fremmest har de Kolding Kommune en speeddating dag mellem kulturinstitutioner og folkeskoler. Ligger i starten af året

38:10 Har haft det i 2 år. I 2015 analogt med planche

38:20 Faglig progression osv. Håber nogen vil være med i projektet.

38:30 Vil gerne bruges. Mærkeligt. Men lykkedes. Vil gerne deltage

38:40 Svært med timerne. Det har de også haft i 2016

38:50 Har fundet ud af hvordan det skal laves i 2017. Er det sådan at de har adgang til de kommunale distributionslister

39:00 Det er enormt heldigt.

39:10 Kan bare skrive og ramme alle skoleledere i en mail.

39:20 De tager sig tid til at læse mailen. Har kunne mærke at speeddatingsdagen skal laves om til 2017

39:30 Skolelederne sender mailen videre til historie eller billedkunst lærer.

39:40 Lærerne må gerne deltage. Det er skolelederen der har lagt det op til lærerne om de vil deltager

39:50 Det er op til lærerne selv. Så har Kamma skrevet mailen rigtigt.

40:00 Det er lærer der har lyst til det. Hvorfor er det kun skoleledere der er med på speeddating?

40:10 foreslår at lærerne også deltager.

40:20 kommer selv og oplever fordi, de er forundret over hvor meget det betyder.

40:30 Har fået timer. Det er ikke relevant. Det er så få timer til workshops. Det er ikke det store issue med 10 timer

40:40 Det er interessant. Der skal arbejdes videre

40:50 Den kanal man har som kommunalinstitution skal man ikke underkende vigtigheden af.

41:00 Er det nemt at bryde deres skemaer op? Ja. Det ved Kamma godt er en udfordring.

41:10 samarbejdet skal bare skrues rigtigt sammen. Vil Sige at Workhoppen på torsdag.

41:20 bedt om at downloade et program. Skal ikke reflektere eller skrive. Komme med åbent sind.

41:30 arkivet servere noget konkret baseret på de ideer lærerne kom med. Har en vekselvirkning. Sådan fungere designprocessen

41:50 Hvordan med transport i kommunen?

42:00 Giga kæmpe udfordring. Har hørt det beskrevet som en busbillet pr. år. Pr elev i en klasse.

42:10 Så skal man have et godt tilbud før de vil komme på arkivet. Derfor vælger man at bruge de lokale ressourcer. Så kan de lave noget andet med den busbillet

42:20 De kan ikke ret meget. Det er en udfordring. Har skoler der kommer

42:30 En skole der ligger i busafstand skal komme,

42:40 udkantsskolerne har en udfordring. Har ikke løst den i Kolding ingen kulturbus

42:50 Der er en idrætsbus. Det prøver de at løse, men ikke løst-

43:00 En kæmpe udfordring. Dogme at lokalhistorie er globalhistorie behøver ikke at være Koldingshistorie. Kan være udkantsarkivernes lokalhistorie.

43:10 Være dogme tro, så kan de samme undervisningsforløb laves i udkanten.

43:20 udfordring i en stor kommune. Der vil være skoler man ser oftere

43:30 Det er de bynære skoler der var med i udviklingen.

43:40 Det var dem der kom. I næste forløb har man taget ringen længere ude.

43:50 Med de penge man søger nu er man ringen endnu længere ude.

44:00 Det komme ligeså stille. Klart man starter med bynære. Har ikke haft skoler fra

44:10 Vamdrup og Lunderskov i udkanten endnu. Heller ikke Christiansfeld.

44:20 Koster det penge. Nej det er gratis indtil videre. Har fået penge ude fra

44:30 frækt at kræve penge ind for det. Arbejder på en forretningsmodel

44:40 hyldevarer tilbud er gratis, men ekstraordinært skal måske betale.

44:50 Men hvordan kommer an på hvordan kommunale penge og hvordan det er skruet sammen

45:00 måske med retningslinjer. Kunne være gratis. Ved det ikke?

45:10 Overvejelser i forhold til rum?

45:20 Har rigtig mange overvejelser omkring det. Noget de taler meget om billedkunst Liv er også

45:30 scenograf. Burde skrive nogle af deres erfaringer med rum

45:40 arkivsalonen er med sofaer og bløde stole. Det fungerer rigtigt godt

45:50 der sker noget med børnene må rører, sidde og ligger.

46:00 Det er her der ligesom er et pulserende hjerte. Bruger læsesalen.

46:10 Vil gerne lave den om til et mere fleksibelt rum, men på den anden side er det godt at komme ind i et specialiseret rum.

46:20 i forhold til byrummet er der virkelig bruge af det. Bruge det nærer byrum

46:30 har en skole 400 meter fra arkivet. Gik tilbage ned af gaden de kom fra. Hvor de havde opgaver med at tage billeder

46:40 Sjovt at opleve dem. Normalt gik det med hovedet og nu skulle de gavle og sådan noget

46:50 Giver dem erkendelser i deres nære byrum. Der er mange overvejelser omkring det.

47:00 Har tilbud hvor de starter ude ved nogle gamle industri bygninger i Kolding og snakker om hvordan bygningen har forandret sig.

47:10 Åbner øjnene for byrummet på en anden måde. Arbejder meget med. Er i en gammel skole.

47:20 Koldings ældste byggede skole. Er i et klasselokale. Deler huset med Nikolai kultur

47:30 De flytter måske ud. Får muligvis hele underetagen til skoletjeneste.

47:40 Livs og Kamma tanke. Vil lave et mega hightech lækkert designet undervisningslokale.

47:50 Så man har begge dele.

48:00 pause.

48:10 Så det har de helt klart. Det er blevet en større del af overvejelserne.

48:20 Er vilde med at bruge byrummet. At formidle i et byrum

48:30 Skabe et rum i rummet. Skaber en visuel oplevelse.

48:40 Skaber rum for børnene hvor de bliver bedt om noget.

48:50 Hvad for nogle forudsætninger ser i gerne at eleverne har inden et besøg? Har diskuteret det meget med lærerne.

49:00 Nogle gange har de. Andre gange har de ingen. Det første i forløbene. Prøver at få forforståelse sat i spil

49:10 Hører hvad de har i gang. Ser helst eller

49:20 Ser at de ikke behøver at have forudsætninger. Vil sige at forløbene er designet sådan at

49:30 jo mere man ved jo mere for man ud af det, men hvis man ikke ved noget for man stadig noget ud af det. – Ja Så i ser ikke at lærerne har lavet noget forberedende arbejde.

49:40 foregår på arkivet, men hvis de har man bare mere at gå videre med

49:50 går lidt over i en anden boldgade

50:00 Betyder det noget for jer at i er under by og udviklingsforvaltningen?

50:10 Nej ikke sådan konkret.

50:20 har været under mange forskellige forvaltninger. Det eneste er at man samarbejder med to forvaltninger.

50:30 by og udvikling. Børn og unge. Det er ikke nemt. Samarbejde mellem de to. Er en styrke

50:40 Penge fra to forvaltninger. Ikke bundne opgaver?

50:50 har det administrative arkiv

51:00 Har skalopgaver og læsesal, men ellers ikke. Det er jeres egen målsætning

51:10 Står ikke noget i vedtægterne om formidling

51:20 Bliver i bakket op med ressourcer fra forvaltningen. Nej ikke i øjeblikket.

51:30 De arbejder på det. Ser i generelt at det er påskønnet. JA det er meget påskønnet.

51:40 Har den fordel at de har vist hvad de kan med nogle penge. Håber det betyder at de får ekstra

51:50 Det bliver lagt mærke til. Kolding kommune er en stor venstre og DF kommune

52:00 og de følger med på facebook de liker alt.

52:10 Stor bevågenhed og værdi i kommunen. Politikerne er generelt positivt stemt overfor undervisningstilbud

52:20 Der skal bare også lige følge en pose penge med. Snakket om eksterne midler

52:30 Hvilke steder kommer pengene fra. Er i gang med at sammenskrive omfattende portefølje af ansøgninger

52:40 For at få en rækkefølge i ansøgninger og hvornår og hvordan.

52:50 Tre-for værdipulje fra 2015. Er en pulje lokalt for trekantområdet. Vil gerne skabe værdi i området

53:00 nem ansøgning. Søgte skoletjeneste netværk på opfordring og fik 60.000 man kunne få

53:10 betydet at man har kunne give timer til mellemtrins lærer.

53:20 Har søgt AP møller folkeskole milliard.

53:30 og Historielabs i efteråret/julen Historielab fik de 295.000

53:40 Til udskoling. Fik afslag plus hos AP møller med dessiner om hvad der skulle laves

53:50 Videre med en ny ansøgning. Sender igen den 4. maj. Søgte tre fors igen

54:00 Fik den ikke. Den gik til næsten det samme

54:10 De gav til designskolens jubilæum. Det kan man ikke kæmpe mod

54:20 Det er bare de ansøgninger der er lavet til uddannelsestjenesten. Ja

54:30 Der er søgt en hel del og indhentet en del. Ja det er der.

54:40 Det kan kører tilbuddene. Fik penge fra Historielab til udskolings udvikling

54:50 fornemmede på AP møller hvor de skulle hen har prøvet at tilrettelægge ansøgning til at lave efteruddannelse til lærerne. Om hvad er et arkiv? Forpligter sig til at tage et forløb

55:00 som skal laves transfer på derhjemme. Krydser fingre for at AP møller synes det er god ide.

55:10 Ser en stor pointe i det selv. Fortæller hvad et arkiv er for lærerne nye ideer til hvad man kan

55:20 Men så længe man bare er den her firkant sammen med andre kulturhuse får de ikke øjnene op for hvad det er.

55:30 Har en kæmpe ressource i kommunen. Der kommer efteruddannelses forløb. Der er en ressource

55:40 bunden retningslinje fra AP Møller fonden? Ja det er der. Er det med ønske om at det deler sig mere til resten af Danmark?

55:50 Ja og så også at det skal lærerne er jo

56:00 Ikke linjefagskompetencer som historielærer. Det vil man gerne give dem

56:10 Starter i uddannelse. Starter i Kolding i januar. Det er for at der et tilbud.

56:20 Der er andre tilbud i kommune. To lærer på første udviklings har fået øjnene op for historie

56:30 Starter på historie. Det er ret sejt. AP møller vil gerne give et kompetenceløft til lærerne

56:40 Det kan være med arkiverne som ressource

56:50 Er der bundne opgaver i forhold til historielabs penge? Ja der er noget afrapportering. Men har haft en rigtig. Gjorde hurtigt finde ud af hvad der var af netværk

57:00 svært med arkiv. Hvilke netværk. Skoletjenestenetværk

57:10 lokale koordinator har været interesseret. Vil påstå at det var Kolding Stadsarkivs skyld at der kom en arkivtemadag.

57:20 Fik også hurtigt kontakt med Peter Brunbæk Kan læse det

57:30 arkiver bliver aldrig nævnt i ting omkring den åbne skoler. Det er biblioteker og museer.

57:40 Det skal gøre op med. Det var en af de helt store ting. Etablering af kontakter

57:50 Også til at få noget hjælp.

58:00 Sidste spørgsmål. Samarbejde med andre kulturinstitutioner. Kulturkompleks

58:10 Nikolai Kultur. Eller samarbejde med koordinator for Kolding billedskole

58:20 hendes undervisere er også med. Sidder i Nikolai

58:30 for børn med forskellige børneformidlere. Man taler om den isoleret museumsformidler. Det er Kamma ikke

58:40 Hun har Jakob og Kristina Skuespiller og er æstetik og kulturformidling. Gode sparringspartnere

58:50 Jakob er skuespiller og har kan man trække på dramatiske fortæller greb. Hvordan kan en historie skrues sammen med

59:00 Så er der Trapholt hvor de lige har åbnet en udstilling

59:10 Tidsrejsen. Maler tager udgangspunkt i Aagaard billeder og de er udstillet på Trapholt.

59:20 De har lavet undervisningsforløb de sælger en samlet pakke med Trapholt hvor man kan forløb i malerierne

59:30 kan komme på arkivet og lave hvem er jeg. Koldinghus har man ikke så meget samarbejde med

59:40 Samarbejder dog på andre planer. Musikskolen interesseret

59:50 samarbejde omkring lyd. Vil søge kommunale penge om digitalisering af lydfiler

1:00:00 Der er en ny mulighed for samarbejde

00:10 Så er der Christiansfeld center. Dem arbejder de sammen med om udskoling

00:20 Som er rigtig interesseret partner. Som også underviser ud fra mavefornemmelse

00:30 De synes det er fedt at få pædagogiske og didaktiske greb ind.

00:40 lokalarkiver. Samarbejde med dem. Så er der en masse andre. Geografisk have.

00:50 primære. Det er ret godt gået synes de selv.

01:00 lyshøjskolen med 90 3. klasse elever.

01:10 bytter mellem Nicolai og arkivet. Næsten tårer hos lederne

01:20 Er det et godt bindeled med Nikolai. Nej ikke

01:30 Nye mennesker på posterne. Der er bare et godt samarbejde. Et tilfælde.

01:40 lidt skørt med et arkiv i et børnekulturhus og en biograf og en cafe

01:50 det bliver set som en ressource i formidlingen

02:00 maj marked er det er bagagebærer marked hvor folk sælger fra cykler

02:10 bidrager med gamle cykelbilleder. Hele tiden påvirkning.

02:20 Noget eventuelt til sidst?

02:30 Kommet godt omkring. Stopper interview

Bilag 8

Færdigheds- og vidensmål (efter 4. klassetrin)

Kompetenceområde	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensmål									
			Kronologi		Familie og fællesskaber		Livsgrundlag og produktion		Samfund		Historiekanon	
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv	1.	Eleven kan placere elementer fra historien tidsmæssigt i forhold til hinanden	Eleven har viden om relativ kronologi	Eleven kan sammenligne tidlige tiders familie, slægt og fællesskaber med eget liv	Eleven har viden om fællesskaber før og nu	Eleven kan beskrive ændringer i livsgrundlag og produktion	Eleven har viden om livsgrundlag og produktion før og nu	Eleven kan beskrive ændringer i magtforhold og samfundsstrukturer over tid	Eleven har viden om magtforhold og samfundsstrukturer før og nu	Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse	Eleven har viden om kanonpunkter
		2.										
Kildearbejde	Eleven kan anvende kilder til at opnå viden om fortiden	1.	Eleven kan bruge historiske spor i lokalområdet til at fortælle om fortiden	Eleven har viden om identifikation af historiske spor i lokalområdet	Eleven kan bruge digitale medier og andre udtryksformer som kilder til at beskrive fortiden	Eleven har viden om enkle kildekritiske metoder	Eleven kan læse enkle historiske kilder og udtrykke sig sprogligt enkelt om deres indhold	Eleven har viden om enkle fagord og begreber og historiske kilders formål og struktur				
		2.										
Historiebrug	Eleven kan fortælle om, hvordan mennesker påvirkes af og bruger historie	1.	Eleven kan opnå viden om historie gennem brug af historiske scenarier	Eleven har viden om historiske scenarier	Eleven kan skelne mellem typer af historiske fortællinger	Eleven har viden om særtæk ved historiske fortællinger	Eleven kan forklare, hvorledes de og andre er historiske skabte og skaber historie	Eleven har viden om personer og hændelser, der tillægges betydning i historien				

Færdigheds- og vidensmål (efter 6. klassetrin)

Kompetenceområde	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensmål							
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder		Kronologi, brud og kontinuitet		Principper for overblik		Det lokale, regionale og globale		Historiekanon	
		1.	Eleven kan placere historiske perioder i absolut kronologisk sammenhæng	Eleven har viden om historiske perioders tidsmæssige placering	Eleven kan inddele historien efter principper for overblik	Eleven har viden om principper for inddeling af historien	Eleven kan redegøre for samspil mellem aspekter fra dansk og omverdens historie	Eleven har viden om samspil mellem aspekter fra dansk og omverdens historie	Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse	Eleven har viden om kanonpunkter
		2.	Eleven kan identificere brud og kontinuitet i historien	Eleven har viden om væsentlige træk ved historiske perioder	Eleven kan begrunde principper for inddeling af historien	Eleven har viden om principper for inddeling af historien	Eleven kan redegøre for konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden	Eleven har viden om konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverden		
Kildearbejde	Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolinger af fortiden		Historiske problemstillinger		Kildeanalyse		Sprog og skriftsprog			
		1.	Eleven kan identificere historiske problemstillinger	Eleven har viden om kendetegn ved historiske problemstillinger	Eleven kan bruge kildekritiske begreber i arbejdet med historiske spor, medier og andre udtryksformer	Eleven har viden om kildekritiske begreber	Eleven kan læse historiske kilder og udtrykke sig mundtligt og skriftligt om deres indhold og formål	Eleven har viden om fagord og begreber og historiske kilders formål og struktur		
		2.	Eleven kan formulere enkle historiske problemstillinger	Eleven har viden om kriterier for opstilling af enkle historiske problemstillinger	Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger	Eleven har viden om kildekritiske begreber				
Historiebrug	Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum		Historiske scenarier		Konstruktion og historiske fortællinger		Historisk bevidsthed			
		1.	Eleven kan opstille historiske scenarier for at få indsigt i samfundsforhold i fortiden	Eleven har viden om elementer, der indgår i historiske scenarier	Eleven kan konstruere historiske fortællinger	Eleven har viden om struktur i historiske fortællinger	Eleven kan analysere brug og funktion af fortalt historie	Eleven har viden om særtræk ved fortalt historie		
		2.	Eleven kan begrunde valg af historiske scenarier til at få indsigt i samfundsforhold i fortiden	Eleven har viden om kriterier for valg af historiske scenarier	Eleven kan forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser	Eleven har viden om enkle sammenhænge mellem fortidsfortolkninger og nutidsforståelser				

Færdigheds- og vidensmål (efter 9. klassetrin)

Kompetenceområde	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensmål							
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger		Kronologi, brud og kontinuitet		Principper for overblik		Det lokale, regionale og globale		Historiekanon	
		1.	Eleven kan sætte begivenheders forudsætninger, forløb og følger i kronologisk sammenhæng	Eleven har viden om begivenheders forudsætninger, forløb og følger	Eleven kan anvende principper for inddelingen af historien til at få et historisk overblik	Eleven har viden om principper for inddeling af historien	Eleven kan forklare historiske forandrings påvirkning af samfund lokalt, regionalt og globalt	Eleven har viden om forandringer af samfund lokalt, regionalt og globalt	Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse	Eleven har viden om kanonpunkter
		2.	Eleven kan forklare hvorfor historisk udvikling i perioder var præget af kontinuitet og i andre af brud	Eleven har viden om historisk udvikling	Eleven kan forklare brug af principper for inddeling af historien til at få et historisk overblik	Eleven har viden om faktorer, der ligger til grund for principper for inddelingen af historien				
Kildearbejde	Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger		Historiske problemstillinger og løsningsforslag		Kildeanalyse		Sprog og skriftsprog			
		1.	Eleven kan formulere historiske problemstillinger	Eleven har viden om udarbejdelse af historiske problemstillinger	Eleven kan forklare valget af kildekritiske begreber til analyse af historiske spor, medier og udtryksformer	Eleven har viden om kildekritiske begreber	Eleven kan målrettet læse historiske kilder og sprogligt nuanceret udtrykke sig mundtligt og skriftligt om historiske problemstillinger	Eleven har viden om komplekse fagord og begreber samt historiske kilders formål og struktur		
		2.	Eleven kan udarbejde løsningsforslag på historiske problemstillinger med afsæt i udvalgte kilder	Eleven har viden om metoder til udarbejdelse af løsningsforslag	Eleven kan udvælge kilder til belysning af historiske problemstillinger	Eleven har viden om kriterier for søgning af kilder				
Historiebrug	Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid		Historiske scenarier		Konstruktion og historiske fortællinger		Historisk bevidsthed			
		1.	Eleven kan udlede forklaringer på historiske forhold og forløb ud fra historiske scenarier	Eleven har viden om historiske scenariers funktion	Eleven kan redegøre for sammenhænge mellem fortidsfortolkninger nutidsforståelser og fremtidsforventninger	Eleven har viden om sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger	Eleven kan redegøre for brug af fortiden i argumentation og handling	Eleven har viden om funktion af historie i fortid og nutid		
2.	Eleven kan analysere konstruktion og brug af historiske fortællinger med samtids- og fremtidsrettet sigte	Eleven har viden om historiske fortællingers brug i et samtids- og fremtidsrettet perspektiv			Eleven kan diskutere egen og andres historiske bevidsthed	Eleven har viden om faktorer, der kan påvirke historisk bevidsthed				

1

¹ <http://www.emu.dk/modul/historie-f%C3%A6lles-m%C3%A5l-1%C3%A6seplan-og-vejledning>

Kanonliste

- Ertebøllekulturen
- Tutankhamon
- Solvognen
- Kejser Augustus
- Jellingstenen
- Absalon
- Kalmarunionen
- Christoffer Columbus
- Reformationen
- Christian 4.
- Den westfalske fred
- Statskuppet 1660
- Stavnshåndens ophævelse
- Stormen på Bastillen
- Ophævelse af slavehandlen
- Københavns bombardement
- Grundloven 1849
- Slaget ved Dybbøl
- Systemskiftet 1901
- Slaget på Fælled
- Kvinders valgret
- Genforeningen
- Kanslergadeforliget
- Augustoprøret og Jødeaktionen 1943
- FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne
- Energikrisen 1973
- Murens fald
- Maastricht 1992
- 11. september 2001²

² <http://www.emu.dk/modul/historiekanon-29-obligatoriske-emner>